

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BASHKIA KAVAJË

RAPORT

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR KAVAJË

Tiranë, Tetor, 2016

PËRMBLEDHJE JO-TEKNIKE PËR RAPORTIN E VLERËSIMIT STRATEGJIK MJEDISOR PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA KAVAJE

Përgatiti: "ATELIER 4"shpk

Ark. Alban Efthimi

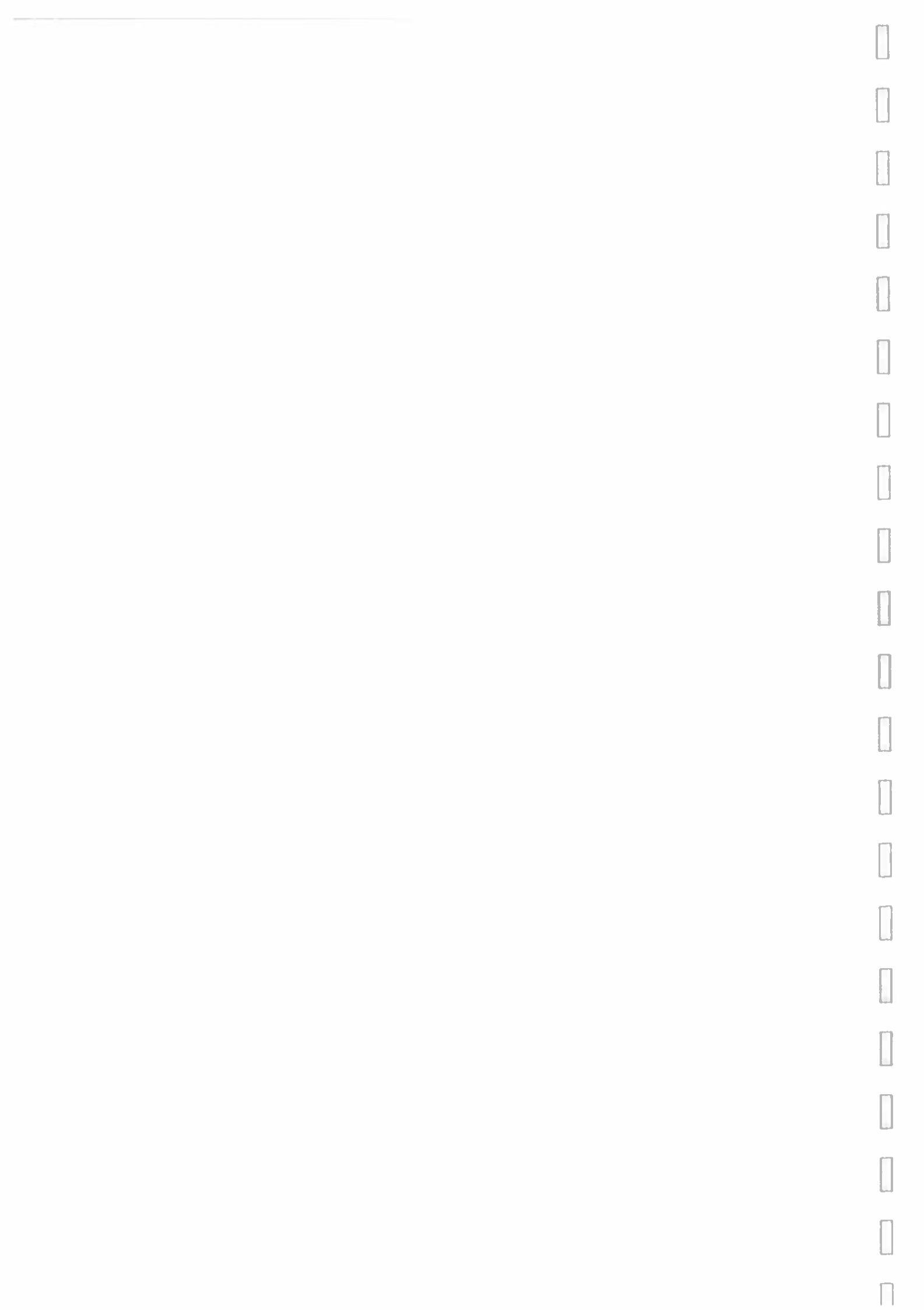
Licensë Nr. 6585-06-2013

Eks.Mjedisi: Gazmend Zeneli

Liçensë Nr. 9639-05-2015

TETOR 2016

PËRMBLEDHJE JO-TEKNIKE PËR RAPORTIN EVLERËSIMIT STRATEGJIK MJEDISOR

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA KAVAJË

1. HYRJE

Ky raport paraqet gjetjet e Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, të territorit administrativ të Bashkisë Kavajë. Proçesi i përgatitjes së këtij rapporti ka ecur paralelisht me procesin e hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Kavajë. Në këtë raport janë marrë parasysh të gjitha ndikimet që mund të kenë në mjedis propozimet e bëra nga Plani i Përgjithshëm Vendor (PPV) për të gjithë territorin që administron kjo bashki. "Vlerësimi Strategjik Mjedisorështë një proces sistematik që vlerëson pasojat në mjedis të një politike, plani ose programi të propozuar për zbatim me qëllim që të sigurojë që këto pasojë mjedisore adresohen plotësisht që në fazat e hershme të vendimmarrjes përkrah konsideratave ekonomike dhe sociale". Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një formë e vlerësimit mjedisor e cila ndihmon drejtuesit dhe menaxherët në hartimin e politikave, planeve dhe programeve ne menyre te tille qe integrojnë problemet e mbrojtjes së mjedisit në politika, programe dhe plane në menyrë që implemetimi i tyre të kontribuojë në zhvillimin e qëndrueshëm.

Gjatë këtij procesi janë kryer konsultime me specialistë të institucioneve përkatëse dhe me grupet e interesit, sikurse është parashikuar nga legjisacioni në fuqi

2. VIZIONI DHE STRATEGJIA E ZHVILLIMIT SIPAS PPV KAVAJË

Mbështetur dhe në direktivat e planifikimit kombëtar dhe bazuar në gjendjen aktuale, për territorin në studim (Bashkia Kavajë) synohet një përqasje polivalente ku në qendër është potenciali njerëzor. Vizioni dhe përqasja polivante e synuar në procesin e përcaktimit të drejtimeve të zhvillimit është "testuar" në skenarë të ndryshëm zhvillimi. Dinamikat e reja territoriale dhe orientimet e sektorit turistik si një nga përdoruesit kryesorë të ofertës territoriale dhe humane të kësaj Bashkie janë parashikuar në shkallë rajonale

2.1. Vizioni i zhvillimit pér bashkinë

Territori i Kavajës pér shkak tē pozitës gjeografike dhe potencialeve natyrore, premtan një zhvillim tē qëndrueshëm në tē ardhmen. Skenarët e zhvillimit ndihmojnë pér tē theksuar elementët e fortë territorial, pér tē përcaktuar hapat e zhvillimit që do tē ndërmerr me qëllim rritjen ekonomike të Kavajës. Vizioni i planit forcon identitetin e bashkisë së re, duke e trajtuar atë si qytet administrativ terciar me dëndësi tē ulët me ish hapësira industriale duke i dhënë një identitet tē ri tē një qyteti kopësht komplementar i vijës bregdetare

Duke lu referuar gjëndjes ekzistuese, si dhe skenarit tē menduar si më tē favorshmin pér zhvillimin e Kavajës, atë hierarkik është bërë kategorizimi i qëndrave tē banuara si mëposhtë:

- Qëndër primare - Kavaja qytet,
- Qëndra lokale turistike - Golem, Karpen,
- Qëndër lokale agrobiznesi - Synej, Helmes, Luz i Vogël.

Si qëndra sekondare propozohen dhe fshatra tē tjera në tē cilët do tē aplikohen programe mbështetëse pér tē përbysyr trendin e braktisjes dhe nxitur rimëkëmbjen e ekonomisë. Orientimi kryesor i tyre do tē jetë në drejtim tē bujqësisë dhe turizmit rural. Lidhjet infrastrukturore ekzistuese do tē përmirësohen dhe do tē krijuhen tē reja, në shërbim tē zhvillimit ku orientohen. Këto zona do tē aksesohen nga transporti publik dhe hapësirat publike tē qëndrave tē këtyre fshatrave do tē sistemohen duke marrë karakterin e shesheve tē fshatit si pika takimi tē banorëve. Pér rrjedhojë tërësia e këtyre përmirësimeve do pasojë me rritjen e cilësisë së jetës në këto zona.

Kjo përqasje do tē orientojë zhvillimin e ardhshëmnë pesë shtylla, si më poshtë:

Tradita dhe trashëgimia: Vizioni polivalent do tē orientojë zhvillimin e ardhshëm bazuar në potencialet njerëzore tē territoreve, në identitetin e seçilit vendbanim në traditat, zakonet dhe marrëdhëni historike midis vendbanimeve në një bashki por dhe me bashkitë e territoret fqinje.

Natyra dhe ekologjia: Bashkia e Kavajës është e vendosur në një territor me vlera dhe tipare natyrore tē forta që kanë ndikuar dhe do jetë bazë e zhvillimeve urbane dhe tē viteve tē ardhshme. Vizioni jonë do tē synojë ruajtjen dhe forcimin e lidhjeve tē njeriut me natyrën si një dualitet komplementar që jep e merr duke konsideruar dhe nevojat e gjeneratave tē ardhshme.

Ekonomi dhe sociale: Bashkia e Kavajës është e orientuar drejt një ekonomie rurale por vendndodhja e këtij territori pranë detit dikton një orientim të zhvillimeve të ardhshme drejt sektorit turistik. Diversifikimi i ekonomisë, modernizimi dhe industrializimi i bujqësisë në funksion të dinamikave të reja, do të ndikojnë pozitivisht dhe në përmirësimin e aspekteve sociale të zonave urbane dhe rurale të bashkive, duke rritur punësimin lokal, prezantuar një inovacion teknologjik dhe rritur cilësinë e shërbimeve dhe produkteve.

Projektimi urban: Tendenca e zhvillimit të pa planifikuar urban duhet të ndryshojë për të qenë më eficentë në përdorimin e vlerave dhe potencialeve të territorit. Harmonizimi i investimeve në ekonomi e turizëm me investimet në infrastrukturë, skema transporti do të rrisë zonën e impaktit ekonomik të investimeve. Koordinimi dhe orientimi i zhvillimeve individuale private me investime në hapësira publike, objekte kulturore, sociale, arsimore e sociale do të rrisë cilësinë e jetës atraktivitetin e vendbanimeve dhe do jetë rregullator i lëvizjeve demografike.

Promovimi dhe marketingu: Potencialet natyrore dhe njerëzore, zhvillimet e pritshme të territorit duhet të mbështeten në një promovim dhe marketing: të gjithëanshëm e të ndërlidhur, si bazë e partneriteteve strategjike dhe e një rrjeti territorial e dixhitale komunikimi.

2.2. Skenaret e Zhvillimit

Në rastin e territorit të bashkise Kavajë katër skenarët e ndryshëm janë alternativat e mundshme të zhvillimit

Skenari 1- Gjendja e zero - Zhvillimi i shpërapur. Është varianti kur nuk ka ndërhyrje me politika urbane. Zhvillimi ndjek tendencat ekzistuese. Ka zhvillime lineare përgjatë rrugëve, shtrirje të pakufizuara të zonave urbane në kurriz të tokave bujqësore dhe zonave natyrore e ujore, mungesa të theksuara të investimeve në infrastruktura e shërbime publike. Ky skenar ka rezultuar në problematika me një kosto të lartë mjedisore dhe ekonomike për bashkitë. *Ndjekja e këtij trendi do të çojë në kolaps jo vetëm sektorin publik por dhe sektorin privat.*

Skenari 2. Zhvillim i njëtrajtshëm. Ky skenar tregon një shpërndarje uniforme të strukturave, një barazi të vendbanimeve, të pafisura me të gjitha shërbimet e nevojshme. Ky lloj zhvillimi sjell uljen e kohezonit social midis vendbanimeve. Vendndodhje e cdo shërbimi pranë qendrës së banuar do të shkaktojë një mbi dimensionim të territorit me struktura, do të kërkojë personel të kualifikuar në një raport të zhdrojtë në popullsinë. Shtrirja urbane shkakton kosto tepër të lartë të

ofrimit tē infrastrukturës dhe shërbimeve publike. **Ky skenar nuk është i rekomandueshëm.**

Skenari 3. I përqëndruar në qytete. Ndryshe nga skenari i mëparshëm ku ka një barazi midis vendbanimeve, në këtë variant përqendrimi i funksioneve ndodh vetëm në qytete. Ky lloj organizimi sjell probleme me trafikun, rrit nevojshmërinë për një transport tē mirëorganizuar publik, rrit probabilitetin për braktisje masive të fshatit dhe rritje tē papunësisë e kriminalitetit në qytete. Kosto dhe shpenzime tē ulta për shkak tē numrit tē vogël tē strukturave tē shërbimit janë avantazhi i skenarit 3, megjithëse tē tillë struktura kërkojnë si fillim hapsira tē mëdha për tu zhvilluar që tē plotësojnë kërkeshat për banorë dhe kostoja sociale është e lartë. **Ky skenar nuk është parealizueshëm por nuk rekomandohet**

Skenari 4. Zhvillim i hierarkik. Skenari i katër synon tē ndërhyjë në mënyrë prioritare në një numër tē kufizuar lokalizimesh potenciale, ku aktullisht ka dhe një përqëndrim tē banorëve dhe tē strukturave publike. Krijimi i këtyre poleve potenciale siguron vendosjen e mekanizmave tē bashkëpunimit, orienton financimet publike dhe krijon një hierarki tē skemave tē qarkullimit dhe tē transportit urban, rrit ruajtjen e tokave bujqësore si dhe kohezionin social tē komuniteteve. Ky skenar bazohet në rekondicimet e planeve kombëtare. **Ky skenar është i dëshirueshëm, i realizuveshëm dhe i qëndrueshëm.**

2.3. Ndikimi i Strategjisë mbi Sistemet Territoriale

Bazuar në vizionin dhe në Skenarin 4 tē zhvillimit, si dhe në dinamikat aktuale rajonale janë përcaktuar drejtimet e zhvillimit në shkallë rajonale në 15 vjeçarin e ardhshëm. Territori i BashkisëKavajë, ka pasur një ndryshim tē ndjeshëm tē sistemeve gjatë 25 viteve tē fundit, veçanërisht zgjerimi i zonave urbane në dëm tē sistemit bujqësor e natyror. Zhvillimi i planifikuar – Strategji Territoriale, bazuar si në planet kombëtare ashtu dhe në dinamikat lokale do tē ketë një përjasje polivalente gjithëpërfshirëse duke synuar një balancim tē sistemeve urbane dhe një harmonizim tē zhvillimit urban me zhvillimin rural e turistik.

Aktualisht zonat urbane (*Sistemi Urban*) kanë një shtrirje tē madhe e një dëndësi qoftë banorësh qoftë njësish banimi shumë tē ulët. Kategorizimi i vëndbanimeve si qytet, qendra lokale dhe fshatra do tē diversifikojë dhe tipologjitet ndërtimore krahas dëndësive tē banesave. Këto strukturime do tē ndodhin brenda sipërfaqeve tē urbanizuara, madje në zona tē caktuara faza e metejshme e planit do tē parashikojë çregjithësia instrumenta për kalimin e tyre nga sistemi urban në sistem natyror dhe bujqësor.

Pjesë e *Sistemit Urban* janë dhe zonat ekonomike: zonat e grumbullimit, përpunimit, tregtimit dhe shërbimeve mbështetëse. Këto zona për vetë funksionin e tyre duhet të jenë lehtësish të aksesueshme dhe jo pranë vendbanimeve për të mos ndikuar në skemat e trafikut dhe në ndotjen potenciale. Zhvillimi i këtyre zonave mund të ndikojë në transformime të sistemit bujqësor.

Zhvillimi i turizmit është i pashmangshëm në një territor me potencial të lartë si detar ashtu dhe rural e natyror. Zhvillimi i turizmit do të bazohet në zona ekzistuese por dhe në zona të reja, sot pjesë të sistemit natyror e bujqësor.

Sistemi Infrastrukturor, është baza e të gjitha lidhjeve dhe mundësuesi i funksionimit optimal të territorit të urbanizuar. Ky sistem është lënë në plan të dytë në 25 vjetë e fundit dhe strategjia synon një rimëkëmbje totale të tij. Ky rivitalizimi i infrastrukturave do të thotë një rehabilitim të hapësirave ekzistuese por dhe një zgjerim i këtij sistemi në drejtim të sistemeve të tjera.

Ruajtja e mjedisit e pasurive natyrore do të realizohet me anë të evidentimit dhe vlerësimit të tyre duke i kthyer në parqe dhe deuke organizuar fushata të medha pyllëzimi. Pyllëzimi do të jetë një element që do të gjejë zbatim dhe në evitimin ose zbutjen e disa problematikave si përmbytja, erozioni, rehabilitimi i vendgrumbullimit të mbetjeve, krijimi i barrierave vizive dhe akustike përgjatë infrastrukturës kryesore etj. Të gjitha këto programe do të ndikojnë në rritjen e sipërfaqeve të *Sistemit Natyror*.

Zhvillimi i bujqësisë, krijimi dhe implementimi i skemave ujitëse, krijimi i aksesit në kodra do të sjellë një rritje të mbjelljeve të pemëve frutore, ullinjve dhe kriçimin e vreshtave. Këto plantacione të reja do të zbatohen ashtu sikurse kanë filluar të implementohen në toka sot të pa kultivuara, në kullota që nuk përdoren etj, pra gradualisht sistemi natyror do të transformohet në *Sistem Bujqësor*. Aplikimi i mbarështimit të peshkut dhe krustacëve në struga, emisarë dhe në zona kënetore është një zgjerim tjetër i sistemin bujqësor në atë ujor dhe natyror.

Sistemi ujor në territor është ai me dinamikat më aktive, mjaft nga këto dinamika nuk janë të kushtëzuara nga ndërhyrjet njërezoresh por ndikojnë në veprimtarinë ekonomike të njëriut: erozioni dhe akumulimi detar, lëvizjet e lumenjve etj. Strategjia rekordon një monitorim afatgjatë dhe masa stabilizuese të mirë menduara për të patur në kontroll këtë sistem.

Strategja territoriale përcakton orientimet bazë në të cilin do të shkojnë ndryshimet e sistemeve. Saktësimet e kalimeve nga njëri sistemi te tjetri, mekanizmat dhe rregullat do jenë pjesë e rregulloreve lokale të zhvillimit

2.4. Objektivat Strategjikë

Objektivat strategjikë janë në përputhje me parimet e lartë-përmendura të planifikimit hapsinor të qëndrueshëm; ato shprehin nevojat e zhvillimit të zonës dhe përfshijnë:

OBJEKTIVI 1: Fuqizimi i sektorit primar të ekonomisë (bujqësi, blektori dhe peshkimi) dhe mbështetje e fermerëve. Kufizimi i zhvillimit në zonat rurale nëpërmjet vendosjes së një kufiri zhvillimi urban (vijat e verdha) si dhe propozimet për zhvillime të reja mbi ato kategori të bonitetit me vlera të ulëta bujqësore, do të prezervojë resurset bujqësore ekzistuese. Duhet siguruar një mbështetje e fermerëve në modernizimin dhe rritjen e shkallës teknologjike si në prodhim ashtu dhe në stabilizimin e hallkave të tjera përpunuese tregtuese dhe promovuese.

OBJEKTIVI 2: Zhvillimi i ekonomisë rajonale:

Kavaja, qytet administrativ terciar.

Përqëndrimi i funksioneve kryesore dhe atyre të propozuara, krijimi i poleve të reja të zhvillimit përgjatë bulevardit të ri tregtar që propozohet, krijimi i hapësirave të reja publike dhe rjetëzimi i atyre ekzistuese do ti japin qytetit karakterin administrativ që vizioni parashikon.

Zhvillimi i turizmit:

Shtimi i shërbimeve të diversifikuara, rritja e standardeve dhe gamës së strukturave turistike ekzistuese, krijimi i zonave të reja turistike dhe zhvillimi i aktiviteteve sportive të detit sjell shfrytëzim optimal të vijës bregdetare dhe zgjatje të sezonit turistik. Gjithashtu vënia në pah e trashëgimisë kulturore, kryerja e aktiviteve në natyrë, panaireve me produkte tradicionale dhe të degustimit të verërave apo specialiteteve të kuzhinës rajonale sjell zhvillimin e turizmit kulturor, rural dhe atij natyror.

OBJEKTIVI 3: Zhvillimi i vëndbaneimeve në gjithë territorin dhe përmirësimi i cilësisë së jetës në to. Dërgimi i infrastrukturës së nevojshme dhe shërbimeve kryesore, ngritja e strukturave të arsimit profesional, trajtimi i qëndrave lokale turistike dhe të agrobiznesit dhe fshatrave që propozohen si qëndra sekondare do reflektojë përmirësimë të cilësisë së jetës në gjithë këto zona..

OBJEKTIVI 4: Ruajtja dhe promovimi i resurseve natyrore dhe të trashegimisë kulturore:

Kthimi i hapësirave të ish zonave Industriale në zona parku të mirëfillta (ish fabrika e qelqit) apo zona parku mëks me funksione shërbimësh dhe Industriale (ish fabrika e gozhdë-bullonave) apo komplekse sportive (ish reparti ushtarak). Krijimi në nivel

rajanal, në zonat me potenciale natyrore peisazhistike, i parqeve periferike si ai i fshatit Çetë

2.5. Programet dhe veprimet operacionale

Vizioni bëhet i zbatueshëm duke zbërthyer objektivat strategjike në programe dhe projekte. Plani territorial jep orientime që do të synojnë lidhjen me konkrete me territorin të projekteve dhe programeve. Por ne përgjigje te problematikave të caktuara do të duhet të konsiderohen studime të mëtejshme sektoriale. Bazuar në objektivat strategjike, per mbrojtjen burimeve natyrore, shëndetin dhe permiresimin kushteve sanitare dhe përmirësimin e cilësisë së jetës në tërësi janë planifikuar keto veprime operacionale:

1. Veprimet operacionale për mbrojtjen burimeve natyrore, shëndetin dhe permiresimin kushteve sanitare dhe përmirësimin e cilësisë së jetës në tërësi;
2. Zhvillimi qëndrueshim ekonomik, veçanërsiht turizmi dhe bujqësia. Kjo efundit duhet te orientohet ne zhvillimin e frutikulturës krahas asaj të perimtarisë;
3. Zonë e re industriale në hyrjen jugore të qytetit;
4. Projekti i bulevardit të ri dhe poleve përbërëse të zhvillimit dhe fuqizimit të profitit të tij tregtar;
5. Kthimi i ish-zonave industriale në brendësi të qytetit në zona polifunksionale (parqe, banesa sociale, zyra administrativ, sportive etj);
6. Ndërtimi i pedonales bregdetare për zonën e Golem-Qerretit dhe realizimi i aksesibilitetit drejt saj nëpërmjet akseve që lidhin këtë të fundit me zonën urbane që shtrihet më në brëndësi të fashës turistike;
7. Ndërtimi i segmentit që mungon në rrugën urbane dytësore, në zonën e Golemit, në lindje të rrugës interurbane kryesore SH4;
8. Ndërtimi i mbikalimit për këmbësorët që lidh stacionin hekurudhor të Golemit me zonën e plazhit;
9. Terminali multimodal dhe parkimet publike;
10. Krijimi i turizmit elitar në plazhin e Carinës, Gjeneralit, Kalaja e Turrës;
11. Vendosja e strukturave të agroturizmit, campingjeve dhe karavanëve në zonat kodrinore;
12. Zhvillimi i infrastrukturës së transportit rrugor e hekurudhor, sigurimi i lëvizshmërisë për të gjithë qytetarët;
13. Rikonstruksion i rrugëve ekzistuese dhe kalsifikimi i tyre si rrugë urbane dytësore;
14. Zgjerimi i rrjetit të kanalizimeve të ujравë të zeza të lagjeve në lindje dhe perëndim të qytetit dhe lidhja e tyre me rrjetin ekzistues;

15. Ndërtimi i një impjanti shtesë në zonën jug-perëndimore të Kavajës të përbashkët me zonën veri-perëndimore të Rrogozhinës;
16. Lidhjen e lagjeve në jug, lindje dhe perëndim të qytetit me implantin ekzistues, tashmë të zgjeruar, të Trajimit të Ujrale të Zeza;
17. Ndërtimi i gropave spetike kolektive për komunitetet rurale me numër të reduktuar banorësh, në kodër, larg bregdetit;
18. Rehabilitim i argjinaturës së përrrenjeve dhe mbjellja e pemëve në brigjet e tij; Rehabilitim i argjinaturës së digave dhe mbjellja e pemëve në brigjet e tyre;
19. Rehabilitimi i vendgrumbullimeve pa standart të mbetjeve- pastrim & mbjellje pemësh;
20. Aplikimi i një skeme efikase largimi mbetjesh urbane që ul ndotjen e zonave urbane dhe të mjedisit në përgjithësi;
21. Ndërtimi i impianteve të trajimit të Ujrale të Zeza dhe sistemeve të depozitave septike.

3. NDIKIMET E MUNDSHME MJEDISORE DHE MASAT PER ZBUTJEN E TYRE

Ndërhyrjet në infrastrukturë, rikualifikimet urbane dhe ndryshimet në strukturat dhe teknologjitë e prodhimit kërkojnë ndërhyrje dhe modifikime në mjedisin fizik dhe biologjik dhe është e kuptueshme që do të kenë ndikime. Plani i Pergjithshem Vendor i Bashkise Kavaje merr në konsideratë dhe, përgjithësisht është në përputhje me strategjitet e Planet Kombëtare të veprimit (Strategjinë ndërsektoriale të Mjedisit, Strategjinë Sektoriale të Turizmit, Strategjine e Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve, Planin e Integruar Ndërsektorial teBregdetit, Strategjine e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, etc.). Me implementimin e Planit të Veprimit ndryshimet, ndërtimet e reja do të ndikojnë negativisht në cilësinë e mjedisit por të nevojshme për ndryshime në kahjen pozitive të përmirësimit të kushteve ekonomikëdhe cilësisë së jetesës, nevojiten masa të forta përmirësuese. Masat përmirësuese nuk mund të parashikohen në detaje në këtë plan; ato do të janë konkrete gjatë secilit projekt zhvillimi. Specifiksht ndikimet dhe masat jepen më poshtë.

3.1. Peisazhi dhe Biodiversiteti

Në Kavajë dallohen qartë tre eksisiteme: bregdetar, fushor dhe kodrinor te cilët nuk janë në nivelin me të mirë të funksionit të tyre si ekositeme natyrore dhe/ose te artificializuar. Megjithë të favorizuar si ekositeme te larmishme dhe me shërbime të mëra për karshi zhvillimeve të qëndrueshme ato janë modifikuar ndjeshem per shkak te ndërhyrjeve të zgjatura dhe sidomos të pa kontrolluara. Zona bregdetare eshte nenshtuar një presioni urban të pa parë edhe në zona te "aksidentuara" të brigjeve te Mesdheut; perdonimi i tokes, cilesia e ndertimeve, planifikimi i tokes brenda kuartalive te nderimeve, menaxhimi i mbetjeve dhe ujerave te zeza janë disa nga problemet e ndotjes mjedisore ne shkalle te larte.

Peisazhi bujqesor eshte abandonuar për shkak të menaxhimeve ne shkalle rajonale te rrejteve te kullimit dhe perdonimit te tij per qëllime urbane. Kostot e rehabilitimit te ketij ekositemi janë sidoqoftë me te ulta dhe, relativisht, te perballueshme nga ana e Rajonit.

Peisazhi pyjor eshte po ashtu i degraduar; nuk ka asnjë zone te mbrojtur (perfshire pese kategorite e mbrotjes se zonave) dhe ka pak atraksione turistike, megjithë se sistemi i kodrave ne lindje te Kavajes (zona nga Kavaja ne drejtim te Tiranes dhe Rogozhines) eshte i pa prekur nga ndotes. Probleme mjedisore mund te zgjidhen duke investuar ne krijimin e zonave te perzjera pyje-kullota-pemtari bujqesore per te krijuar ate që propozohet ne Plan si Parku mikst i pyjeve dhe drurutoreve.

Nga ana tjeter, biodiversiteti një variabel i varur nga faktore dhe komponente te tjere natyrore, eshte ne shkalle te ulet te ruajtjes, ndonse ne disa zona periferike një shkallë e mire biodiversiteti mund te rehabilitohet

Problemet me te medha mjedisore:

1. Degradimi i bregdetit nga zhvillimi i pa kontrolluar i zones urbane, sidomos ne Golem;
2. Ndotje e ujerave dhe mjedisit nga mungesa e infrastructures ne zonat e reja urbane;
3. Prerja e pyjeve ne zonen e Golemit dhe ne gjithe sistemin e kodrave ne perendim dhe lindje ;
4. Shkalle te ulet biodiversiteti per shkak te mungese se pyjeve, rezervave dhe zibinxhirit ushqimor, degradimit te habitateve, zhvillimi intensiv urban, nderprerejes se habitateve nga autostrada dhe hekurudha dhe mungesee se koridoreve te habitateve ;
5. Zhvillimi i dritat dhe fragmentar i frutikultures ;

6. Gjeti e paligjeshme ;
7. Perdorimi intensiv i pesticideve dhe pleherave kimike ;
8. Shperndarja e disbalancuar e popullsise dhe qendrave te banuara ;
9. Miregenia e ulet duke detyruar popullsine ne perdorimin masiv te burimeve natyrore ;
10. Mungesa e planifikimit te territorit dhe strategjive/politikave per subvencionin ose perkrahje te zhvillimit

Masat e propozuara:

Nje sërë objektivash dhe Plane veprimi lokale janë vendosur në Plan dhe masat përmiresuese mjedisore do theksonim :

1. Pergatitja e planeve per perdorimin e hapsires dhe planifikimin e saj ne te ardhmen (per cdo ekosistem). Kjo do te dispilinonte zhvillimin e zonave urbane dhe kategorite e tjera per tu zhvilluar;
2. Subvencionimi qendror per zhvillimin e frutikultures (se paku per ullirin, vreshtin, dhe pemet kryesore frutore) do te ndihmonte ne permiresimin e paisazhit;
3. Krijimi i tre parqeve te planifikuara ne Plan, sidomos ai ne ish fabrikat e xhamit dhe ai i Cetes ne lindje te Kavajes ;
4. Projektimi per krijimin e koridoreve te habitateve nepermjet kanaleve, perrenjeve dhe lidhja e zones kodrinore me ate fushore nepermes nje brezi te pylezuar ;
5. Mbjellja e drureve dhe krijimi i nje brezi pyjor per gjate autostrades (ne disa rreshta nga cdo ane) ;
6. Stimulimi i familjeve ne bregdet per mbjelljen e drureve pyjore.;

3.2. Përdorimi i tokës:

Ndryshimet në përdorimin e tokës, sidomos në infrastrukturë dhe zhillimin e mëtejshëm të zonave urbane, të parashikuara në strategjinë e zhvillimit prodhojnë ndikime të giera të pakthyeshme duke ulur fondin e tokës bujqësore dhe prodhimtarinë e saj.. Toka bujqësore dhe pyjet do të pësonin shkaterrim të pakthyeshëm në sektionet e marra nga ndërtimet e reja ose ato të rindërtuara mbi sektionet e vjetra. Shpesh ndërtimet e reja krijojnë edhe fragmentime të tokës bujqësore. Ndikimet afatshkurtër (të riparueshme) që mund të ndoshin gjatë fazës së ndërtimit përfshijnë lidhjet përms tokave bujqësore ose pyjore, dëmtimet dhe

okupimet e tokave ose dëmtimin e produkteve për shkak të afërsisë me sheshet e ndërtimit, ndotjet e tokës etj. Masat që zbatohen mund të sjellin rënien e përhershme të potencialit dhe prodhimtarisë të tokës bujqësore që nënkupton humbjen e përhershme të funksionimit të tokës për prodhimtarinë bujqësore. Nëse masat e infrastructurës shtrihen edhe përtëj territoreve aktuale te zhvillimit, fragmentimi i tokës bujqësore do të rritet dhe kushtet për prodhimtarinë bujqësore do të përkeqësohen edhe më tej.

Cilësia Mjedisore e Tokave dhe Masat Permisuesese

1. Erozioni i tokave fushore është i ulët (<3 ton ha-1vit-1) ndërkohë që në zonat e zhveshura në zonën lindore të Bashkisë është i lartë (5-15 ton ha-1vit-1);
2. Bazuar mbi PINS dhe rregulloret për vijën bregdetare përcaktimi i vijës zero nga ku do të bëhet vlerësimi i erozionit detar, dinamikës së lëvizjes së bregdetit dhe të sedimenteve;
3. Mbrojtja e argjinaturave të përrrenjve dhe e argjinatures nga erozioni, me qëllim që të sigurohet stabilizimi i tyre, përfshire edhe përzgjedhjen e material me pak të erodueshem, përdorimin e gabioneve dhe gurëve të thyer, si dhe një ngjeshje të mirë, vecanërisht përreth urave dhe tombinove;
4. Mbjellja e drurëve pyjor dhe në skarpate është një masë antierozive dhe po ashtu një koridor ekologjik habitatesh dhe paisazhiste për të lethesuar rigjenerimin e një mbulese stabilizuese te tokes. Aty ku eshte e nevojshme do të kerkohet hapje e kanaleve per te siguruuar mbjelljen e suksesshme të bimeve;
5. Ne tokat e eroduara nje plan pyllezimi dhe masa antierozive duhet te përagtitet krahas planeve të tjera lokale;
6. Kontrolli i cilësisë mjedisore të tokave nëpërmjet testit mjedisor ndonse nuk është një detyrë ligjore (Ligji për Mbrojtjen e Tokës) është i nevojshme, në përshtatje me Direktiven Europiane "Cilësia mjedisore e tokes dhe produkteve bujqësore", të kryhet në terma afat shkurtër. Indikatorët e cilësisë mjedisore të tokave për tu konsideruar janë: permajtje e pesticideve, POPs, metalet e rende, hidrokarburet, heteroflora totale;
7. Analiza të tokave "potencialisht" të ndotura për shkak të përdorimit të ujërave të ujitjes jo të përshtatëshme (ujërat e zeza).

3.3. Cilësia dhe masat për ujërat

Mbrojtja e ujërave në territor (gjithë trupat ujorë lidhet direkt me presionet e sektorve te cilet dominojnë zhvillohen. Impaktet priten nga zhvillimet e sektoreve kyc të

lidhur me ujin si edhe ato qe mund te ndikojne ne cilesine dhe funksionimin natyror te baseneve ujore. (ujesjellës/kanalizimet, vaditja dhe bujqësia e blegtoria ne përgjithësi, industria ushqimore dhe përpunuese, shërbimet dhe turizmi, shëndetësia). Në rastin konkret faktorë te tjerë kercenues janë te shtuar nga te cilët më te rendësishëm janë: (i) ujërat e zeza te pa menaxhuara, (ii) gropat septike individuale, (iii) derdhet ne trupat ujore te pa trajtuar, (iv) mbetjet e ngurta urbane te shperndara ne vende te pa përshtatëshme dhe shpesh ne kanalet kulluese dhe ne bregdet. Efektet e këtyre vektorve janë ne fakt efekte kumulative. Nuk ka, sidoqoftë, impakte te ardhura ndërkufitarë më përrjashtim te kanalit ujites qe merr ujin e Shkumbinit per vaditje.

Kercenimet

1. Cilësia e ujërave sipërfaqësore kercenohet nga menaxhimi i keq (siguri e ulët ose shumë e ulët e sistemit te menaxhimit) i mbetjeve urbane dhe ujërave te zeza;
2. Përdorimi i ujërave te ndotura për ujitjen ne bujqësi. Kjo ul ne mënyrë drastikë sigurinë sanitare dhe shëndetin e kafshëve dhe njerëzve ne cikël te zinxhirit ushqimor. Aktualisht, vec burimit te ujit te rezervuarëve dhe puseve te ujut, uji i ardhur nga lumi Shkumbin dhe/oze perrenjte qe përshkojnë zonën eshtë ne vlerat e ulta limit te cilësisë ujërave per ujite.
3. Përdorimi i plehrave kimike ne doza te larta (vecanërisht ne sipërfaqet perimore) sjell ndotje te ujërave sipërfaqësore nëpërmjet proceseve degraduese te mjedisit dhe biodiversitetit si eutrofikimi.
4. Derdhjet e ujërave te zeza ne kanale kulluese, mos respektimi sanitari për gropat individuale septike, mungesa e kanalizimeve ne pjesë te veçanta te zonave urbane dhe derdhjet direkte te ujërave te zeza pa trajtim paraprak kercenon cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe bregdetarë.
5. Erozioni i tokave te pjerrta, te zhveshura nga bimësia, formacione te shkrifta si shistet vec qe shkatërron tokën por mbush me sedimente dhe ndot ujërat sipërfaqesore.

Masa Reduktuese

1. Kanalizimet e ujërave te zeza dhe rritja e kapaciteteve përpunues ne impjantet e pastrimit;
2. Ndertimi i landfill dhe stacionet e transferimit te mbeturinave;
3. Kontrolli per perdorimin e ujit te ujites dhe numrin/sasinë e ujit nga puset e ujit;
4. Rivegjetimi i shpateve, tokave qe kercenohen nga erozioni;

5. Perdorimi efektiv i inputeve ne buqesi (racionale ekonomikisht dhe respektues ndaj cilësisë së ujерave nentokesore dhe sipërfaqësorë;
6. Kontrolli i ujерave te plazheve

Veçanërisht për ujërat nëntokësore kërcënimet dhe masat përmirësuese konsitojne si më poshtë:

1. Shumë zona rurale e marrin ujin nga puse të hapura në thellesi deri në 75 m cilësia mejisore e ujërate te tyre, potencialisht, mund të preket nga: ndertimet pa leje, përdorimi i tepruar i plehrave, pesticideve, derdhjeve biektorale, daljes jashtë kontrollit të ujërate të zeza nga gropat septike. Përshkueshmëria e lartë ujore e shkembinjeve/shtresave ranore dhe konglomerate "favorizon" procesin e infiltrimi ne thellesi të ujërate te ndotuar sipërfaqesore. Kontrolli i zbatimit të Ligjit "Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore" eshte detyrim i Bashkise.
2. Ujërat nëntokësore të pompuara në sipërfaqe në mënyrë të pa kontrolluar dhe intensive (sidomos për ujitjen e bimeve bujqësore) krijon pellegjet "vakum" dhe uji i kripur i detit afér dhe ujërat e ndotura hyjnë me lehtësish duke degraduar cilësinë e ujërate nëntokesore/gjeologjike. Inventarizim i puseve (prurjet, numri, thellisia), Monitorim dhe planifikimi sipas rregullores e përdoimit të ujërate është mbrojtja efiqase e degradimit, në shkallë të lartë, e ujërate nëntokesore.
3. Përdorimi intensiv i inputeve në bujqësi, sasi të mëdha pesticidesh dhe plehrash kimike në sipërfaqe të kufizuara shton mundësinë e ndotjes së ujërate nëntokësore, sidomos në rast të rrjetit të dëndur të puseve në zona të caktuara

3.4. Mbetjet e Ngurta

Sipas Planit Kombëtar për menaxhimin e mbetjeve, Kavaja (më rreth 30,000 banorë) prodhon rreth 11,500 ton në vit mbetje urbane të cilat në se ndjekim hierarkinë një sasi e rëndësishme (rreth 50% mund te reduktohet pas ndarjes, riperdorimit dhe ricikimit. Nje sasi po kaq gjenerohet nga zona rurale (me një mesatar prej 0.7 kg/ditë/person). Administrimi i plehrave është për momentin kaotik, pa plane lokale menaxhimi, pa infrastrukturë të nevojshme në kushtet e mungesë së finacimeve.

Problemet Mjedisore dhe Masa Reduktuese per Mbetjet e Ngurta

1. Nuk ka zbatim te direktives se BE per landfillet. Ka efekt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik të vendit. Ka dhe një efekt të drejtpërdrejtë në aktivitetet turistike;

2. Mbetjet e depozituara në kanale dhe perrenj duhet të grumbullohen ne vende të posacme (të perzgjedhur në baze fshati, per perdom te përkohshëm).
3. Mbetje dhe sidomos plastika duhet te pastrohen nga shtatet e perrenjeve dhe bregu i detit se paku dy here ne vit (pranvere dhe vere) me mjete modeste financiare.
4. Mbetjet organike zene rrith 40% te struktures se mbetjeve. Ato per gjatë biodegradimit janë shume të rrezikshme ne ndotjen e ujave si përfaqësore/nëntokësore "leachates effect". Nxite e kompostimit te mbetjeve shtepiake (kryesisht organike) nga individe dhe/ose ndermarrja e pastrim gjetberimit te Qytetit.
5. Transporti i mbetjeve në landfillin e Durrësit eshte me kosto të lartë, sidomos për transportin nga qendrat administrative (ne se do perfshihen ne skemen e depozitimit ne landfill). Krijimi i Stacioneve te thjeshtë të Transferimit te mbetjeve ne tre vende (lindje, qender-Kavaje dhe jug perendim) do te ule tarifat dhe rite riciklimin/reduktimin/riperdorimin e tyre.
6. Mungon infarstruktura ne zonen rurale per grumbullimin e mbetjeve. Ne terma afat shkurtër paisje modeste (me kamioncina dhe mjete modeste) do te rrith grumbullimin e plehrave.

3.5. Cilësia e Ajrit

Ndonëse industria e metaleve është shumë pak e zhvilluar në zonë cilësia e ajrit nuk është në nivele të larta të pastërisë për shumë shkaqe nga të cilët tre janë më të rëndëishëm: (I) aksi rrugor qëndror (autostrada A4) dhe cilësia e e keqe , të pashtuara e rrugeve rurale, (II) djegja e mbeturinave urbane shkakton ndotje deri në komponime kimike të rrezikshme (ekspozim direkt dhe indirekt në shëndetin e njerëzve) dhe (III) ndotja e ajrit nga zona urbane të mëdha në afërsi të Kavajës si Tirana, Durrësi, dhe Lushnja (ndikime kuftare në mënyrë direkte nëpermjet smogut që krijohet në to dhe ndikimeve në cilësinë e ajrit me SO_x dhe NO_x të cilët provokojnë shiun acid, jo ne vendin ku gjenerohen por më tej, në kufi të këtyre territoreve).

Burime të Ndotjes së Ajrit

1. Dizenjim me kushtet dhe kriteret e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike,mirëmbajtje dhe zëvëndësim i materialeve rezistente ndaj ndryshimit të temperaturave dhe lagështisë

2. Përdorim i mjeteve të transporit publik me emetime të gazeve në nivele të ulëta ose me filtra ajri të reduktimit maksimal;
3. Komunikim ndërkufitar institucional për të shmangur incidentet mjedisore të qarkullimit e ajrit si dhe përcaktimi i masave konkrete të veprimit në raste të incidenteve ndërkufitarë;
4. Përcaktimi i kriterieve të tjetërsimit të sipërfaqeve të tokës dhe qëllimit të përdorimit të saj që në fazat e projektimit;
5. Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësi;
6. Përcaktimi i masave të emergjencave ne rastet e aksidenteve industriale për zvogëlimin e ndikimeve në mjedis dhe në cilesine e tij

Masa Specifike Përmirësuese

1. Monitorimi i cilesise se ajrit në të gjithë territorin e vendit duke vendlorur dy ose tre stacione automatike të monitorimit si ne zonat urbane dhe ato rurale;
2. Koordinimi midis institucioneve qendrore dhe vendore për vlerësimin e kushteve mjedisore që lidhen me cilesine e ajrit dhe me masat ndaj ndryshimeve klimatike;
3. Kufizimi i shpejtësise së mjeteve të lëvizshme në rrugë

3.6. Siguria, energjia dhe populisja

Objektiv i studimit të PPV është në mes të tjerash mirëqënia, siguria dhe statusi i mjeteve të jetesës. Nga ana tjetër presioni urban dhe zhvillimi përkeqëson parametrat mjedisore të cilët kanë të bëjnë direkt lidhje me shëndetin dhe mirëqenien. Kërkesa për standarte me të larta të cilësisë së ajrit, ujut dhe rritle e vieres së pasurive të populsisë është një e drejtë e cila jo vetëm duhet respektuar por të rriten kërkuesat për kushtet e ndërtimit, të rrugeve, të sigurimit të energjisë elektrike, të përdorimit komod të transportit urban.

Zgjidhja e pronësisë mbi tokën dhe rregullimi i infrastrukturës bën të mundur rritjen e vlerës së aseteve, pronë e qytetareve duke rritur mirëqenien. Po ashtu është detyrë e shoqerisë që rrjetin local të komunitimit ta ketë funksional sepse kjo rrit aksesin në zona rurale duke siguruar me shumë sinergji për zhvillimin e frutikulturës dhe permtarisë krahas zhvillimit të turizmit rural.

Problemet më të rëndësishme (Transport, Siguri Zhvillim Social)

1. Cilësia e dobët e ajrit nga trafiku i rënduar, sidomos në aksin Durrës-Divjakë-Rrogoshinë;

2. Zhvillimet urbane tē pa kontrolluara duke sjellē dendësimin e populisës dhe pēr pasojë uljen e sigurisë dhe komoditetit (mē shumë banorë pēr tē njëtin shërbim urban, rrugë, nevoja pēr ujë dhe mjete tē tjera jetese);
3. Zhurma me nivel mbi atë tē pranueshmin;
4. Uljen e shërbimeve, indikatore te cilesise së jetës.

Masa specifike pērmirësuese :

1. Planifikimi perspektiv dhe marrja ne konsiderate e nevojave afat gjata tē tē gjithë projekteve nē lidhje me rrugët, lidhjet, korsitë e bicikletave, parqeve, stacionet e sherblimit urban ;
2. Permiresimi i rrugeve hyrese dhe dalese ne autostrade dhe rregullimi i kryqezimeve ;
3. Prioritetet e rrjetit rrugor rural tē marrin nē konsideratë potencialet agroprodhuase tē zonave lindore tē Kavajes;
4. Pērmiresimi i skemës së pastrimit tē qendrave urbane dhe furnizimit te tyre me energji.

4. VLERËSIMI I PËRPUTHSHMËRSISË SË OBJEKTIVAVE

Eshtë shumë e rëndësishme që objektivat strategjike që synon PPV tē ballafaqohen me kritere tē Strategjive/politikave mjedisore kombëtare dhe ndërkombetare. Ndikimi i veprimeve dhe strategjive mjedisore ende nuk është "përkthyer" nē efekte konkrete shëndetësore ose ekonomike. Veç se është mjaft e vështirë tē shifrohen efekte mjedisore pēr shkak tē kompleksitetit dhe egzistencës së shumë variablate që ndikojnë, veçanërsisht nē shëndet, tē dhënat janë tē pakta, monitorimet tē mangëta dhe studimi i lidhjeve shkak pasojë është ende larg pēr ti konsideruar si rigorozisht shkencore. Në këtë kontekst, më poshtë, përpinqemi tē ballafaqojmë objektivat e PPV së Kavajës me objektiva, strategji dhe politika specifike ose jo pēr rajonin, që kanë objektiva tē qartë mjedisorë nē shkallë kombetare ose me dokumenta themelore që konsiderojnë kuadrin detyruar dhe janë prevalente tek politikat dhe veprimet rajonalë.

Ne bazohemi nē hipotezën se: tendencat e këtyre ndikimeve janë tē parashikueshme dhe tē vleresueshme, relativisht. Pēr tē siguruar vlerësiminë plotë te ndikimeve tē mundëshme ne mjedis veç ballafaqimit me objektiva specifike mejdisorë tē strategjive ne nivel nacional, duhet tē konsiderojme gjithe komponentët tē cilët

ndikohen nga ky Plan. Nepermjet nje matrice tabelare jepen përputhshmëritë e objektivave të ketij plani me objektivat mjedisore ne nivel nacional te pershkruara ne stategji, politika dhe dokumenta te tjere qe lidhen me të.

Analiza e mësipërme tregon se Objektivat dhe Veprimet të Planit janë, në shkallë të lartë, të përputhshëm me objektivat mjedisore të përcaktuar. Veprimet (aktivitetet) e Planit janë zhvilluar mbi bazën e nje llogjike mjedisore të ndërlidhur me shumë faktore (variabla indipendentë) të cilët, në cdo Plan është vështirë të përfshihen pa modifikime qoftë edhe minimale.

Projektet e parashikuara në Plan kanë nevojë që përmes studimeve të fizibilitetit, vleresimeve individuale (të marre vec sipas planeve të detajuar) dhe vleresimeve të vecanta të projekteve të përfshijnë strategji dhe politika të cilat kryqëzohen me natyrën e veprimit në mjedisit të aktiviteteve me qellim elemiminim/kufizimin/reduktimin e efekteve negative në mjedis dhe ose të modifikojne aktivitetin/projektin në se do të paraqitet nevoja.

Të gjithë objektivat e Strategjisë dhe plani i veprimeve, respektivisht për çdo Objektiv Janë ballafaquar me 10 objektiva themelore mjedisore te posaçem për zhvillimin e territorit te Kavajës qe janë: objektiva mjedisore për Tokën, Ujin, Ajérin, Zhurma, Bujqësinë, Zhvillimin Urban, Biodiversitetin, Mbetjet, Pelsazhin dhe Zonat e Mbrojtura me Status mbrojtjeje. Rezulton që përpuehshmëria eshtë e lartë.

Sic pritej, nga cilësia e indikatoreve, influencat e faktorëve dhe pikëzimit të përputhshmerisë, rezulton se disa aktivitete maksimalizohen në rritjen e cilesisë mjedisore të komponenteve kryesore ndërkohe që të tjere si zhvillimet e infrastruktures, zhvillimi blektorise, pemtarise, bujqësiesë intensive, aktivizimi i aktiviteteve industriale ushtrojnë ndikime negative (vleresime -) dhe nuk janë mjaftueshmerisht të mbështetur (nëpërmjet aktiviteteve), kjo në kuadër te mbrojtjes së ujit, burimeve natyrore të tjera dhe me karakterin specifik të zonës me pritshmeri të larta të zhvillimit te turizmit.

5. MONITORIMI

Monitorimi i elementeve të mjedisit është aspekt kryesor për të mbajtur nën kontroll zbatimin e strategjive, planeve, programeve projekteve sektoriale.

Në Ligjin nr. 91/2013 "Për Vlerësimin Strategik Mjedisor kërkohet monitorimi i pasojave të ndjeshme mjedisore dhe shëndetësore të zbatimit të planeve apo programeve, në mënyrë që të identifikohen në fazë të herëshme pasojat negative të paparashikuara me qëllim marrjen e masave rregulluese. Institucioni përgjegjes për

monitorimin e mjedisit në vendin tonë është Ministria e Mjedisit dhe Pyjeve nëpërmjet Agjensisë Kombëtare të Mjedisit, e cila zbaton Programin Kombëtar të Monitorimit ne bashkëpunim me Inspektoriatet respektive të Ministrive të tjera, percaktuar në VKM e vitit 2009 si dhe në Ligjin "Për Mbarojtjen e Mjedisit" (2011). Për të qëne racional dhe efektiv në monitorimin e mjedisit do ti referohemi treguesve që kanë rezultuar nga objektivat dhe synimet që janë përcaktuar për ruajtjen e mjedisit dhe masat përmirësuese ne kapitullin respektiv të këtij dokumenti.

6. PROCESI I KONSULTIMEVE

Pjesëmarrja e grupeve të interesit dhe konsultimi me ta është një pjesë shumë e rëndësishme e procesit të hartimit të VSM-së. Përfshirja efektive e grupeve përkatëse të interesit ka kontribuar në cilësinë e Vlerësimit, ka sjelle të dhëna për analizën dhe raportin e VSM-së, dhe do të mbështesë zbatimin e planit pas miratimit të tij, si dhe do të kontribuoje në një pranim më të lehte dhe me të zbutur të projekteve përkatëse. Procesi i konsultimeve ka nisur para hartimit të rapportit paraprak të VSM dhe është përqendruar kryesisht në dy pika:

- (I) qëllimet e veprimit;
- (II) mbledhja e të dhënave dhe informatave të nevojshme për analizat e mëtejshme.

Për të pasur konsultime dhe pjesëmarrje efektive të grupeve të interesit është bërë identifikimi i tyre, është përcaktuar qëllimi i angazhimit të tyre dhe janë përzgjedhur mënyrat e konsultimit dhe pjesëmarrjes. Gjatë procesit të hartimit të VSM-së janë bere konsultime me grupet e mëposhtme: (I) Ministritë e linjës, (II) Autoritetet mjedisore, (III) Njësите e qeverisjes vendore, (IV) OJF-të, dhe (V) Publiku i gjere.

7. PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

Zbatimi i PPV do të ketë ndikime pozitive në mjedis. Ai do të orientojë zhvillimet urbane dhe rurale ne zonën e Kavajes nëpërmjet ndarjes së qartë të tyre: klasifikimit dhe kufizimit të zonave urbane dhe specifikimit të zonave rurale në bazë të karakteristikave të ekosistemave dhe specializimit në prodhimin bujqësor. PPV është një proces i plotë i planifikimit të territorit nëpërmjet integrimit në një të zonave rurale dhe urbane. Përgatitja e PPV është bërë në përputhje me termat e

referencës bazuar në praktikat më të mira ndërkombëtare dhe dokumentat strategjikë në Shqipëri, sidomos Planit i Zhvillimit të Integruar të Bregdetit. Nëpërmjet analizës së gjendjes, matricës SWOT dhe strategjise së zhvillimit PPV jep alternativa të zhvillimit të qëndrueshëm në planin ekonomik, peisazhit, ruajtjes dhe mbrojtjes së biodiversitetit dhe rritjes së cilësisë së jetës. PPV përfshin katër objektiva strategjikë: (i) fuqizimi i sektorit primar të ekonomisë (bujqësi, blektori dhe peshkimi) dhe mbështetje e fermerëve, (ii) zhvillimi ekonomisë rajonale, (iii) zhvillimi i vëndbaneimeve në gjithë territorin dhe përmirësimi i cilësisë së jetës dhe (iv) ruajtja dhe promovimi i resurseve natyrore dhe të trashëgimisë kulturore, të cilët realizojnë të plotë panoramen e zhvillimit të qëndrueshëm të Kavajës.

Në kontekst të këtij Vlerësimi (VSM) janë përcaktuar kriteret e fortë mjedisore dhe zonat e rrezikshme për zhvillim të cilat janë si referenca për përgatitjen e cdo dokumenti tjeter lokal duke prevaluar PPV. Në këtë VSM janë vleresuar ndikimet potenciale nga aplikimi i PPV në: menaxhimin e mbetjeve, ujërave, cilësisë së ajrit, tokës dhe prodhimit bujqësor, biodiversitetit, ndertimeve infrastrukturore, transportit dhe energjisë. Për të siguruar vlerësiminë plotë te ndikimeve të mundëshme ne mjedis, në këtë VSM, veç ballafaqimit me objektiva specifike mjedisorë të strategjive (strategjikë dhe politikat për mbrojtjen e mjedisit, tokës, ujit, ajrit, biodiversitetit, zhvillimit rural, mbetjet dhe ujërat e zeza, zhurmat) në nivel nacional, janë konsideruar gjithë komponentët të cilët ndikohen nga ky Plan. Matrica e perdorur për përputhshmërinë e objektivave të Planit me objektivat më të rendesishëm mjedisorë, përgjithësisht, janë të përputhshëm në shkallë të lartë me objektivat mjedisore të përcaktuar. Veprimet (aktivitetet) e Planit janë zhvilluar mbi bazën e nje llogjike mjedisore të ndërlidhur me shumë faktore (variabla independentë) të cilët, në cdo Plan është vështirë të përfshihi pa modifikime qoftë edhe minimale.

Rekomandohet:

Forcimi i bashkëpunimit dhe koordinimit ndërmjet autoriteteve përkatëse të sektorëve të caktuar ekonomike me autoritetet e mjedisit dhe shëndetësisë;

Plotësimi i standardeve mjedisore duhet të shoqërohet edhe me rritjen e portofolit financiar dhe investimeve në drejtim të menaxhimit dhe mbrojtjes së mjedisit;

Rritja e transparencës për investimet e reja, kontrollin e shkarkimeve në ujë apo ajër, administrimin e zonave të mbrojtura, menaxhimin e mbetjeve, etj. ndihmon në rritjen e bashkëpunimit me publikun dhe zbatimin e politikave të parashikuara nga Plani.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

KAVAJË

Bashkia Kavajë:

Përgatiti: "ATELIER 4"shpk

Ark. Alban Efthimi

Licensë Nr. 6585-06-2013

Eks.Mjedisi: Gazmend Zeneli

Licensë Nr. 9639-05-2015

TETOR 2016

Tabela e Lëndës

1 HYRJE	4
1.1 OBJEKTIVAT E STUDIMIT	4
1.2 KUADRI INSTITUCIONAL	6
1.3 KUADRI LIGJOR	8
1.4 STRATEGJI TË LIDHURA ME VSM E PPV	10
1.4.1 STRATEGJIA NDERSEKTORIALE E MJEDISIT	11
1.4.2 PLANI KOMBETAR PËR MANAXHIMIN E MBETJEVE	13
1.4.3 STRATEGJIA KOMBETARE PËR BIODIVERSITETIN	14
1.4.4 STRATEGJIA E PYJEVE DHE KULLOTAVE	16
1.4.5 STRATEGJIA NDERSEKTORIALE PËR ZHVILLIMIN RURAL DHE BUQESOR 2014-2020	17
1.4.6 DRAFT STRATEGJIA E TURIZMIT 2014-2015	19
1.4.7 PLANI KOMBETAR I VEPRIMIT PËR ZBATIMIN E KONVENTËS SË AARHUS-IT	19
2 VLERËSIMI GJENDJES MJEDISORE	22
2.1 KLIMA	22
2.2 PEISAZHI DHE BIODIVERSITETI	22
2.3 TOKAT DHE POTENCIALET PRODHUESE	25
2.3.1 PËRDORIMI I TOKËS NË SHQIPERI	25
2.3.2 PËRDORIMI EKZISTUES I TOKËS NË KAVAJË	25
2.3.3 TIPET E TOKAVE	27
2.3.4 AFTËSITË AGROPRODHUESE TË TOKAVE	28
2.3.5 KARAKTERISTIKAT KIMIKO FIZIKE DHE PERSHKRIMI I TIPEVE TË TOKAVE NE KAVAJË	29
2.4 ZHVILLUMI BUQESOR	34
2.5 INPUTET NË BUQESI	34
2.6 IMPAKTE POTENCIALE TË PRODHIMIT BUQESOR NË MJEDIS	35
2.7 CILËSIA MJEDISORE E TOKAVE	36
2.8 SISTEMI I KANALEVE KULLUESE DHE VADITËSE	36
2.9 KANALIZIMET	40
2.10 CILËSIA E UJËRVE SIPËRFAQËSORË DHE NËNTOKËSORË	41
2.10.1 CILËSIA E UJËRAVE TË UJITJES	41
2.10.2 CILËSIA E UJËRAVE BREGDETARE	42
2.10.3 CILËSIA E UJËRAVE NËNTOKËSORË	43
2.11 MBETJET E NGURTA	44
2.12 CILËSIA E AJRIT	45
2.13 POPULLSIA	46
2.14 ARSIMI	46
2.15 SHENDETSIA	46
2.16 KARAKTERISTIKAT EKONOMIKE TË BASHKISË KAVAJË	47
2.17 TRANSPORTI DHE ENERGJIA	48

3 PARIME OBJEKTIVA DHE KRITERE MJEDISORE QE KUSHTEZON NË ZHVILLIMIN NË KUADËR TË PPV	42
3.1 PARIME TË PËRGJITHËSHME PËR PLANIFIKIMIN HAPSINOR	49
3.2 OBJEKTIVA STRATEGJIKË	50
3.3 VEPROME OPERACIONALE NË MBËSHTETJE TË OBJEKTIVAVE: KONTEKSTI MJEDISR	52
3.4 KRITERE MJEDISORE QE KUFIZOJNË ZHVILLIMIN.	54
3.4.1 KRITERE TË FORTA MJEDISORE-SHËNDETELËSORE	54
4 KAPITULLI V. NDIKIMET E MUNDSHME MJEDISORE DHE MASAT PER ZAUTJEN E TYRE	57
4.1 PEISAZHI DHE BIODIVERSITETI	57
4.2 PËRDORIMI I TOKËS:	58
4.3 CILËSITË DHE MASAT PËR UJERAT	60
4.4 MBETJET E NGURTA	61
4.5 CILËSIA E AJRIT	63
4.6 VLERËSIMI I PËRPUTHSHMËRSISË SË OBJEKTIVAVE	65
5 MONITORIMI	81
6 PËRFUNDIME	85
Z PËRMBLEDHIE E PROCESIT TË KONSULTIMIT ME GRUPET E INTERESIT DHE DËGJESAT PUBLIKE PËR MARTIMIN E RAPORTIT PARAPRAK TË VSM-SË	86
8 REFERENCA (SHTOJCI)	93

1 HYRJE

Në kontekst te Reformës Administrative Territoriale-RAT (2014¹) Qeveria dhe posaçërisht Ministria për Zhvillimin Urban dhe Turizmin duke konsideruar edhe Ligjin për qeverisjen vendore² kërkohet të përgalitet për 26 rajone "Plani Përgjithshëm Vendor-PPV" me disa nënkomponentë, rezultate dhe detyra. Në mes te dokumenteve që kërkohen në PPV është edhe Vlerësimi Strategjik Mjedisor-VSM i rajonit Kavajë. Ligji i RAT "...ngarkon si nga forma ashtu edhe nga përbajtja, kryetarët e bashkive të reja duhet të zhvillojnë 'mjete' nëpërmjet të cilave të lexojnë dhe të kuptojnë territoret e reja që do të kenë në administrim".

Plani I Përgjithshëm vendor si pjesë e Planit të Përgjithshëm Kombëtar do të orientojë përdorimin dhe shfrytëzimin e qëndrueshëm të burimeve dhe potencialeve të Rajonit në fjalë. Brenda këtij kuadri do të ketë një vëmendje të veçantë për rivlerësimin e aseteve të trashëgimisë kulturore dhe të burimeve natyrore. Qëllimi i hartimit të një Planit të Përgjithshëm vendor konsiston në krijimin e platformës drejtuese dhe të garancisë ligjore të nevojshme për një zhvillim të qëndrueshëm urban, ekonomik, social e mjedisor në territor. Veç PPK përgatitja e dokumentave të kërkuar të PPV konsideron Planin e Integruar Ndërsektorial -PINS të zonës bregdetare. Rajoni i përbërë nga territoret e tre bashkive, të përfshira në këtë studim, afektohet pothuaj tërësisht nga ky Plan duke qënë se zona bregdetare në Rajon përbën një burim natyror të rëndësishëm dhe njekohësishët një aset shumë të rëndësishëm ekonomik për zhvillim.

Konsiderimi i këtij Plani do të shërbente si sistem regulues për të siguruar standarde në planifikim dhe garantiimin e instrumentave që mundësojnë shërbime cilësore turistike dhe zhvillim ekonomik. PINS nuk lokalizohet vetëm në zonën bregdetare por edhe atë në brendësi, e cila ka potencial dhe krijuhen mundësitë për ta furnizuar bregdetin me produkte ushqimore, me produkte kulturore dhe burime njerëzore. Mungesa e këtij Plani ka degraduar situatën në terren, duke dëmtuar panoramën e bregdetit me ndërtimet të realizuara në mungesë të një planifikimi kombëtar e ndërsektorial. Mungesa e një PINS për bregdetin ka shkaktuar edhe parcelizimin e planifikimit, aty ku kompetencat dhe juridiksonet territoriale ndahan.

1.1 OBJEKTIVAT E STUDIMIT

Ky Raport vlerësimi strategjik mjedisor u hartua per PPV e Rajonit të Kavajë-Rogozhinë-Divjakë fokusuar ne Planin e Përgjithshëm Vendor, ne perputhje

¹ LIGJ Nr. 115/2014 "Për ndarje administrative-territoriale të njësive të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë"

² LIGJ Nr. 135/2015 "për vetëqeverisje vendore"

me kerkesat e procedures se re te Planit tē Përgjithshëm Kombëtar. Në PPK, në fazën 4 të tij, kërkohet Studimi i Vlerësimit të Ndikimit nga zhvillimi dhe të ndikimit në Mjedis-VSM. Ky Vlerësim bëhet në zbatim të kërkesave të Ligjit për Vlerësimin Strategjik Mjedisor³ dhe të gjitha akteve nënligjore që njedhin prej tij dhe ndjekjes së procedurave të VSM-së.

"Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një proces sistematik, i cili vlerëson pasojet mjedisore të një plani të propozuar për zbatim, në mënyrë që të sigurohet se këto pasoja mjedisore janë adresuar plotësisht nga fazat e hershme të vendimmarjes, përveç konsideratave ekonomike dhe sociale. VSM-ja në planifikimin hapësinor duhet të paraqesë informacion mbi këto ndikime mjedisore, ekzistenza dhe pasojet e të cilit nuk janë definuar në mënyrë specifike. Në këtë mënyrë VSM-ja në planifikimin hapësinor mund të kontribuojë në përmirësimin e procesit të planifikimit dhe vendimmarjen, pasi ai është një vlerësim gjithëpërfshirës, sistematik dhe transparent i aspekteve mjedisore, sociale dhe ekonomike, si dhe implikimet në planifikim. VSM-ja ka funksionin e identifikimit dhe zbutjen e pasojave negative të Planit. Detyra është që të kontribuojë për një planifikim të tillë që, nga pikëpamja e mjedisit dhe e shëndetit publik është jo vetëm i tolerueshëm, por edhe optimal, ndërsa kërkon alternativa të ndryshme duke manevrasuar efektet mjedisore, sociale dhe ekonomike. Gjatë procesit të VSM-së, fushat e rëndësise mjedisore dhe ato prioritare do të identifikohen duke u bërë një kriter planifikimi për të shpëtuar ata nga dëmtimet e pakthyeshme dhe të plota (për shembull: rrejet i burimeve ujore dhe distancat që duhet tē mbahet për ndërtimet pranë tyre)".

Në planin teknik VSM, në pjesën e pare të tij, do të konsiderojë gjëndjen dhe zhvillimet social ekonomike të Rajonit, ballafaqimet me gjëndjen mjedisore dhe ndikimet potenciale të tyre të shoqëruara me masat për menjanimin/reduktimin e tyre si më poshtë:

- (I) Zhvillimi social dhe ekonomik;
- (II) Gjendja mjedisore e territorit;
- (III) Perspektiva të zhvillimit dhe çështjet më të rëndësishme mjedisore;
- (IV) Ndikimet potenciale në mjedis të zhvillimit (në fokusin e zhvillimit të qëndrueshëm);
- (V) Masa për elemiminimin dhe/ose reduktimin e tyre.

Në pjesën e dyte do të trajtohen propozimet per planifikimin e territorit (PPV) dhe rregulloret e planifikim/zhvillimit duke u ballafaquar me ndikimin në Mjedis që këto zhvillime shkatojnë potencialisht në termat afat mesem/afat gjatë dhe oponanca përkundrejt këtyre propozimeve në planin e mbrojtjes se mjedisit dhe zhvillimit të qëndrueshëm.

³LIGJ nr. 72/2013 "z. vlerësimin strategjik mjedisor"

1.2 KUADRI INSTITUCIONAL

Në planin e Konventave/marrëveshje ndërkombëtare

Vlerësimi Strategjik Mjedisor është një nga metodat bashkëkohore relativisht të reja të vlerësimit mjedisor. Koncepti i vlerësimit strategjik mjedisor e ka origjinën nga planet rajonale të zhvillimit dhe përdorimit të tokës. Në vitin 1981 Departamenti Amerikan i Zhvillimit Urban hodhi hapat e para në formëzimin e këtij koncepti me anë të miratimit të Udhëzimit të Vlerësimit të Ndikimit. Ndërkohë në Europë hapat e para u hodhën nga Konventa e Espoos "Për vlerësimin e ndikimeve mjedisore ndërkufitare" në vitin 1981, në zbatim të të cilës në vitin 2003 u miratua edhe Protokoli i Vlerësimit Strategjik Mjedisor (Kiev 2003⁴). Protokoli synon që:

"..të vendosë qartësishët dhe me transparencë procedurat përkonsiderimin e shëndetit dhe manaxhimin e integruar të çështjeve mjedisore për plane të zhvillimit, programeve dhe legjislacionit, në plan kombetar, në sektorë të tillë që shkaktojnë ndotje mjedisore si bujqësia, energjia, transporti, zhvillimi rajonal, përdorimi i tokës, manazhimi i mbeturjeve ose ujërave"

Në këtë kontekst Komisioni Europian mbas 11 vjet diskutimesh miratoi në vitin 2001 Direktivën 2001/42⁵ "Mbi vlerësimin e efekteve të planeve dhe programeve të caktuara mbi mjedisin" e cila u bë e detyrueshme brenda vitiit 2004 për të gjitha vendet e BE. Me kalimin e viteve, VSM është pranuar si një formë e përshtatshme e vlerësimit mjedisor që ndihmon vendimmarresit gjatë proceseve planifikuese. Kjo metodë vlerësimi tashmë po gjen përhapje të gjerë në shumë vende të botës të cilët e kanë përfshirë në kuadrin e tyre të standardeve të vendimmarjes.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një proces sistematik që synon të sigurojë që aspektet mjedisore integrohen dhe merren në konsideratë gjatë fazës së planifikimit strategjik dhe vendimmarjes. Në temë të përgjithshëm planet dhe programet ku aplikohet VSM janë synime strategjike dhe vizionare të cilët qeveria synon t'i verë në zbatim në një sektor të caktuar. Një kontribut i rëndësishëm i VSM është dhe transparenca që ajo synon të nxisë gjatë gjithë procesit dhe deri në vendimmarje duke u përpjekur të mbledhë dhe demonstrojë fakte që lidhen me planin e propozuar dhe objektivat që ai synon, ndërthuren e tij me planet e tjera ekzistuese duke influencuar deri në nivel projektit individual. Një ndër përkufizimet më të pranuara të VSM është ai i autorëve Sadler dhe Verheem, 1996⁶ që e përkufizojnë atë si:

⁴ Protocol on Strategic Environmental Assessment - unesco
<http://www.unesco.org/env/eia/documents/legaltexts/protocolenglish.pdf>

⁵ Strategic Environmental Assessment - SEA - Environment
<http://ec.europa.eu/environment/eia/sei/legalcontext.htm>

⁶ Sadler B. and Verheem R., 1996. ENVIRONMENTAL ASSESSMENTS OF STRATEGIC DECISIONS AND PROJECT DECISIONS: INTERACTIONS AND BENEFITS. Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment of The Netherlands With support of the European Commission DGXI. http://www.ema.ulg.ac.be/research/sult/env_ass.pdf

"Vlerësimi Strategjik Mjedisor është një proces sistematik që vlerëson pasojet në mjedis të një politike, plani ose programi të propozuar për zbatim me qëllim që të sigurojë që këto pasoja mjedisore adresohen plotësisht që në fazat e hershme të vendimtarjes përkrah konsideratave ekonomike dhe sociale"

Me kalimin e viteve, Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) u shndërrua në një formë të vlerësimit mjedisor e cila ndihmon drejtuesit dhe menaxherët në hartimin e politikave, planeve dhe programeve ne menyre të tillë që integrojnë problemet e mbrojtjes se mjedisit ne politika, programe dhe plane ne menyre që implementimi i tyre te kontribuojne ne zhvillimin e qendrueshem. Gjithsesi më e saktë është të thuhet se VSM është një nga instrumentet e vlerësimit të impakteve sepse natyra e çështjeve që merr në konsideratë e kapërcen fushën e mjedisit. Ajo është pranuar si një grup instrumentash që i korrespondon vendimeve të niveleve nga politikat e deri te programet.

Direktiva përkatëse e BE-s kërkon Vlerësimin Strategjik Mjedisor për plane dhe programe në sektorë të tillë si bujqësia, pyjet, peshkimi, energjia, industrija, transporti, menaxhimi i mbetjeve, telekomunikacioni, turizmi, planifikimi i qyteteve dhe vendeve, si dhe ato plane e programe që përcaktojnë kuadrin e zhvillimeve të ardhshëm për projektet e listuara në Shtojcat I dhe II të Direktivës 85/337/EEC "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis të projekteve të veçanta".

Në planin e kërkesave në nivel Kombëtar

Detyrimet, organet dhe strukturat e ngarkuara me mbrojtjen e mjedisit në kuptimin më të gjërë, janë të sankzionuar me ligj: Ligji "Për Mbrotjen e Mjedisit" (2011) dhe Ligji për "Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (2013).

Legislacioni për mbrojtjen e mjedisit, është pasuruar progresivisht me akte ligjore dhe nënligjore të cilat janë përgjithësisht përafërm me direktivat dhe standardejt mjedisore të Bashkimit European. Ndërsa do të veconim ligjet:

- "Për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis";
- "Për menaxhimin e integruar të mbetjeve";
- "Për mbrojtjen e biodiversitetit";
- "Për trajtimin e ujave të ndotur";
- "Për substancat dhe preparatet kimike";
- "Për administrimin e zhurmave në mjedis";
- "Per zonat e mbrojtura";
- "Për mbrojtjen e ajrit nga ndotja";
- "Për taksen e karbonit e të ambalazhit plastik";

Dhe VKM Nr. 13, datë 4.1.2013 "Për miratimin e rregullave, përgjeglesive e të afateve për zhvillimin e procedurës së vlerësimit të ndikimit në mjedis" i cili percakton procedura të qarta të fazave të përpunimit të VNM si dhe kormizën, vecanërisht detyruese në përbajtjen e VNM

Ministria e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit te Ujave vlerësohet si politikë bërëse, si përgjegjëse për hartimin dhe organizimin e zbatimit te strategjive, te legjislativët mjedisor, të planeve te veprimt, të programeve e masave që merten përmes mbrojtjen e mjedisit.

Rjeti i Agjensive për Mbrojtjen e Mjedisit, vleresohet si sistem organesh të specializuara për monitorimin dhe mbrojtjen e mjedisit ndërsa Inspektorati i Mjedisit vleresohet si organ i specializuar kontrolli që siguron zbatueshmërine e legjislacionit mjedisor. Në themel të sistemit të organizimit strukturor të Ministrisë qëndrojne fushat e veçanta të mjedisit si mbrojtja e ajrit, e ujit, e tokës, e natyres dhe biodiversitetit, administrimi i mbetjeve, vlerësimi i ndikimit në mjedis e vlerësimi strategjik mjedisor, ndryshimet klimatike etj, në kuptimin që ndërtimi strukturor synon të mbuloje dhe t'u pergjigjet këtyre ndarjeve.

Në kontekst të PPV

Dokumenti i përgatitjes së VSM për Rajonin kërkon që Vlerësimi të kryhet në referencë të Ligjit ""Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor (2013) dhe të gjitha akteve nënligjore që mëdhen prej tij dhe ndekjes së procedurave të VSM-së. Tre detyra janë përcaktuar në ToRs për këtë studim : (I) përgatitja paraprake e VSM-s, (II) konsultimi me publikun dhe (III) përgatitja e Raportit final të VSM-s duke marrë në konsideratë sugjerimet/kërkesat e konsultimit publik.

« Plan Përgjithshëm Vendor, pjesë e të cilët është VSM, kërkon që : VSM-ja për planifikimin hapësinor duhet të paraqesë informacion mbi këto ndikime mjedisore, ekzistanca dhe pasojat e të cilët nuk janë definuar në mënyrë specifike. Në këtë mënyrë VSM-ja në planifikimin hapësinor mund të kontribuojë në pëmiresimin e procesit të planifikimit dhe vendimmarjen, pasi ai është një vlerësim gjithëpërfishërs, sistematik dhe transparent i aspekteve mjedisore, sociale dhe ekonomike, si dhe implikimet në planifikim. VSM-ja ka funksionin e identifikimit dhe zbutjen e pasojave negative të Planit. Detyra është që të kontribuojë për një planifikim të tillë që, nga pikëpamja e mjedisit dhe e shëndetit publik është jo vetëm i tolerueshëm, por edhe optimal, ndërsa kërkon alternativa të ndryshme duke marrë parasysh efeklet mjedisore, sociale dhe ekonomike".

1.3 KUADRI LIGJOR

Ligji "Për Mbrojtjen e Mjedisit" (2011⁷) i cili vendos parimet kryesore, të manaxhimit të mjedisit⁸ në kapitullin e II⁹, si më poshtë:

- -Zhvillimi i qendrueshem;
- -Parimi i parandalimit dhe marja e masave paraprake
- -Parimi i ruajtjes së burimeve natyrore
- -Parimi i zëvendësimit dhe/ose kompensimit
- -Parimi i përafshimit të integruar
- -Parimi i përgjegjësisë së ndërsjellë dhe bashkëpunimit
- -Parimi i rritjes së veprimtarive përmbrrojtjen e mjedisit

⁷ LGJ Nr.10 431, datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit", Flet.Zyrtare Nr.89, Faqe:3680

⁸ Ky ligj është përafshuar plotësish me Direktivën 2004/35/KE të Parlamentit European dhe Këshillit, datë 21 prill 2004 "Mbi përgjegjësinë mjedisore, parandalimin dhe riparimin e dëmeve mbi ambientin" të ndryshuar. Numri CELEX: 32004L0035, Fletorja Zyrtare e Këshillit European, Seria L, nr. 143, datë 30.4.2004, faqe 56-75.

- -Ndotësi paguan;
- -Ndërgjegjësimi publikut dhe pjesemarja në vendim marrje

Ligji "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor" (i sipërcituar) ka qëllim të sigurojë mbrojtje të këtë të mjeshtës së zhvillimit të qëndrueshëm, përmes përfshirjes së çështjeve të mjeshtës gjatë hartimit, miratimit, rishikimit, ndryshimit ose modifikimit të planeve a programeve me pasoja të mundshme negative në mjeshtë. Në këtë Ligj ndër të tjera theksohet se Procesit të vlerësimit strategjik mjedisor i nënshtrohet:

"hartimi i të gjitha planeve dhe programeve për bujqësinë, pyjet, peshkimin, energjinë, industriinë, industriinë minerare, transportin, menaxhimin e mbetjeve, menaxhimin e ujërave, telekomunikacionin, turizmin, planet kombëtarë e vendore të planifikimit të territorit urban e rural, përfshi dhe mbrojtjen e peizazhit, të përdorimit të tokës".

Ligji nr.10119 datë 23.04.2009 "Për planifikimin e territorit" përbën një hap konkret dhe të rëndësishëm përvlerësimin strategjik mjedisor të instrumentave planifikues, të cilët në ligj përkufizohen si më poshtë: "Instrumente të planifikimit janë politikat, planet dhe reguloret, që zbatohen në mënyrë të përgjithshme ndaj një territori, pjesë të tij apo ndaj një tipi zhvillimi". Kjo do të thotë që vlerësimi strategjik mjedisor shifhet edhe në nivel dokumentash të politikës shtetërore të planifikimit ndërsektorial.

Ligji nr. 139/2015 "Për Vetëqeverisjen Vendore" (i sipërcituar) përcakton funksionete dhe detyrat e bashkive, pas ligjtit te ndarjes së re administrative ne disa drejtime që lidhen me parimet bazë të përgatitjes së PPV, si më poshtë:

- Në nenin 23 të tij përfunkionet e Bashkive në fushë e infrastrukturës dhe shërbimeve publike përcakton se Bashkia është përgjegjëse për (I) prodhimin, trajtimin, transmetimin dhe furnizimin me ujë të pështëm, (II) mbledhjen, largimin dhe trajtimin e ujërave të ndatura, (III) mbledhjen dhe largimin e ujërave të shitur dhe mbrojtjen nga përmbytjet në zonat e banuara dhe (IV) planifikimin, administrimin, zhvillimin dhe kontrollin e territorit, sipas mënyrës së përcaktuar me ligji.
- Në nenin 26 përfunkionet e bashkive në fushën e mbrojtjes së mjeshtës nën vlozohen këto funksione kryesore: (I) sigurimin, në nivel vendor, të masave për mbrojtjen e cilësisë së ajrit, tokës dhe ujit nga ndotja; (II) sigurimin, në nivel vendor, të masave për mbrojtjen nga ndotja akustike; dhe (III) zhvillimin e aktiviteve edukuese dhe promovuese, në nivel vendor, të cilat lidhen me mbrojtjen e mjeshtës.
- Në nenin 27 funktionet e Bashkive në fushën e bujqësisë, zhvillimit rural, pyjeve dhe kullotave publike, natyrës dhe biodiversitetit përcaktohen si funksione të saj: (I) administrimin, shfrytëzimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës së ujës dhe kullimit, të transferuar në pronësi të tyre, sipas mënyrës së përcaktuar me ligji; (II) administrimin dhe mbrojtjen e tokave bujqësore e të kategorive të tjera të resurseve, si toka

të patfrytshma etj., sipas mënyrës së përcaktuar me ligj; (iii) krijimin dhe administrimin e sistemit vendor të informacionit dhe këshillimit bujqësor e rural, sipas legjislacionit në fuqi; (iv) krijimin dhe administrimin e skemave vendore të granteve për bujqësinë e zhvillimin rural, të finançuara nga buxheti lokal dhe/ose me bashkëfinancim nga të tretët, duke garantuar akses të balancuar gjinor; (v) administrimin e fondit pyjor dhe kullosor publik, sipas legjislacionit në fuqi; dhe (vi) mbrojtjen e natyrës e të biodiversitetit, sipas legjislacionit në fuqi.

1.4 STRATEGJI TË LIDHURA ME VSM E PPV

Një Plan i Përgjithshëm Kombëtar ose Rajonal do të ishte i mangët në rastin më të mirë dhe i pa realizueshëm dhe/ose kontradiktor me plane ne nivel kombëtar/rajonal në rastin më keq. Për këtë duhet të konsultohen dhe të konsiderohen në fazën e përgatitjes së këtyre Planeve. Si pjesë e metodikës dhe teknikës të procesit të VSM është e nevojshme të identifikohen dhe merren në konsideratë dhe Dokumenta të tjera të Politikës së Zhvillimit të vendit. Këto Dokumenta mund të përfshijnë apo paraqesin "vështirësi" apo sinergji me objektivat e Planit të Përgjithshëm Kombetar. Shqyrtimi i këtyre dokumentave synol gjithashu identifikimin e cështjeve apo objektivave egzistuese të qëndrueshmërisë të cilat duhet të merren parasysh gjatë hartimit të Dokumentit të Planit të Përgjithshëm Rajonal dhe gjatë Vlerësimit Strategjik Mjedisor. Theskojmë se Dokumentat Strategjike Kombetare të marra në shqyrtim reflektojnë edhe angazhimet e Shqiptarëve në Marrveshjet Ndërkombëtare përkatese dhe janë të orientuara drejt procesit integrues në Bashkimin European të vendit. Në tabelën mëposhtë paraqitet lista e Dokumentave Zhvillimore të shqyrtuara dhe marra në konsideratë nga Grupi i Punës gjatë hartimit të VSM ndërsa në vijim paraqitet një përbledhje e shkurter e secilit prej tyre si dhe pikëprerjet më kryesore me Planin e Përgjithshëm Vendor dhe VSM respektive.

Tabela 1. Dokumentat Strategjike të Zhvillimit të Vendit që lidhen në PPV të shqyrtuara gjatë VSM:

1. Strategjia Ndërsektoriale e Mjedisit
2. Plani Kombëtar për Menaxhimin e Mbëtjeve
3. Strategjia dhe Plan i Veprimit për Biodiversitetin
4. Strategjia e Pyjeve dhe Kullotave
5. Strategjia Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor 2014-2020
6. Draft - Strategjia Sektoriale e Turizmit 2014-2020
7. Strategjia dhe Plani Kombëtar i Veprimit për zbatimin e Konventës së Aarhusit në Shqipëri

1.4.1 STRATEGJIA NDËRSEKTORIALE E MJEDISIT

Strategjia Ndërsektoriale e Mjedisit (SNM), i propozuar nga Ministria e Mjedisit për periudhën 2015-2020 është vazhdim i objektivave të Strategjisë miratuar me Vendim të Keshillit të Ministrave nr.847, datë 29.11.2007 dhe është dokumenti bazë që parashtron politikën shtetërore në fushën e mbrojtjes së mjedisit. Qëllimi përfundimtar i hartimit, miratimit dhe zbatimit të tij është plotësimi i detyrimit kushtetues ndaj shëtitave që gjëzojnë të drejtën e një mjedisit të shëndetshëm dhe ekologjik, zhvillimit të Shqiperise në mënyrë të qëndrueshme nëpërmjet përdorimit racional të pasurive natyrore, ruajtjes së tyre nga ndotja dhe degradimi, si dhe promovimit të vlerave mjedisore për t'i kthyer ato në aste të rëndësishme të rrithes së mëtejshme ekonomike të vendit.

Strategjia Ndërsektoriale e Mjedisit (SNM) është pjesë integrale e Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim. Ajo duhet parë në kontekstin e politikës kombëtare. Shumë nga politikat dhe masat e kësaj strategjie, mbështeten nga programet dhe veprimet të përcaktuara në strategjitet ndërsektoriale, siç janë turizmi, energjia dhe bujqësia etj.

Në vizionin e saj i SNM parashtron:

"Zhvillimi i shpejtë dhe i qëndrueshëm përbën objektivin kryesor të Qeverisë Shqiptare. Vëndi duhet të zhvillohet duke ruajtur në maksimum burimet tonë natyrore nga ndotja dhe degradimi, duke promovuar vlerat mjedisore për t'i kthyer në mbështetje të prosperitetit ekonomik të vendit.

Një zhvillim i tillë do të drejtohet nga vizioni dhe politikat e qeverisë, gjë që do të sigurojë zhvillim të integruar të zonave rurale dhe urbane së bashku me mbrojtjen e mjedisit. Ky qëllim i qeverisë do të arrhet nëpërmjet një shkrirje efikase të politikave specifike sektoriale në një qëndrim të vetëm të integruar. Ndonëse në dukje nje koncept mjedisor, zhvillimi i qëndrueshëm është një koncept tërësisht ekonomik që garanton sigurinë e zhvillimit ekonomik".

Strategjia synon në:

- Parandalimin dhe kontrollin e integruar të ndotjes dhe rreziqeve nga ndotja dhe aksidentet industriale duke monitoruar dhe kontrolluar zbatimin e normave dhe standardeve të shkarkimeve në mjedis nga operatoret industriale;
- Kryerjen e Vlerimeve të Ndikimit në Mjedis për projekte të zhvillimit, me qellim që Autoriteti i planifikimit ose autoriteti përgjegjës për licencimin, kur shqyrton dhënen ose jo të lejes së zhvillimit/licencës përkatëse për një projekt, apo vendosjen e kushteve për zhvilluesin, merr në konsideratë perfundimet e procesit të Vleresimit të Ndikimeve mjedisore për ndikimet në mjedis që do të ketë projekti i propozuar, si

dhe përfshirjen e publikut dhe të gjithë aktoreve gjatë procedurës s137 Vlerësimit të ndikimit në mjedis.

- Kryerjen e Vlersimeve Strategjike Mjedisore për planet apo programet, për vlerësimin e pasojave në mjedis të rje plani ose programi të propozuar për zbatim, me qëllim që të sigurojë që këto pasoja mjedisore të adresohen plotësisht që në fazat e hershme të vendimmarjes përkrah konsideratave ekonomike dhe sociale.
- Menaxhimin e integruar të mbetjeve me fokus ne përbushjen e standardeve kombëtare dhe ndërkombetare, trajtimin e mbetjeve brenda këtyre standardeve dhe rritjen e ndërgjegjes sociale mbi efektet e dëmshme të mbetjeve në mjedis.
- Mbrotijen dhe menaxhimin e qëndrueshëm të biodiversitetit, shfumimit të sipërfaqes së Zonave të Mbrotitura, menaxhimin e integruar të tyre dhe ngritjen e rjetit ekologjik "NATURA 2000";
- Mirë menaxhimin e burimeve ujore nëpërmjet vodosjes së një kuadri monitorimi dhe kontrolli, për të reduktuar ndotjen e ujerave nën tokësore dhe sipërfaçesore nga aktivitetet e veprimitave industriale, bujqësore dhe aktiviteteve të populisë në zonat rurale dhe urbane, që shkaktojnë dëmtim të ekosistemeve ujore, si dhe të lumenjve nga shfrytëzimi pa kriter, mbrotja e ujërave detare, menaxhim i ujërave ndërkufitar, zgjedhimi i efekteve nga përbushja dhe thatësira;
- Menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve të gjalla të ujërave detare dhe i ujerave të brëndshme

Objektivat specifike të Strategjisë Ndërsektoriale në Mjedis janë si më poshtë:

- Në fushën e cilësisë së ajrit: (i) ulja me 40% e nivelit të ndotjes në zonat urbane; (ii) artifa e niveleve të ndotësve të ajrit, bazuar në shëndetin human, në vlerat përkufizuar: për NOx - 40 µ/ m³, për PM10 - 40 µ/ m³, për PM2.5-25 µg/m³ dhe 20 µg/m³ dhe SO2-125 µ/ m³ per 24 ore ose 20 µ/ m³ ne vit.
- Në fushën e Ndryshimeve Klimatike dhe mbrojtjes së shtrësës së Ozonit: (i) reduktimi me 8% te GHG krahasuar me skenarin bazë7; (ii) reduktimi i sasisë së HCFC-ve me 40%;
- Në fushën e mbrojtjes së natyrës: (i) Rritja e sipërfaçes së Zonave të Mbrotitura në 17 % të territorit nëpërmjet zgjerimit dhe menaxhimit të Integruar të Zonave të Mbrotitura; (ii) Ngritja e rjetit ekologjik "NATURA 2000"; (iii) Sigurimi i statusit të ruajtjes për 5 % të llojeve dhe habitateve të kërcënua;
- Në fushën e mbrojtjes së natyrës deri në vitin 2020 synohet rritja e sipërfaçes së Zonave të Mbrotitura në 17 % të territorit takësor të vendit dhe shpallja e ZM-ve të reja detare dhe bregdetare; identifikimi dhe

ngritja e rjetit Natura 2000 dhe ruajtja e peizazhit natyror; përmiresimi i statusit të ruajtjes për 5 % të llojeve dhe habitateve të kërcënua të mbrojtura deri në fund të kësaj dekade si **dekada e Kombeve të Bashkuara** për biodiversitetin 2011-2020.

- Në fushen e burimeve pyjore dhe kultivore: uja me 40% të prerjeve të paligjshmeve të fondit pyjor (ii) Mbulimi 100% me plane mbarështrimi për të gjitha ekonomitë pyjore në nivelkombëtar, : (iii) Rehabilitimi i sipërfaqeve të degraduara në masën 40%.

Strategjia zërithen realizimin e objektivave të saj në një program masash konkrete të shoqëruar me afatet kohore, institucionet përkatëse dhe parashikimet financiare. Këto masa ndiqen nga institucionet politike-bërëse dhe ato zbatuese. Kuadri ndërsektorial afrom një trajtim modern dhe të integruar të sektorit mjedisor dhe sektorëve të tjera me ndikim të fortë në cilësinë e mjedisit si transporti, bujqësia, rregullimi i territorit etj. Ky konceptim pranon përgjegjësinë e ndarë midis shumë institucioneve qeverisëse, të nivelit qëndror apo vëndor, për mbrojtjen e mjedisit dhe arsimen e një zhvillimi të qëndrueshëm të vëndit. SNM mbështetet nga programe veprimi më të hollësishme që trajtojnë çështje specifike siç janë Strategjia dhe Plan i Veprimit për Biodiversitetin, Strategjia për Zhvillimin e Sektorit të Pyjeve dhe Kullotave, Strategjia e Peshkimit dhe Planit Kombëtar i Administrimit të Mbetjeve. Kjo Strategji Ndërsektoriale për Mjedisin bashkon elementët më të rëndësishëm të këtyre veprimeve në një fersi të vetme dhe bashkëkohore.

1.4.2 PLANI KOMBËTAR PËR MANAXHIMIN E MBETJEVE

Mbetjet dhe trajtimi i tyre në territorin e Shqipërisë është një nga problemet e mëdha mjedisore ndonse ndikimi i tyre në shëndetin e njeriut është më i madh se ndotës i tjerë. Sidoqoftë, mbetjet (solide ose ujore/ujërat e zeza) ndikojnë në komponentë të tjerë mjedisore si uji, ajri, toka dhe nëpërmes zinxhirit ushqimor dhe/ose kontaktit direkt me këto është një mjaft i madh. Mbetjet ndodhen ngado dhe kultura së bashku me mungesën e financimeve dhe sëdomos ndërgjegjësimi i populsisë dhe mitja e përgjegjësisë së autoritetetëve lokale mbeten sëpa për të ardhmen. Nuk mund të ketë produkte bujqesore të pastërtë, shëndet të mirë, burime ujore të pa ndatura, biodiversitet, turizem dhe cilësi jete të lartë në se nuk manaxhohen mbetjet e ngurta dhe ujërat e zeza.

PPV lidhen ngushtësisht me problemet e manaxhimit të mbetjeve dhe do të janë një pengesë e madhe për zhvillimin në se nuk designohen, implementohen dhe mirëmbahen struktura dhe infrastrukturat e përshtateshme. Ky studim do ti konsiderojë ato në detajë më të mundeshme. Planit Kombëtar i menaxhimit të mbetjeve në Shqipëri është përgatitur në vitin 2010 përmes një mbështetje nga BE (Zbatimi i Planit Kombëtar për Përafshimin

e Legislativit Mjedisor në Shqipëri⁹) studim i cili shërbeu si bazë për Ligjin nr.10 463, datë 22.9.2011 PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË MBETJEVE.

Qëllimi i Planit (të shprehur edhe në Ligjin respektiv) është: parandalimi/minimizimi i mbetjeve ose pakësimit të ndikimeve negative nga krijuimi dhe menaxhimi i integruar i mbetjeve si dhe përmirësimi i eficiencës se përdorimit të tyre.

Sfidat në fushën e Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve janë: (i) ngritja dhe funksionimi i Sistemit të Integruar të menaxhimit të mbetjeve; (ii) ndërgjegjësimi i komunitetit per trajtimin e mbetjeve; si dhe (iii) bashkërendimi administrativ ndërmjet strukturave qëndrore dhe vendore për zbatimin e legislativit për menaxhimin e integruar të mbetjeve dhe qartësimin funksional të tyre.

Përcaktimi i përparrësive në ligje, strategji, plane dhe programe të menaxhimit të Integruar të mbetjeve të trashëguara apo të atyre që krijohen bëhet duke pasur parasysh hierarkinë e mëposhtme: (a) parandalimin e mbetjeve; (b) përgatitjen për ripërdorim; (c) riciklimin; (ç) rikuperime të tjera dhe (d) asgjësimin.

Në terma specifike Planit synon: Menaxhim i mbetjeve, parandalim i hedhjes së paautorizuar se mbetjeve dhe jo të miratuara nga autoritetet lokale në 2015, arriti e shkatërrimit të siguri në nivel 75% të prodhimit të mbeturinave të rezikshme në 2025, dhe zhvendosje në 50 % të mbetjeve të ngurta jo të rezikshme në landfile inxhinierike në 2020, përmes: • Dokumenteve udhëzues për autoritetet vendore në planifikimin dhe operimin e grumbullimit të mbetjeve dhe heqjes, transportit dhe trajtimit • Përgatitje e studimeve dhe projekteve prioritare për menaxhimin e mbetjeve për të siguruar ngritjen e të paktën 12 landfileve rajonale në 2020 dhe sítete për landfile inxhinierike dhe sanitare për grumbullimin e mbetjeve në nivel bashkiak në të gjithë vendin nga 2025 • Krijimin e sítete për depozitimin e mbetjeve të rezikshme nga 2020

1.4.3 STRATEGJA KOMBËTARE PËR BIODIVERSITETIN

Strategja dhe Plan i Veprimit për Biodiversitetin (miratuar me VKM 532 date 5.10.2000). Konventa mbi larminë biologjike ose sic njihet shkurt Konventa e Diversitetit Biologjik (KDB) u nënshkrua nga Shqipëria në 5 Janar 1994. Me hyrjen në këtë konventë Shqipëria, me gjithë vështirësitë e një vendi në tranzicion, është përpjekur të marrë përgjegjësitë që rjedhin nga kjo konventë. Agjansa Kombetare e Mjedisit (AKM) (më parë Komitezi i Mbrojtjes së Mjedisit, KMM) u ngarkua nga Qeveria Shqiptare me detyrën e përgatitjes së Strategjisë dhe Planit të Veprimit të Biodiversitetit (SPVB) për vënien në jetë të Konventës.

⁹ EuropeAid/124909/C/SER/AL, <http://falex.foi.org/docs/texts/alb113034.doc>

Shqipëria ka qenë dhe mbetet pjesëmarrëse e iniciativave europiane dhe rajonale në përgjigje të KDB-së, në mënyrë të veçantë të Strategjisë Pan-Europiane të Diversitetit Biologjik dhe Pejsazhor (SPEDBP). Edhe pse nijë vend i vogël, Shqipëria shquhet për një diversitet biologjik e pejsazhor të pasur. Në origjinë të këtij diversiteti qëndrojnë pozicioni gjeografik, faktorë gjeologjikë, pedologjikë, hidrologjikë, reliivi dhe klima. Relievi i thyer dhe verikaliteti i theksuar kanë krijuar kushte për ekzistencën dhe ruajtjen e një numri llojesh retikë, endemikë e subendemikë; 27 llojet endemike dhe 160 subendemike të bimëve të larta që nitten në vendin tonë paraqesin një rëndësi të veçantë ruajtjeje. Diversiteti i lartë i ekosistemave dhe habitateve (ekosisteme detare, bregdetare, laguna e vende të lagëta, delta lumenjsh, duna ranore, liqene, lumenj, shkurreta mesdhetare, pyje gjethgjerë, halorë dhe të përzjerë, livorë e kultota subalpine dhe alpine, ekosisteme të maleve të lartë), ofron një larmi të pasur llojesh bimore e shtazore; rreth 3,200 lloje bimësh të larta dhe 756 lloje rrugorësh raportohen deri më sot në Shqipëri. Flora e Shqipërisë përfaqësohet me afro 30% të florës Europiane. Pyjet e lartë të Shqipërisë mbajnë komunitete gjitarësh të mëdhenj si ujku, arlu, rrëqebulli, dhia e egër etj., si dhe komunitete karakteristike shpendësh të lidhur me pyjet e virgjër. Lagunat bregdetare dhe liqenet e mëdhenj në brëndësi të vendit përfaqësojnë zona të rëndësishme veçanërisht për dimërimin e shpendëve migratorë; mesatarishi rreth 70 lloje shpendësh uji me një numër prej 180,000 individë kalojnë dimrin në to. Shqipëria është një pikë e rëndësishme e kryqëzimit të rrugëve migratore të shpendëve, lakuriqëve të natës dhe insekteve. Një mbështetje financiare prej Bankës Botërore nëpërmjet programit të Ndihmave Globale për Mjedisin (NGM) lu vunë në dispozicion në vitin 1999 Agjencisë Kombetare te Mjedisit për përgatitjen e Strategjisë dhe Planit te Veprimit per Biodiversitetin.

Parime Strategjike te SPVB;

Zbatimi i Konventës së Diversitetit Biologjik mund të arritet vetëm me pranimin dhe respektimin e objektivave dhe të parimeve të ruajtjes dhe zhvillimin e praktikave të një zhvillimi të qëndrueshëm në sektorë që lidhen me biodiversitetin si: bujqësia, pyllaria, peshkimi, energjia dhe industrija, urbanizmi, transporti, turizmi, administrimi i ujравës dhe mbrojtja. Parime të tilla të pranuara ndërkombëtarisht dhe të paraqitura në SPEDBP janë:

- Parimi i Vendimarrjes së Kujdesëshme: vendimet të merren mbi bazën e informacionit më të mirë ekzistues dhe, ato përshtasin, sa më shumë të jetë e mundur, masa që marrin në konsideratë aspektet ekonomike dhe sociale të cilat nga ana e tyre shërbejnë si shtrëngues dhe motivues për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik dhe pejsazhor.
- Parimi i Mënjanimit/Shmangjes: zbatimi i procedurave që kërkojnë kryerjen e Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis (VNM) për çdo aktivitet që

prilet të ketë efekte të ndjeshme në diversitetin biologjik dhe pejsazhor dhe sigurimi, kur është e përshtatëshme, i pjesëmarrjes publike në këto procedura.

- Parimi i Parandalimit; me qëllim shmangjen ose minimizimin e efekteve të dëmshme të mundëshme të aktiviteteve mbi diversitetin biologjik dhe pejsazhor.
- Parimi i Transferimit/Zhvendojas: aktivitetet që priten të kenë ndikime të ndjeshme në diversitetin biologjik dhe pejsazhor dhe që s'mund të shmangen, duhet, kur është e mundur, të zhvendosen në zona ku ato mund të shkaktojnë më pak dëme.
- Parimi i Kompensimit Ekologjik: efektet e dëmshme të ndryshimeve fizike në zonat me viera të larta të diversitetit biologjik dhe pejsazhor që s'mund të mënjanohen duhet të ekilibrohen me masa ruajtëse kompensuese nga pala/subjekti që i shkakton ato.
- Parimi i Integrititetit Ekologjik: proceset ekologjike përgjegjëse përmbljetesën e llojeve duhet të mbrohen, ndërsa habitatet nga të cilat varet mbijetesë e tyre duhet të ruhen.
- Parimi i Restaurimit dhe Rikrijimit. Ky nënkuption rehabilitimin e diversitetit biologjik dhe pejsazhor kur është e mundur dhe rikrijimin e tij në se kjo mund të arritet përmes manjës së masave për shpëtimin dhe rehabilitimin e llojeve të kërcënuara apo krijuar të kushteve të përshtatëshme.
- Parimi i Teknologjisë dhe Praktikës. më të mirë nga pikëpamja mjedisore, që janë të përshtatëshme përmbljetësës së diversitetit biologjik dhe pejsazhor.
- Parimi: Ndotësi/Dëmtuesi paguan. Sipas këtyj parimi pala përgjegjëse duhet të mbulojë sa më shumë të jetë e mundur koston e masave për parandalimin, kontrollin dhe zgjedhjen e dëmit në diversitetin biologjik dhe pejsazhor.
- Parimi i Pjesëmarrjes Publike dhe I së Drejtës së Publikut për Informim: për realizimin me sukses të mbrojjes së diversitetit biologjik dhe pejsazhor duhet të sigurohet një mbështetje e mjaftueshme dhe aktive e publikut, nëpërmjet përfshirjes së personave privat dhe publik, komunitetit shkencor, individëve e grupeve të tjera civile që përdorin resurse tokësore dhe detare në procesin e manjës së vendimeve, përmes medias dhe perfshirjes së këtyre çështjeve në programet e edukimit.

1.4.4 STRATEGJIA E PYJEVE DHE KULLOTAVE

Pyjet dhe kullotat përbëjnë një trashëgimi me vlera jo vetëm për Shqipërinë, por edhe për rajonin e me gjërë. Ajo duhet të mbrohet dhe qeverisët në mënyrë të tillë që të mundësojë një zhvillim më të madh ekonomik në të ardhmen, duke kontribuar ne ujin e nivelit të varfërisë, pa prishur ekilibret biologjike natyrore. Në të kaluarën përfshire dhe vitet e tranzicionit, skëdomos pyjet janë vlerësuar për rëndësinë ekonomike, duke nënveftësuar aspektin

shumëfunktional të tyre. Veçse shfrytezimi i tyre nuk çon vetem në fitime por edhe në humbje (kur nuk shfrytezohet drejt) si rezultat i humbjes së mundësive për zhvillim në të ardhmen, rjedhoje e degradimit e mjedisit të pyjor e kulosor.

Strategja për Zhvillimin e Pyjeve dhe Kullotave ka si qëllim sigurimin e menaxhimit dhe zhvillimit të qëndrueshem e shumëfunktional të burimeve pyjore dhe kulosore ne përputhje me politikat qeveritare të synuara në këtë sektor. Konservim i vazhdueshem, përdorimi racional dhe vlerësimi i drejt i të mirave publike të eko - sistemeve pyjore dhe kulosore, në përputhje me interesat e shtresave te ndryshme të populsisë realizohet nëpërmjet një qeverisje të qëndrueshme e shumëfunkcionale.

Strategja e Zhvillimit të Sektorit të Pyjeve e Kullotave hartohet duke u mbështetur në zhvillimet social – ekonomike të vendit, reduktimit të varfërisë në zonat rurale, ndryshimeve thelbësore që kanë ndodhur e do te ndodhin në drejtim të lëvizjeve demografike dhe nevojës për një vlerësim shumëfunktional të burimeve pyjore e kulosore ku do të veçonim: pyjet si burim energjje, si burim i prodhimeve parësore dhe biomasës, si burim i diversitetit biologjik dhe i sekuestrimit të karbonit etj.

Mbrajtja e burimeve natyrore dhe e natyrës në tërësi, ka përbërë prej disa dhjetra vjecarësh një argument të rëndësishëm për mbarë botën e qytetëruar. Kjo dëshnohet me numrin e madh të Konventave të nënshkruara nga shumica e shteteve të botës ndër të cilat edhe Shqipëria. Kështu mund të përmendim Konventën e Diversitetit Biologjik (KDB) të vitit 1994, strategjinë Pan – Europeane të Diversitetit Biologjik dhe të peisazhevë (SPEDBP) të cilat bëjnë fjalë për të cilat bëjnë fjalë për ruajtjen dhe menaxhimin e diversitetit biologjik e të resurseve gjenetike.

1.4.5 STRATEGJIA NDËRSEKTORIALE PËR ZHVILLIMIN RURAL DHE BUQËSOR 2014-2020

Strategja Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor 2014-2020 (2014¹⁰) thekson si synim të saj mitjen e prodhimit bujqësor nëpërmjet përmiresimit të kushteve për një zhvillim të qëndrueshëm të garantuar nga institucionë eficiente. Zbatimi i politikave të sektorit do të përcaktohet nga përbushja e një sërë kriteresh ndër të cilat dhe uja e ndikimit te saj mbi mjedisin. Strategja Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor me perspektivën e anëtarësimit në BE përcaktan ndërrhyjet strategjike për zhvillimin e bujqësisë dhe të zonave rurale në Shqipëri që të janë të afta të përballen me sfidat e kërkeseve të tregut të vetëm evropian dhe përshtatjen e politikave

¹⁰ Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014. Për miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor 2014-2020, FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË, Vol 169, f 8483

shqiptare për zhvillimin rural dhe bujqësor sipas PPB-së.

Për këtë arsy, SNZHRB-ja është hartuar në harmoni me parimet kryesore të politikave të ardhshme të BE-së, PPB-në dhe politikat e para-aderimit (IPARD), duke zgjedhur ndërkohë masa politikash që kanë në fokus të tyre trajtimin e problemeve specifike të bujqësisë dhe të zonave rurale në Shqipëri.

Vizioni për zhvillimin e bujqësisë dhe të zonave rurale në Shqipëri do të mbështesë dhe zhvillojë kushtet e kuadrit të duhur për një sektor agroushqimor efikas, novator dhe të qëndrueshëm, të ofrë për të përbaluar presionin e konkurrencës dhe për të përmッシュ kërkosat e tregut të BE-së përmes një shfrytëzimi të qëndrueshëm të burimeve dhe zonave rurale produktive, duke ofruar aktivitete ekonomike dhe mundësi punësimi, përfshirje sociale dhe cilësi jetese për banorët në zonat rurale.

Për të arritur këto objektiva të përgjithshme janë përcaktuar këto fusha politikash:

- Ndërhyrje për zhvillimin rural;

- Ndërhyrje kombëtare që lidhen me mbështetjen e të ardhurave të fermerëve, zhvillimin e infrastrukturës rurale dhe garantimin e shanseve të barabarta;

- Zhvillimi institucional, legjislacioni dhe zbatimi i tij.

Objektivat e mësime kryesore të politikave janë:

- Norma e rrjetes reale ekonomike e sektorit bujqësor me deri në 5% deri në vitin 2020;

- Rritja e produktivitetit të punës në bujqësi me të paktën 8% në vit për njësi vjetore pune (NJVP)/të punësuar me kohë të plotë në vitin 2020;

- Rritja e produktivitetit të punës në agropërpunim me të paktën 5% në vit për njësi vjetore pune (NJVP)/të punësuar me kohë të plotë në vitin 2020;

- Sjellja e të gjitha fermave dhe e operatorëve agropërpunues të regjistruar në përputhje lë plotë me standarde të BE-së deri në vitin 2020;

- Rritja e përmasës mesatare të fermës në të paktën 2,5 ha në vitin 2020; dhe mitja e përmasës mesatare të fermave tregtare në 3,5 ha.

- Përmirësimi i organizimit të zinxhirit të vierës nëpërmjet krijuimit të 100 shoqatave dhe grupeve të prodhuesve dhe llojeve të ngjashme të bashkëpunimit të fermerëve në vitin 2020;

- Përmirësimi i raportit eksport-import në raport 1:3 në vitin 2020;

- Krijimi i një sistemi institucional të plotë dhe gjithëpërfshirës të MBZHRAU-së, i një kuadri regulator dhe një sistemi të duhur zbatimi në përputhje me BE-në dhe PPB-në;

- Krijimi i 9000 vendeve pune në aktivitetet e përpunimit agroushqimor në periudhën 2012 - 2020;

- Krijimi i 50-100 mikrondërmarrjeve dhe i 500- 1000 vendeve të reja pune në zonat rurale përmes diversifikimit të aktiviteteve që sjellin të ardhura;

- Krijimi i 5000 vendeve pune në aktivitetet jobujqësore dhe shërbime të tjera.

1.4.6 DRAFT STRATEGJIA E TURIZMIT 2014-2015¹¹

Draft-Strategjia vodos si parakusht zbatimin e parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm nga të gjitha nivelet e planifikimit, vendimtarjes dhe menaxhimit. Për sigurimin e zhvillimit të qëndrueshëm dhe renditjen e veprimeve sipas përparësisë, është e nevojshme që në dy nivelet të zbatohet një metodë e planifikimit përfurimtarje bazuar në parimin e udhëheqjes nga eksperzia, pjesëmarjes, rezultateve të balancuara përfurimtarje të zhvillimit të qëndrueshëm dhe renditjes së veprimeve sipas përparësisë. Strategjia vodos parakushtet e zhvillimit të turizmit të qëndrueshëm edhe nisur nga fakti që turizmi është i ndërtuar me zhvillimin e fushave të tjera dhe kërkon një bashkëpunim dinamik me ministritë e linjës. Orientimet përfurimtarje e fushën e mjedisit janë të qarta dhe roli i Ministrës së Mjedisit është primar. Principi bazë i zhvillimit të politikave përfurimtarje të mbështetet mbi zhvillim të qëndrueshëm ku objekti ekonomik duhet balancuar me mbrojtjen e mjedisit, kulturës dhe mirëqenies së komunitetit.

Mbi ketë Princip synohet që të:

- Punohet përfurimtarje pozitive në periudhë afatgjatë dhe jo përmaksimalizmin e fitimit në periudhë afatshkurtër.
- Zhvillimi i turizmit do të bazohet dhe mbështesë mbrojtjen e mjedisit, përfshirë burimet natyrore, ekosistemet, peizazhet, biodiversitetin etj. dhe, në disa zona, edhe do të mbështetet nga përmirësimi i mjedisit ekzistues.
- Zhvillimi i turizmit do të sigurojë strukturat sociale dhe mirëqenien sociale të banorëve të destinacioneve turistike, të njerëzve që punojnë në këtë biznes dhe të gjithë shoqërsë.
- Zhvillimi i turizmit do të mbështesë mbrojtjen dhe ruajtjen e trashëgimisë kulturore, zakoneve dhe traditave kulturore.
- Burimet e turizmit do të inventarizohen, auditohen, mbrohen dhe përmirësohen.
- Gjithë projektet e reja përfurimtarje të zhvillimin e turizmit do të vlerësohen parapraktikë dhe, pas zbatimit, do të monitorohen përsa i takon ndikimit të tyre të mundshëm lindur me kriteret e mësipërtime.

1.4.7 PLANI KOMBËTAR I VEPRIMIT PËR ZBATIMIN E KONVENTËS SË AARHUS-it

Ndër Konventat mjedisore, me të drejtë, Konventa e Aarhusit është vlerësuar më e rëndësishme, si Konventa e demokracisë në fushën e mjedisit.

¹¹ Korniza e strategjisë së turizmit 2014-2020 me ... - ShtetiWeb
<http://shtetiweb.org/wp-content/uploads/2014/06/Draft-strategjia-e-Zhvillimit-i96C3%AB-Turizmit-n96C3%>

Konventa e nenshkuar nga Shqiperia qe ne vitin 1998, përfaqëson një dokument madhor ndërkombëtar me karakter të theksuar politik, sepse kërkon të realizohen në praktikë liri dhe të drejtë bazë të njeriut në fushën e mjedisit.

Si dokument juridik ndërkombëtar, Konventa përfaqëson një tërësi të drejash, detyrimesh, rregullash e procedurash të detyrueshme për zbatim për shtetet që e nënshtkuajnë dhe e ratifikojnë. Kërkesat e Konventës, të drejtat dhe detyrimet që ojo përmban, janë orientuar në momente kyç të marrëdhënive mjedisore dhe grupohen në tri drejtime themelore të tyre që jo pa qëllim janë quajtur edhe tri shtyllat e Konventës:

- E drejta e publikut për të patur e për të kërkuar informacion mjedisor;
- E drejta e publikut për të marrë pjesë në vendimmanjet publike për çështje të mjedisit;
- E drejta e publikut për t'u ankuar në gjykatë për çështje të mjedisit.

Eشتë dokumenti bazë që parashtron politikën shtetërore për mitjen e rolit aktiv të shoqërisë civile, të publikut, të OJF-ve, të organizatave të biznesit e të individit në fushën e mbrojtjes së mjedisit. Qëllimi themelor i hartimit, i miratimit dhe i zbatimit të tij është plotësimi i detyimeve kushtetuese ndaj shitetave që ata të janë të informuar për gjendjen e mjedisit që mjedisit të mbrohet e të administrohet sipas kërkesave të parimit të zhvillimit të qëndrueshëm dhe që ata të jetojnë në një mjesi të shëndetshëm dhe ekologjik të përshtatshëm për vete dhe për brezat e ardhshëm. Në këtë mënyrë, ai nxit përafrime të dukshme me legjislacionin komunitar për çështjet e mjedisit, i cili, gjithashtu, synon të kontribuojë për ruajtjen, mbrojtjen dhe përmirësimin e cilësisë së mjedisit, si dhe për mbrojtjen e shëndetit njerëzor.

Syntez e Konventës janë të gjera dhe shumëplanëshe prandaj duke ruajtur këtë tipar të saj. Strategjia dhe plani i veprimit, me konstatimet e analizat që bën, si dhe me kërkesat që parashtron, synon t'u hapi rugë të gjera zbatimi, me qëllim që të konsolidohen edhe në Shqipëri mendësi, psikologji, metoda pune e veprimitari praktike bashkëkohore për administrimin dhe mbrojtjen e mjedisit, të cilat duhet të zbatohen, më së pari, në zbatimin e kërkesave që shtron Konventa dhe konkretisht:

- Në përcaktimin e rregullave, procedurave e afateve të sigurimit, përpunimit dhe publikimit të vazhdueshëm të informacionit mjedisor, si dhe të plotësimit të kërkesave të publikut për të (aktiv dhe pasiv);
- Në tërheqjen në mitje të publikut dhe të pjesëmarrjes së tij në vendimmanjet publike për çështje të mjedisit;
- Në konsolidimin e rregullave dhe të praktikave të thjeshta e operative që publiku të ushtrojë natyrshëm të drejtën ankimore në mugë administrative dhe gjyqësore për çështje të mjedisit.

Si dokument i rëndësishëm shtetëror në fushën e mbrojtjes së mjedisit, Strategjia dhe Plan Kombëtar për zbatimin e Konventës së Aarhusit, vjen kur mbrojtja e mjedisit po meriton gjithnjë e më shumë vëmendje të veçantë nga qeveria dhe publiku. Tashmë, për të gjithë është mëse e qartë se mbrojtja e mjedisit përbën një nevojë të domosdoshme për të aritur zhvillim ekonomik shoqëror të shëndetshëm e afatgjatë dhe cilësi të lartë jetese për sot dhe për të ardhmen e qytetareve. Per perbushjen e dytirimeve të Konvetës dhe në zbatim të kësaj Strategjie kuadri ligjor për mjedisin ka adaptuar dhe normuar juridikisht e praktikisht realizimin e informimit të publikut për mjedisin, marrjen e mendimit të tij në vendimarrjen mjedisore dhe aksesin për tu drejtuar organeve ankimuese për ceshjë që lidhen me mjedisin.

2 VLERËSIMI GJENDJES MJEDISORE

2.1 KLIMA

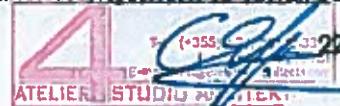
Sipas të dhënave të Institutit Hidrometeorologjik sasia e reshjeve në zonën qëndrore të Kavajës lutetën në intervalin 950-1200 mm, numri i ditëve me reshje të viz nga 85 në 100 ditë, shrat janë pak të rrëmbyeshme dhe rënia e borës është një dukuri e rrallë dhe jo e përvitëshme. Dëmri paraqitet i butë me ndikim të fortë detar. Simbas të dhënave të stacionit matës të Lushnjës (Kavaja nuk ka stacion matës të reshjeve) reshjet mesatare vjetore luhaten rreth 1000 mm sasi kjo që në rreth 70-80 % bie gjatë perjudhës 5-mujore Tetor-Shkurt. Vlerat mesatare mujore dhe vjetore të temperaturave, simbas stacionit matës të Kavajës, luhaten nga 7.2°C në Janar deri në 23°C Komët dhe Gusht, kurse mesatarja vjetore është 15.3°C .

Vitet e fundit, si në gjithë zonën mesdhetare, intensiteti i reshjeve është më i lartë se dekada më parë: në ditë të veçanta, ne vjeshtë sidomos, për 24 ore ka patur deri ne 125 mm shi. Këto konsiderohen si "aksidente meteorologjike" të cilat janë bërë frekuente dhe me ndryshime ose jo të klimës, shkaktojnë përmbytje. Vitet e fundit Përral i Darcit ka dale disa herë në vit nga shtratit duke shkatuar përmbytje.

Në kontekstin e ngrohjes globale, të vertetë ose jo se: "aktiviteti human shkakton ndryshimet klimatike në temperaturë, shkrirjen e akujve dhe ndryshime ne intensitetin e reshjeve" pritet mijë e temperaturës (bazuar në modelime kompjuterike) me rreth 1 grade celcius ne fund te ketij shekulli. Këto ndryshime do shoqërohen edhe me mitjen e ekstremiteteve klimatike të cilat do intensifikojnë ngjarjet e pa dëshëruara si përmbytjet dhe thatësitat e gjata. Kjo do verë në pikëpyetje zhvillimin e qëndrueshem të burimeve natyrore, përmbytjet dhe sidomos zhvillimin e bujqësisë dhe burimeve ujore. Ne planin e prodhimitarise bujqësore, zhvillimit të turizmit dhe cilësisë së jetës zona e Kavajes është një nga me te mirat ne Shqipëri.

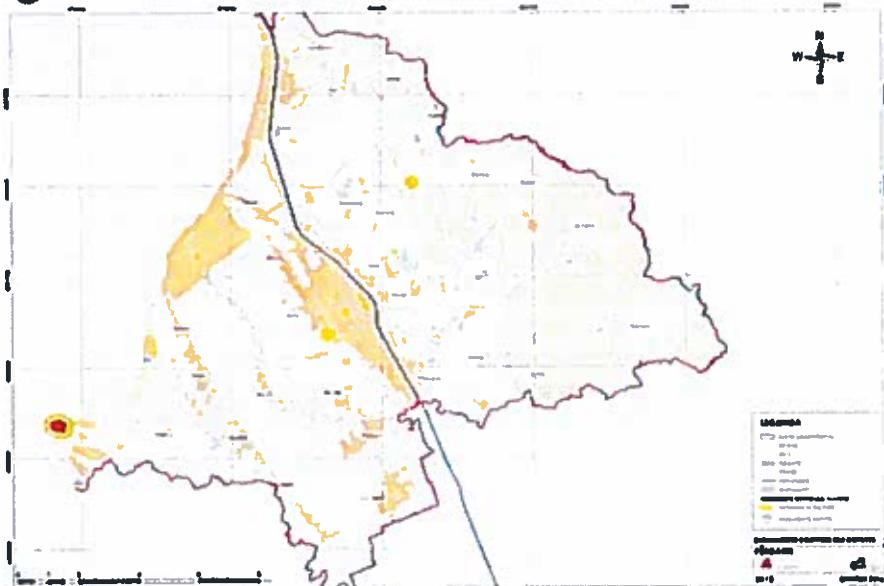
2.2 PEISAZHI DHE BIODIVERSITETI

Shtrirja gjeografike e Kavajës përfshin një sistem kodrash të buta dhe fushash pjellore përreth qytetit të Kavajës deri në detin Adriatik, ku gjenden piazhe pjesërisht ranore dhe pjesërisht shkëmbore. Utiësira e Kavajës shtrihet në orientimin nga jug-lindja drejt veri-perëndimit në drejtim të detit Ndërmjet zonave bujqësore në Kavajë gjemë edhe përqëndrimin më të lartë të tokave të kultivuara. Në drejtim të profitit turistik kemi Njësinë Administrative të Golemit dhe Njësinë Administrative Synej por në ndryshim nga njëra tjetra, nëse njësa Golem e ka zonën turistike të shtrirë në terren fushorë, njësta Synej e ka bregun e detit pjesërisht shkëmbor. Një ndryshim tjetër parë nga aspekti turistik për Golemin është që kjo njësi është ndërtuar gjatë viteve të fundit duke u larguar nga bujqësia nëpërmjet zvogëlimit të ndjeshëm të fondit të

tokës ndërsa njësia Synej e ka bregun e detit në përgjithësi ende pa ndërtime duke e ruajtur relativisht mirë fondin e tokës bujqësore dhe numri i ndërtimeve të pakontrolluara është më i vogël. Në raport me zhvillimet e zones urbane ne disfavor të tokës bujqësore ultësira e Kavajës është zona që ka përqëndrimin më të lartë të zhvillimeve urbane duke përfshirë si qytetin e Kavajës ashtu dhe fshatrat që shtrihen në këtë ultësirë (Qerret, Karpen Emigrant, Synej, Rrakaj, Blerimaj, Vorrozen, Luz i Vogël) të cilat në dekadat e fundit e kanë copëtuar fondin e tokës bujqësore nëpërmjet ekspansionit të zonave të tyre të banimit nëpërmjet ndërtimeve sporadike e të pakontrolluara. Ne anën tindore te kodrave të Kryevidhut ndodhet pylli me qiparisë të Badenit. Është një pyll unikat në Shqipëri me qiparisë të drejtë 50-60 vjeçarë dhe me dhjetra metra të lartë. Është i denjë për një park kombëtar duke shtuar se është vetëm 6 km nga qyteti i Kavajës dhe 5-6km larg bregdetit të mrekullueshëm. Në pjesën bregdetare të kësaj njësie administrative gjëjmë monumente të tjera të tralla natyrore të cilat gjëzojnë këtë status dhe mbrohen nga shteti.

● PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA KAVAJË

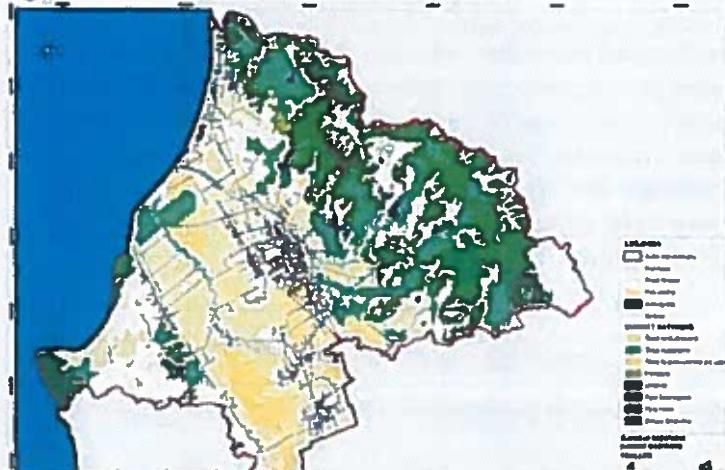

Monumentet e Natyrës Kavajë (Raporti Analiza dhe Vlerësimi i Territorit Kavajë, Atelier 4 Studio Arkitekturë)

Mund të rendisim rërën e hedhur në Bago dhe Peqinaj apo Falezë në zonën e Kalasë së Turrës. Pika atraktive natyrore me një peisazh të edhe në fshatrat Çetë, Zik-Xhafaj apo pylli me pisha në Mengaj i cili më parështë përdorur si destinacion ekskursionesh për nxënësit e shkollave përmes që ofron gjëjmë mrekullueshëm të zonës përkatëse por edhe panoramës së gjërë që ofron gjëjmë

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA KAVAJË

Gjëndja ekzistuese e burimeve natyrore¹²

Pyjet: Zona e Kavajës nuk ka pyje ne kuptimin strik te temrit; ne të ndodhen sipërfaqe me përzjerje mikste shkurre dhe pyje te cilet me nderhyrje dhe rruajtje mund te behen sipërfaqe pyjore per nje periudhe 20 vjecare.. Në zonën e Kavajës ka tre lloje pyjesh: pyjet e mirëfilltë gjethegjërë dhe halorë, sipërfaqet me pemë frutore dhe ullishë, si dhe sipërfaqet me bimë sklerofite. Pyjet gjethegjërë dhe halorë kanë pas mbuluar sipërfaqe shumë të gjëra të pjesës kodrinore të kësaj bashkëie zakonisht në lartësi mbi 200 m, pjesa e ulët e kodrave mbulohej me shkurre mesdhetare, zona e vijës bregdetare fushore (zona Golem – Karpen mbulohej nga pyje halorë). Fatkeqisht pyjet në zonën e Kavajës janë dëmtuar për dekada të tëra; gjatë monizmit për shumë vjet me rradhë pyjet janë prenë sistematikisht për ngrohje dhe për gatim të populatës, për ndërtim si dhe është kryer një shpyllëzimi masiv për hapjen e tokave të reja për kultivim. Mbas viti 1990 e deri sot dëmtimet janë përqëndruar në pyjet halore të vijës bregdetare ku ndërtimet e shumta "me leje dhe pa leje" të vendosura në mënyrë sporadike e të pa kontrolluar kanë zhdukur apo kanë coptuar sipërfaqe shumë të gjëra të mbuluara me pisha të buta mesdhetare. Si rezultat i dëmtimeve shumëvjeçare pyjet në zonën e Kavajës janë sporadike dhe në sipërfaqe të gjëra. Megjithatë mund të themi se gjatë dekadës së fundit nevojat e pyeve për dru zjarri dhe gatim janë zvogëluar sepse populacia e fshatrave ka migruar në mënyrë masive, kurse në qytete dhe në një pjesë të madhe edhe në fshatra për këto qëllime përdoret energjia elektrike. Ujja e presioni human ka përmiresuar gjendjen e pyeve. Një kthesë pozitive gjatë dhjetëvjeçarit të fundit është bërë edhe në shtimin e sipërfaqeve të mbjella me pemë frutore, vreshta dhe ullinj. Megjithëse në formë sipërfaqesh të vogla dhe të shpërndara në mënyrë sporadike ato po

¹² Raporti Analiza dhe Vlerësimi i Të Teritorit Kavajë, Atelier 4 Studio Arkitekturë

riten në mënyrë sistematike dhe po bëjnë që mëdisi të perceptohet si tepër miqësor për rjeriun, kurse ekonomia fshatore të forcohet.

Në pjesen veriindore dhe lindje te Kavajës ka sipërfaqe jo vetëm pa pyje por që janë krejtësisht të çveshura jo vetëm nga pyjet por pothuaj nga çdo lloj gjelbërimi. Sipërfaqet e çveshura zënë sipërfaqe të rëndësishme e pjesës së karrë të zonës kodinore lindore. Kjo zonë, sikurse u tha në fillim të këtij paragrafi, përbën atë 10-15% territorit të bashkisë dhe nuk kultivohet. Kjo sipërfaqe duke qene ndertuar mbi formacione te shkrifta te shtuveve dhe filsheve argjilore eshte e atakuar nga erozioni intensiv.

2.3 TOKAT DHE POTENCIALET PRODHUESE

2.3.1 PËRDORIMI I TOKËS NË SHQIPERI

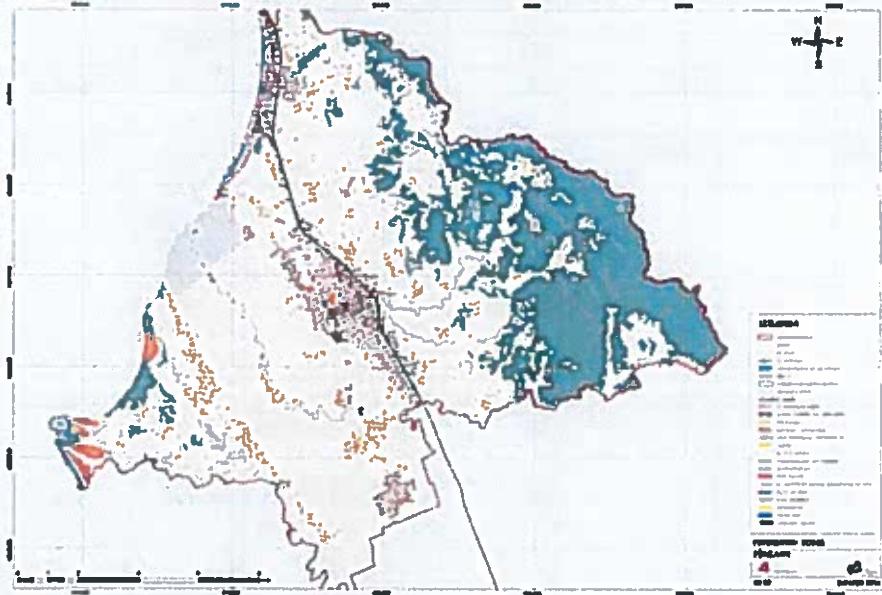
Përdorimi i tokës në Shqipëri monitorohet nga Ministria e Bujqësisë dhe formalizohet nga Institutit Shqiptar të Statistikave, INSTAT. Sipas INSTAT-it, përdorimi i tokës në Shqipëri është e ndarë në tre kategoritë kryesore: (1) tokë bujqësore dhe (2) tokat pyjore, kullsore / livaçore dhe (3) tokë urbane. Që nga viti 2010 sipërfaja e tokës bujqësore mbi vendin është 696,000 ha (24%) dhe tokave pyjore, shkurte, kulla e tokës urbane, është rrëth 217,900 ha (76%). Numri i fermave bujqësore në Shqipëri ishte 351,605 (në vitin 2013) dhe 352,315 (2014), ndërsa madhësia mesatare e fermave mbetet i vogël (sipërfaqja mesatare nga 1.0 dhe 1.5 ha). Shteti është pronar për tokat pyjore rrëth 45% të totalit sipërfaqes. Bashkit janë pronare ne 35% të sipërfaqes dhe prona private eshte per rrëth 20% të sipërfaqes, ndërsa kullotat janë më shumë se 70% private dhe pjesa tjeter janë prona e Bashkive (rrëth 30%).

2.3.2 PËRDORIMI EKZISTUES I TOKËS NË KAVAJË

Harta e mëposhtëme paraqet përdorimin ekzistues të tokës i ndarë sipas kategorive përbërëse të secilit sistem.

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA KAVAJË

Përdorimi i tokës

Më poshi është jepet tabela e detajuar e sistemeve që formojnë gjithë territorin ekzistues të bashkisë me sipërfaqet përkatëse.

SISTEMI	KATEGORIA	KODI	PËRDORIMI	VLERË (ha)	TOTALI (ha)
BUJQESOR	BUJQESI	B1	TOKE ARE	5.330,05	11.458.54
		B2	PEMTORE	151,83	
		B3	VRESHTA	14,26	
		B4	ULLISHTË	948,47	
		B5	TOKA TË KULTIVUARA	4160,21	
		B6	TOKA PA UJITJE	399,58	
		B7	TOKA DJERRE	442,85	
		B8	PA FRUT	11,29	
INFRASTRUKTUROR	INFRASTR.	IN1	INT.URB.KRYES.	13.888	740.591
NATYROR	NATYRE	N1	PYJE	2152,42	2615,45
		N2	KULLOTA	106,10	

		N3	SHKURRE	113,01	
		N4	SHKEMBORE	44,4	
		N5	RANISHTE	199,52	
UJOR	UJE	U1	PËRRENJ	57,35	199,52
				Ha	
URBAN	URBAN	A	BANIM	2,1063	2,361.9
		IS	INSTITUCIONE	4,8222	
		AS	ARSIM	11,0782	
		SH	SHËNDETËSI	2,7432	
		S	SHËRBIME	87,7536	
		IE	INDUSTRI & EKONOMI	96,1286	
			ISH FABRIKA	7,5322	
		IN	INFRASTRUKTURË	5,9385	
		M	TRASHËGIMI & MON. KULTURE & HISTORIKE	6,0225	
		AR	AKTIVITETE SOCIALE DHE REKREATIVE	9,0696	
		V	PËRDORIMI VEÇANTË	24,5437	

Tabela më lart tregon se territori i Bashkisë Kavajë është në masen rreth 71% rural (tokë bujqësore dhe Pyje e kullotë), ne vend të dytë e zë zona urbane (rreth 12%) dhe ne fund Infrastruktura (me afër 4% të sipërfaqes). Zona urbane në Kavaje zë një përqindje të madhe në përdorimin e tokës për shkak të zgjerimit të zhvillimeve të vullshme në disa pjesë bregdetare të saj si ndërtimet sekondare, në zonën e Golemit (plazh), Karpen, Spilled dhe zgjerimeve në fshatra anës rugës nationale (Qerret, Kavaje rrethina). Zgjerimi drastik i sipërfaqeve urbane i ardhur nga boshileku ligjor (periudha 1990-1993) dhe mos zbatimi ligjit per gjatë 23 vjetëve, janë pjesërisht informale.

2.3.3 TIPET E TOKAVE

Në nivel kombëtar është në dispozicion një hartë tokës në shkallë 1: 200,000, e cila është hartuar në 1968. Toka u klasifikuan: (1) rrp subalpine kullotave në 1600-2700 m të lartë, (2) albu dhe pishe rrpin e pyjeve në 1000-1600 m të lartë, (3) rrp pyjeve Oak në 600-1000 m të larta dhe (4) të Meskeut shkurre rrp në 0-600 m të lartë. Deri në fillim të viteve '90 Institutu i Studimit të Tokave ishte shumë mirë i organizuar duke kryer sondazhe pedologjike dhe testet e pjellorisë të gjithë tokës bujqësore të Shqipërisë. Kohët e fundit, konceptet moderne të shkencave të tokës janë përdorur dhe përkthimi me sistemet e

tjera, të tilla si Legjenda e FAO (FAO-UNESCO-s, 1974) është zbatuar. Agjencia e Kombetare e Mjedisit monitoron mbrojtjen e tokës nga erozioni, degradimi dhe kërcënimeve të tjera.

Proceset degradimit në Shqipëri përfshijnë efektet/streset për shkak të aktivitetit të human mbi tokën si ndotja kimike, krypëzimi, përdorimi të dazave të larta të inputeve bujqesore (kryesisht plehra kimike dhe pesticide), shpyllëzimi, përshtypjet e erozionit për shkak të dëmtimit serioz të mbulesës vegetative dhe proceseve natyrore ose kushtet, të cilat përfshijnë acidifikimin, përmbytje, gurë dhe shallows tokë, dhe fushat e temperaturave të ulëta dhe aksesi të dobët. erozioni i tokës, shpyllëzimi dhe mbi-kullotja janë ndoshta problemet më serioze mjedisore në Shqipëri.

Bazuar në metodologjinë e Institutit të Studimit të tokave në Shqipëri (IST-1992¹³) rezerva agronomike është përcaktuar në 10 klasë (numri i deri 10).

- Tokat Klasa I-III kanë kufizime të vogla të cilat kufizojnë përdorimin e tyre.
- Tokat në Klasa III-VI kanë kufizime të moderuar që kufizojnë zgjedhjen e bimëve ose që kërkojnë praktika të moderuar konservimit.
- Tokat në Klasa V-VI dhëra kanë kufizime të ashpра që kufizojnë zgjedhjen e bimëve ose që kërkojnë praktika të veçanta të ruanjes, ose të dyja.
- Tokat në Klasa VII-VIII kanë kufizime shumë të rënda që kufizojnë zgjedhjen e bimëve ose që kërkojnë menaxhim shumë të kujdeshshëm, ose të dyja.
- Tokat në Klasa IX-X kanë kufizime shumë të rënda që i bëjnë ato në përgjithësi të papërshtatshëm për kultivim dhe të cilat kufizojnë përdorimin e tyre, kryesisht për kultotë, rangeland, pyjore, apo vendbanim katshë të egra.

Përvlerësimin e pyjeve, metodologjia ishte i kufizuar në:

- a. Kategorizimi i llojit të mbulesës pyjore (shkurre, pyje të mesme, pyjeve mituri);
- b. Lloji i pyjeve (shkurre, pyje të ulët, pyje të lartë, halorë, cungishtë);
- c. Përqindja e mbulesës pyjore

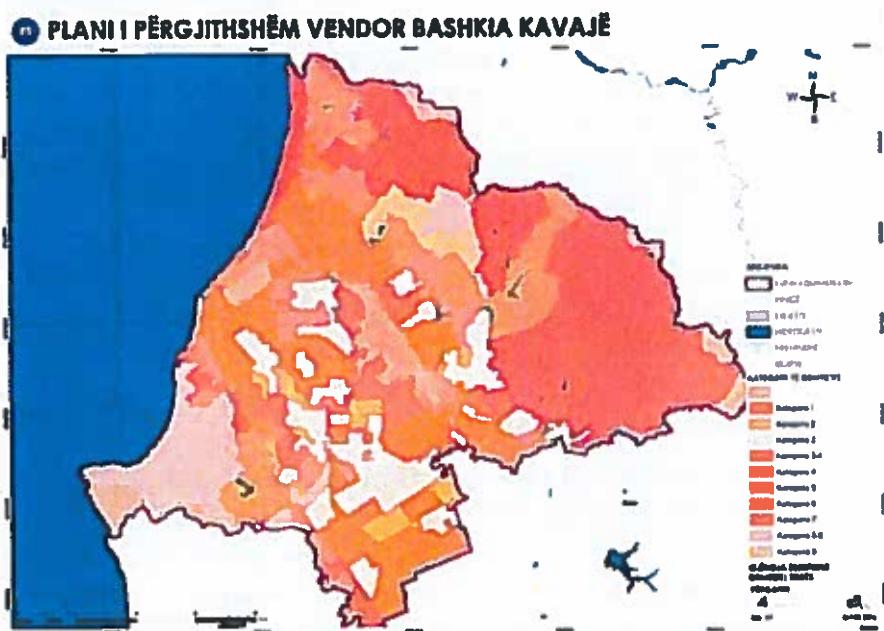
2.3.4 AFËSITË AGROPRODHUESE TË TOKAVE

Sipas kategorizimit të tokave, në Kavaje në rreth 35% të sipërfaqes dominon kategoria e IV e cila ndodhet kryesisht në zonën kodinore, në lindje të zones. Pas tyre vijnë tokat e kategorisë II dhe III, të cilat zenë pjesen fushore të terrenit me rreth 30% të sipërfaçes totale, të ndjekura nga tokat e kategorisë V dhe VI që janë në pjesët e ulta dhe kodinore të terrenit dhe në fund tokat e kategorive me pjellori më të ulët (kategoria VII dhe VIII) të cilat ndodhen në afersi te bregut të detit me kripezim ose me problem të lagështisë së tepert në to. Harta e kategorive të tokave bazuar në freguesit e pjellorisë, më

¹³ Institut i Studimil të Tokave, 1992. Sistemi i Bonetimil të Tokave të Shqipërisë, Manual 189 f. Arkival i ndërtuar: Qendra e zhvendirimit të Njohurive Bujqësore, Fushë Krujë.

poshë, tregon keshtu mundësitë potenciale që ekzistojnë në Kavajë përfshirë teknikave dhe përshtatshmërinë e llojeve të bimave që do të kultivoohen.

2.3.5 KARAKTERISTIKAT KIMIKO FIZIKE DHE PERSHKRIMI I TIPEVE TË TOKAVE NË KAVAJË

Karakterizimi i tipeve të tokave në Kavajë është bashkë me to edhe karakteristikat kryesore të cilësive kimiko fizike të tyre të paraqitura më poshtë bëhet me qëllim të vlerësimit të tyre në pikepamje të përshtatshmërisë (suitability) dhe aftësive agroprodhuase (capability).

Tipi kryesore te llojeve te tokave dhe karakterizimi fiziko-kimik i lyre (Bashka Kavaje)

Tipi Tokës	Vendi ku shihen	Karakterizmi i lippit	Karakteristika fiziko-kimike	Pershkashmeria dhe afestisë agroproduhuase (kategorri nga I ne X)
Eufitc Regosol i ndore dhe vei i ndore ne masivin e kdrave nga Golemi ne Rogozhine dhe Ndroq	Pjesseri Regosol i ndore sezonit i cimerit duke akumuluar ujin dhe ne masivin e kdrave si edhe regosalet, kon sistojne ne thatesi te zgjatur, ne shpejtja e dendura (intensiteti i karste) dhe erozioni intensiv. Regosols janë te përmirapura në shpale te erdouara përgjatë gjithë formimit te lyre duke patësuar horizontin sipërfasor. Ata janë mbivendosur mbi rreshpe, kryesasti angjlore mitje kapaciteti mbollien e uji. Tokat bujqësore, kryeshti te kultivueshme, përgjithësisht te pa ushqime te vendosura mbi fisihe argillore që reduktion infinitmin e tij me thellë te si duke shkaktuar shpesh rreshqitje. Shpesh shitet dhe fysheet angjlore janë perzante në horizontet me te thella me shkallë te karshë ngapjete me ujë por që nesërshi e zhveshur nga vegetacioni.	Konë shkalla te vogla te lendeve organike për shkak te shpejtjes së erazionit dhe erazionit superfaqësor. Përbabja e Nështë <1.500 mg kg ⁻¹ tokë, P<550 mg kg ⁻¹ . pH treth 7.7-8.0. Kryesasti argjlore pak te dremaura, te pjerrta. Shkallë e karstë erozioni kur sipërfaqja nje shkallë te madhe ruk është i disponueshmërt përmët.	Shume te përshtatshme për ujin dhe veshtra. Ne disa vende me kundrejtim nga lugu mund te mbillen edhe agrume. Rendimentet e ultirë janë te larta dhe cilësia e vajit shumë e mire (per shkak te formacioneve gjeraore). Kategoria e IV dihe me pak e II qe e V.	Ujini te përshtatshme per ujin dhe veshtra i janë potenciale kultural me te përshtatshme per tu kultivuar. Nje
Cambis si e kodrave te Eufitc	Ne masivin e kodrave	Sasi e lendeve organike relativisti e artë (1-2%). Kur	Formimi i tokës është e përfocësuar nga depozitimet e llojeve të ndryshme: rënë, konglomerat, gëtqeror ne pratuvar, colluvial dhe depozitimet atyvale te neogjene	ATELIER STUDIO 20027C Gjigzat

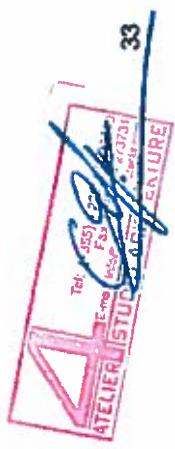

		dhe peritudhës se Kuaternari. Tokat kanë një potencial të horizontit të parë është kompani private ka manë me qera atat gjate mësht 1.000 ha per ulështa ndonse deri tani nuk ka mbijetje le duktshme.
Camsol Kryeqytithit : a. Nga Skeleritic Hardaraj ne Cambis stalin Jugor dendhen e Lunit Shkumbin	Eutic Cambisol është një zhvilluar shumë dobët me Horizon A dhe B dihe nuk janë diferençuar. Mineralitet i kufizuar me vjetën një horizont i kufizuar në sipërfaqe dhe konglomeratë gjegjore. Faktorë kultivues për zhvillimil të tokës janë temperatura të lartë, thalësi i zgjatur, dhe karakteristikat e materialit mëm osë erozioni. Tokës siperfici është më shumë 50% tokë bujqësore me një përcenë prej 5-40%, e terracuar. Materiali parental "shkëmb sedimentar", kryesisht konglomerat. Skeletic Cambisol janë në një fazë të hershme të formimit të tokës, ka, megjithatë, shenjtë e erozion fillostant / shndërrimin e mineralave primare në një situatë të kultivimit të lire ku zhvillohet hidroliza e mineraleve të hekurit që përmbyjnë (biotite, olvine, pyroxenes, amphiboles, ell) në një mjetës të dobët acid duke "produhuar" okside (psh goetitit, hematiti). Toka bujqësore është 50% e sipërfaqes së përgjithshme Në disa raste horizonti B mungon dihe më poshtë një themelë prej 30 cm varzhdon shkëmbin gjegjor. Profilli i tokës është skeletic përzier me gur të vogjel të përzier me dhe (konglomerate).	Thellë janë loka me prodhimtarit të lartë. Shkallë e erozioni është e lartë por gjatë vizitës në terren vrashta ne sipërfaqe te kufizura nuk u vnde re vija të themuar le erozioni. Shkaku kryesor i stabilitzimit janë se tokat mbilen me toragjere (fonxhe e drethe qendrore) mund të nfluencojnë mështen e kelyre lokave duke përsazhin e zhvillimin e qëndrueshëm.
Fluvisol Ne Kavaje,	Fluviosi i janë formuar në materialin sedimentar të Jane loka pëllorë.	Jane loka ne kategorie II dihe III.

Cökçar Synjet Golem)	Luz i vogel. me lym dhe argjilla. Tokat janë të sheshitë dhe të vendosur rano-tymore janë në lugnjal e lumenjve dhe përenjive flumenjive Shkumbin, shume pëllorë dhe Darcit dhe perroi i Golemit). Profili i tyre është i lhesës. Për shkak të depozitimit të materialeve në peritudha të ndryshme, horizontet pedogenetik nuk janë të dukshme. Fenomeni i shkresimit dhet që sedimentimet është e dukshme në këto loka. Përshtatimi i llojëve të tokës gjatë udhëtimit në terren janë si më poshië: Clacaric Fluvisol, me dominimin e materialit të zhvendosur kryesisht të për shkak të rjeçave të uji dhe depozitimet kryesisht të reja të depozitura. Për shkak të origjinës së tyre, janë relativisht të pasura me materie organike dhe karbonateve. Nuk ka asnjë diferenca i qartë i horizonteve, edhe pse horizonti A është më i lhesës (> 30 cm), sipas taksonomit të tokës, janë emërtuar Fluvents. Këto dhera kanë një potencial mesakare të prodhimi. Ata kanë zakonisht një horizont katë sipërfaqe mbi një katë pat grë të fortë në horizontet e më poshiëme. Kapaciteti në dispozicion magazinimit të logështii është i lartë. Kjo është një tokë pëllore dhe të përshtatshme për një garnë orgjile janë të ndiqshëm ndaj përkëqësimin strukturës punohën në kushte të logështit.	ne shumicen e rasteve. Te gjitha kulturat mund të mbilen me përfjashëm të atyre që nuk ne lo shkojnë pothuadur me logeshtine (vreshat dhe te gjitha kulturat buqesare te a rave fritser, gruri, orodiere, lasuli dhe prime) Ngaj drurë! Inutore shkohe mire çithia, mollet. Ne disa zona të kuifuar në tokat alluviale kultivoohen shume mire permjet postlanoret (vecanërisht pjetri dhe shalqini) si dhe kulturat permjore dimorore.
Alluvial Fluvisol	Kualemari e detare, lumore dhet origjinën rregt gërshtetuar tokat tynore dhet me lym dhe argjilla. Tokat janë rano-tymore janë në lugnjal e lumenjve dhe përenjive flumenjive Shkumbin, shume pëllorë dhe Darcit dhe perroi i Golemit). Profili i tyre është i lhesës. Për shkak të depozitimit të materialeve në peritudha të ndryshme, horizontet pedogenetik nuk janë të dukshme. Fenomeni i shkresimit dhet që sedimentimet është e dukshme në këto loka. Përshtatimi i llojëve të tokës gjatë udhëtimit në terren janë si më poshië: Clacaric Fluvisol, me dominimin e materialit të zhvendosur kryesisht të për shkak të rjeçave të uji dhe depozitimet kryesisht të reja të depozitura. Për shkak të origjinës së tyre, janë relativisht të pasura me materie organike dhe karbonateve. Nuk ka asnjë diferenca i qartë i horizonteve, edhe pse horizonti A është më i lhesës (> 30 cm), sipas taksonomit të tokës, janë emërtuar Fluvents. Këto dhera kanë një potencial mesakare të prodhimi. Ata kanë zakonisht një horizont katë sipërfaqe mbi një katë pat grë të fortë në horizontet e më poshiëme. Kapaciteti në dispozicion magazinimit të logështii është i lartë. Kjo është një tokë pëllore dhe të përshtatshme për një garnë orgjile janë të ndiqshëm ndaj përkëqësimin strukturës punohën në kushte të logështit.	ne shumicen e rasteve. Te gjitha kulturat mund të mbilen me përfjashëm të atyre që nuk ne lo shkojnë pothuadur me logeshtine (vreshat dhe te gjitha kulturat buqesare te a rave fritser, gruri, orodiere, lasuli dhe prime) Ngaj drurë! Inutore shkohe mire çithia, mollet. Ne disa zona të kuifuar në tokat alluviale kultivoohen shume mire permjet postlanoret (vecanërisht pjetri dhe shalqini) si dhe kulturat permjore dimorore.

	<p>diferencuara. loka e re e formuar nga sedimentimi i pënenive që e pëstikojnë.. Rreziku i pëmbytjeve gjatë dimrit, i formuar nga atisionet lumë, zona bujqësore janë të vogla dhe të fragmentuara. Për neħha Bimesta ēsħie intensive (> 90% e superfloq se ēsħi e mbutuar).</p>	<p>Stika iš orgħiñes nga shistet dha/ose getqerotet nga vjne depozitimet Tokai argħifor kane problemi plugimi chej-a.</p>
Tokat e Għalem, Kippura Karpen, Sekonċi Kippura (ne akt)	<p>Tokat kripur kanē nis profili iż-differenciar nē horizoni. Profili i hye ēsħi kryesshi kallimtar A-B-C-g. Ijżejt hennlok késare jan-ċekk tħixx kippera kan-ċiex grumbu uar iż-sipärfagħ, kryesshi nē tokat solaneċċe. Horizon A ka niżżeġ ne aktar iż-żebi. Intensivisti nē shiressi siperfaqṣore iż-żokk ose nē aktar iż-żebi. Horizon A ka niżżeġ ne aktuakture. Iż-żebi prej 25 cm, me ngiyr ġri nē naġir ġej kollu, me spote ndarrikur dha stekċi kollu li kistallew iż-żokk kripe. Horizon B ēsħi nē i trashħi se horizoni A, naġire qedji, i għejopardha argħiñar n-niveli iż-żebi ndayħi, kompakt. Iġiparet e vecanta iż-żebi solonchaks jan-ċiex: nis horizonti siperme, me niżżeġ trashħi prej 0.5 - 2 cm, nē formen e niż-kore, që ēsħi niżżeġ pērzierje e kipperi dha minnied. Tokat solonetz kan-ċiex nis profili A-B-C.</p>	<p>Jane loka qe nuk perdonen ne bufqesi par mund te perdonen shum miex iż-żebi. Mund te formohen iċċihe me deli dha le kultivohen edhe specie peshku qe mrieni ne uje iż-żebi.</p>
		

2.4 ZHVILLIMI BUJQËSOR

Nisur nga struktura e mbjeljeve Bashkia ka një drejtim kompleks : prodhimin e drithërave, perimeve të fushës, frutikulturës dhe blegtoriai. Baza e prodhimit bujqësor në këtë Bashki është prodhimi i foragjereve, druthra (grurë dhe mlsëri), perimeve të fushës, blegtoriai dhe frutikultura (tabela xx). Njësitë ekonomike të teritorit të Bashkisë. Kavajë, janë prodhues që furnizojnë me produkte të freskëta bujqësore dhe blegtordale tregjet e Kavajes, Durrësit, Tiranës dhe Elbasanit.

Struktura e mbjeljeve në sipas Njësive Administrative

Qëndra administrative	Tokë bujqësore gjithsej	Drithëra	Perime (sera)	Bimë të arave	Foragjerë	Frutikulturë	Vreshtarë
Golem	3541	810	265 (1*)	250	1275	66	60
Helmes	2930	334	334 (0,2)	180	742	40	65
Synej	2755	204	204 (0,5)	170	1296	45	26
Luzi Vogël	2313	233	233	150	1244	16	15,6
Kavajë	-	-	-	-	-	-	-
Bashkia	11.539	1581	1036	750	4557	167	166,6

* Në klapa sipërfaqet e serave diellore

Si në të gjithë zonën fushore bregdetare ferma është mikste : prodhim blektorial dhe bujqësor. Pothuaj çdo famili fshatari ka blektori (kyesishë gjedhë) dhe fermat me nga 3 deri në 10 gjedhë zënë 25% të numrit total të tyre duke prodhuar edhe per shitje në treg. Perimet janë një tjetër drejtim i specializuar i tyre për shkak të traditës, rentabilitetit ekonomik dhe tregjeve të mëdha të afërtë. Perimet e freskëta të fushës dominojnë prodhimin e perimeve. Po ashtu, utilishtat janë të përhapura sidomos qëndrat administrative të Golemit dhe Helmësit.

2.5 INPUTET NË BUJQËSI

Të dhënat e INSTAT dhe Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural tregojnë se inputet në bujqësi, mesatarisht, janë në nivele mesatare të përdorimit të tyre. Ne kultura të veçanta si perimet dhe frutikultura intensive ato janë të larta dhe shumë të larta. Normal mesatare të përdorimit dhe sasi të totale të përdorimit të tyre paraqiten në tablon më poshtë :

Përdorimi mesatar i plehrave dhe pesticideve sipas Komunave dhe kulturave

Qëndr a admini st.	Tokë bujqëso re gjithsej (ha)	N (ton ha ⁻¹)	Tot al N (ton ha ⁻¹)	P (ton ha ⁻¹)	Tot al P (ton ha ⁻¹)	Pesticide (kg ha ⁻¹)	Pesticide Total (kg)	Perime total N (ton)	Perime Total Pesticide (kg)
Golem	3541	0.18	637	0.12	425	0.8	2833	270	1200
Helmes	2930	0.12	352	0.1	293	0.3	879	180	530
Synej	2755	0.22	606	0.2	551	1.7	4684	280	2100
Luzi Vogël	2313	0.2	463	0.2	463	1.3	3007	190	1200
Kavajë	11539		2058		1732		11402	920	5030

Vlera e sasisive mesatare te azotit në prodhimin bujqësor varjon nga 120 ne 220 kg N për hektar, vlera mesatare në buqesi. Megjithatë në shpërndarja e vlerave është pothuaj dy here me e lartë në qëndrat fushore (Synej) dhe përdorimi i në perime eshte shumë i lartë për njësi sipërfaqeje (deri në 8 kv N për hektar). Përdorimi i dazave të tilla në sipërfaqe relativisht të ma të perimeve (në rreth 1100 ha) përbën problem mjedisor sepse një pjesë shkon në ujërat nëntokësore dhe siperfaqësore. Sipas studimeve mendohet se në rreth 50% e sasisë së N të përdorur shkon në uje. E shifruar salsa totale e N së shpëllarë është në rreth 500 ton i ardhur vetëm nga sipërfaqet perimore. Sasi të P janë po ashtu të larta në prodhimin e perimeve (në rreth 500 ton në vit në sipërfaqet e mbjella me perime).

Vlerat e pesticideve perbejne nje kercenim mjedisor për shkak të efekteve të rezikshme në shendet dhe per qendrueshmerinë e tyre ne toke dhe ne ujerat nentokesorë. Sasia prej në rreth 5 ton të përdorura në menyre të përvitshme në kultivimin e perimeve perben je rezik serioz në rast të mos manashimit sipas regullores së përdorimit të pesticideve në : shëndet direkt, ne ndotjen e tokes, ndotjen e produkteve bujqësore, në dëmtimin e iklofaunes se bregdetit dhe në termë afat gjate në demtimin e mjedisit në tërësi sidomos pesticidet organoklorike.

2.6 IMPAKTE POTENCIALE TË PRODHIMIT BUJQËSOR NË MJEDIS

Tre burime ndotjeje identifikohen lehtesish gjatë prodhimi në buqësi : ndotja nga pesticidel, ndotja nga makroelementet (kryesisht N dhe P) dhe ndotja nga blektoria. Te tre tipet e ndotjes Jane pjesë rutine ne prodhimin buqësorë

por marrin karakter të vecante ne bashkine Kavajë per disa arsyet të sensibiliteteve specifike si më poshtë :

1. Zona bujqësore prodhon perime te fresketa per tregje të medhenj dhe mbetjet e pesticideve ne keto produkte eshte mjafit sensibel ;
2. Zona ndodhet ne kufij të plazheve dhe zonave turistike ku sasitë e larta (ndotje potenciale) te N dhe P degradojne cilesine mjedisore te ujerave te plazheve dhe resorteve turistike ;
3. Ndotjet nga biektozi (mos manazhim korrekt i plehut të kafsheve) mit, veç të tjera sh mundesinë e ndotjes bakteriologjike të ujerave të akvakulturës dhe ujerave te plazheve.

2.7 CILËSIA MJEDISORE E TOKAVE

Direktiva Europiane B6/278 EEC mbi përmbatjen e lejuar të metaleve të rëndë në tokat bujqësore "limit value for concentration of heavy metals in the soils- Annex II C", është shprehura në mg kg⁻¹ tokë e thatë, përcaktion si limit : Cd : 1-3 ; Hg : 1-1.5 ; Cu : 50-140 ; Ni : 30-75 ; Pb : 50-300 ; Zn : 150-300. Në Shqipëri, ligji për mbrojtjen e mjedisit dhe vendimet e qeverisë nuk përshkruanë vlerat limit të sipërme të përmbatjes së metaleve të rënda në tokat bujqësore por Ligji « Për mbrojtjen e mjedisit-20111 » vlereson së cilësia mjedisore e tokës do të përshtatet me norma e gëldës europiane të vlerave limit të substancave ndotëse brende vitit 2022. Bazuar mbi limitet e BE (direktiva e cituar me kat) komitetet për përmbatjet e tyre në tokat e studjuara janë si më poshi. Në Kavajë nuk ka studime për vlerat e metaleve te rëndë, pesticideve dhe makronutienteve. Studime të pjesëshme¹⁴ tregojnë tokat në anë të kanalit kullues (ku derdhen ujërat e zeza pas trajtimit në impulantin e trajtimit i kshin nen vlerat limit te gëldës europiane. Në territorin e Kavajës nuk ka ndonje « hot spot » të identifikuar të mbetjeve të rezikshme ndonse mundsia potenciale e ndotjes difuze është evidente.

2.8 SISTEMI I KANALEVE KULLUESE DHE VADITËSE

Në Bashkinë Kavajë në mbështetje të procesit të ujites së tokave bujqësore funksionojnë 13 rezervuarë artificial ndërtuar para viteve '90, të projektuar me kapacitet ujëmbajtës 73,36 milion m³ ujë dhe aktualisht kanë një kapacitet të reduktuar prej 24,9 milion m³ ujë. Sipërfaoja ujore e këtyre rezervuareve ka qënë planifikuar (sipas projektit) 2084 ha, aktualisht eshte 1110 ha. Sikurse shihet nga situate aktuale, kapaciteti i tyre është utur në 75 %

¹⁴ QEMELA SHKALLA, DOKTORATI "VLERËSIMI I CILËSISË SË UJIT NË GJERGIN E DURRËSIT: PASOJA MJEĐISORE TË NDOTJES NGA BURIMI TË IDENTIFIKUARA DHE DIFUZE"

të volumit të ujit të vlefshëm për ujite. Aktualisht në tokat bujqësore të Njësive Administrative Kavajë ujiten vetem 25 % e tokave bujqësore dhe ç'ka është e rëndësishme jo në gjithë nevojën kohore të bimëve gjatë sezonit të verës. Vërehen me problem serioze 6 Rezervuare, si Rezervuari Seferaj, Hajdaraj, Nasufaj, Baden, Xinkular dhe Tiloj. Problematika fillojn me mbushjet, problem në diga, në veprat e manjës dhe veprat e lëshimit të ujit. Tre rezervuare artificial dhe konkrektisht ai i Gjinaj, Habilaj 1 dhe Habilaj 2, janë abandonuar plotësisht dhe nuk përdoren për ujite të tokave bujqësore. Ne gjendje të mirë dhe funksionale janë katër rezervuare ai i Liz 2, Helmes, Kryemedhenj dhe Kanaparaj. Sipas një studimi të fundit të Bankës Botërore për rehabilitimin e rezervuareve të territorit të Bashkisë Kavajë duhen rreth 246,8 milion lekë.

Magjistrall kryesor për ujite është 3 Njësive Administrative të Kavajës, por edhe të bashkive fqinje të Rrogozhinës dhe Peqinit është kanali i madh ujites Peqin-Kavajë që përshkon tokat bujqësore të tre Njësive Administrative të mësipërme. Veprat ujite është Peqin – Kavajë është një nga veprat më të mëdha në Republikë dhe mbulon me ujite të vazhdueshme 8990 ha. Gjatësia e kanalit vjetë dhe kanaleve të para ujite është 125 km. Aktualisht me financim të Bankës Botërore po investohet për rehabilitimin e tij në pjesën qëndrore të kanalit dhe në veprën e manjës në lumin Shkumbin. Gjate vitit 2016

do të vazhdojë rehabilitimi i kanaleve të para ujite që aktualisht administrohen nga Bordi i Ujites dhe Kullimit. Vënia në eficiencë e kësaj veprë do të influencojojë ndjeshëm në mitjen e prodhimit bujqësor të territorit të Bashkisë Kavajë, Rrogozhinë e Peqin, por edhe do të influencojojë në vendimarrjen e ndryshimit të strukturës bujqësore në këto teritorë nga vetë fermerët dhe politikë bërësit. Në teritorin e Bashkisë Kavajë, së bashku me skemën e madhe ujite Peqin – Kavajë funksionojnë edhe 18 skema ujite të lidhura me rezervuaret dhe me stacione pompimi në 4 Njësitë Administrative të Bashkisë Kavajë, ku funksionojnë 41,8 km kanale të para, që mbulojnë me ujite 3260 ha tokë bujqësore nën kulturë. Situate e skemave dhe kanaleve të tyre është problematike dhe pengon zhvillimin eficent të procesit të ujites në to. Është e nevojshme që menjëherë me rehabilitimin e rezervuareve (nga Banka Botërore) të procedohet me kanalet e para ujite të Bashkitë të manin nëkonsideratë investimin e përbashkët me shqatat e përdorimit të ujit të kanaleve ujite të dyja e të tretë për të mitur shkallën e përdorimit të ujit në njësi të ekonomike bujqësore të territorit të Bashkisë Kavajë.

Skema ujitëse e kanalit Peqin - Kavajë

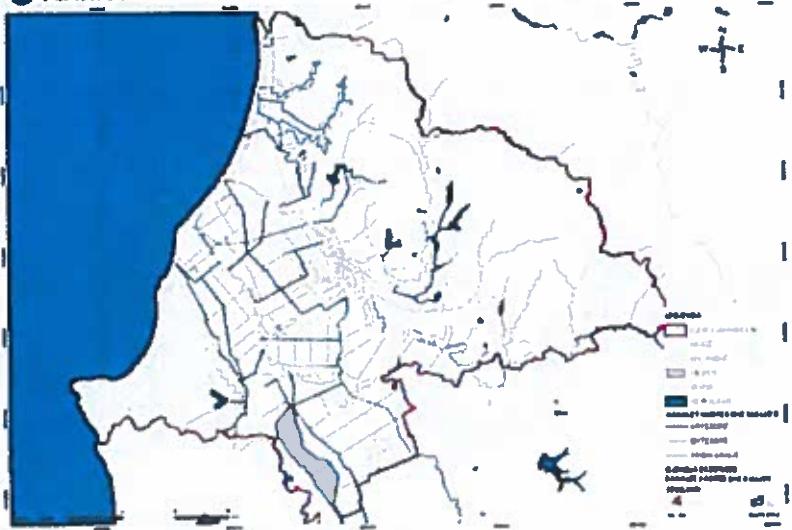
Sistemi i kullimit në territorin e Bashkisë Kavajë përfaqsohet nga 9 skema kullimi dhe konkretisht:

- Skema e Kullimit Hidrovori Synej
- Skema e Kullimit Hidrovori Greth
- Skema e kullimit Greth me gravitet
- Skema e kullimit K – 5
- Skema e kullimit të ujrate të mesme
- Skema e kullimit të ujrate të Jashtëme
- Skema e kullimit Përroi i Darçit
- Skema e Kullimit Okshtun – Golem
- Skema të kullimit të vogla të Pamvarura (Kavaje-Vorë-Tiranë)

Këto skema kullimi në territorin e Bashkisë Kavajë kullojnë 13,529 ha toka bujqësore dhe jo bujqësore. Situatë aktuale e këtyre skemave kultuese është funksionale por me problem që fillojnë që nga pastrimi periodik i kanaleve kryesore kultues që një pjesë e tyre janë të mbathur dhe me nevoja urgjente përfundim pastruar e sistemuar, ashtu edhe në kanalet e dyta të cilat kanë problem serioze që ndikojnë direkt në uljen e prodhimit bujqësor dhe me pak në një permbytje të tokave bujqësore.

© PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA KAVAJË

2.9 KANALIZIMET

Në Qytet rjeti i kanalizimeve të ujërave të ndotura është ndërtuar në vitin 2005 së bashku me Impjantin e përpunimit të ujërave të ndotura (në Qerret) që shërben përmes 25000 banorë. Zona jugore, ojo lindore dhe një lagje në zonën perëndimore të qytetit, me rreth 20000 banorë, nuk është përfshirë në projektin e mësipërm. Kjo shkakton probleme direkte mjedisore sepse ujerat e zeza që derdhen në kanalët e ujërave të larës dhe të kullimit ose shpërndahen në sipërfaqe duke rezikuar seriozisht shëndetin e banorëve nga kontaminimi bakteriologjik. Ndotja e ujil të puseve të cekta është evidente.

Në zonën e plazhit të Golemit kanalizimet janë funksionale dhe mbulojnë tërësisht zonën, ndërkohë që pjesa tjeter për ndërtimin e rjetit sekondar pritet të fillojë së shpejtji. Gjithashlu përmes zonën e Golemit dhe plazhit ka përfunduar shtesa e Impjanti të trajtimit të ujërave të ndotura përmes 75 000 banorë që do të thotë mbiulim shërbimi me 100 % përkthëzonë.

Në zonën rurale nuk ka sistem të kanalizimeve përmes largimin e ujërave të zeza. Largimi i ujrove të bardha, ose të shluat, bëhet nëpërmjet përdorimit të kanaleve kultuese. Zona rurale e Bashkisë Kavajë, në vitin e fundit, ka pësuar ndryshime të dukshme në drejtim të shtrirjes së ndërtimeve të reja, fakt i cili nuk është shoqëruar me ndërtimin e një sistemi kanalizimesh. Përveç intensifikimit të ndërtimeve në zonat ekzistuese, ndërtimi të reja janë realizuar edhe në zona të pazhvilkura më parë. Në tash dyja rastet sasi të e ujrove të zeza janë më mirë se pasojë e rritjes së konsumit të ujil të sasi të e ujrove të bardha. Banorët kanë zgjidhur individualisht problemin largimit të ujrove të zeza nëpërmjet ndërtimit të gropave septike individuale të cilat përgjithësisht janë ndërtuar jashtë kushteve teknike dhe nuk mirëmbahan regulisht. Një vlerësimi i përafërt paraprak na thotë se sasia e ujrove të zeza është rreth 14000 m³/ditë. Mungesa e një implanti të trajtimit të ujërave të zeza ka bërë që situata higjeno - sanitare në dukje e që te përbëje një rezik të vazhdueshëm dhe të fshehur përmes banorët e kësaj Bashkisë. Gropat septike të ndertuara mbi formacione ranore dhe conglomerate (me koeficient filtrimi të ujil të larës përbën rezik jo vetëm përmes ujëratës sipërfaqësore por edhe nëntokesore. Në tash njëtin territori fshataret kanë ndërtuar qindra puse përmes ujilës përmes cilët përspecifikat e shtresave gjeologjike mund të ndoten nga ujëratët e gropave septike.

Një ndër mjetet më të rëndësishme të politikave përmes menaxhimin e ujërave në Evropë është "Direktiva mbi trajtimin e mbetjeve urbane (Directive 91/271/EOK)". Sipas kësaj direktive qëndrat me më shumë se 5,000 banorë duhet të kene Impjante të trajtimit të ujërave të zeza dhe gropat sepike duhet të janë në cdo familje sipas standardeve të paracaktuara. Në zonën e Kavajës ka një Impjant të trajtimit të ujërave të zeza (Qerret - me kapacitet trajtimi prej 4.500 m³/ditë, stasi përmes vetëm 25,000 banorë). Kjo Direktive në

Shqipëri nuk është ende ne axhendën e përafrimit të legjislacionit mjedisor me atë europian. Sidoqoftë, Ligji për menaxhimin e integruar të ujërave¹³ (2012), përafshuar plotësisht me Direktivën 2000/60/KE¹⁴ përcakton se përmbrojilen e ujërave duhet që të konsiderojë veç të tjera shembuj:

- a) promovimin e përdorimit të qëndrueshëm të ujit nëpërmjet mbrojtjes afatgjatë të burimeve ujore;
- b) zbatimin e metodave dhe kushtet përmes menaxhimin e integruar, përdorimin racional të burimeve ujore e mbrojtjen e cilësisë ekologjike të tyre;
- c) krijimin e strukturave administrative përmes menaxhimin e burimeve ujore, si dhe ushtrimin e funksioneve të tyre;
- d) monitorimin e statusit të ujërave, përdorimin racional dhe pakësimin e ndotjes;

Ligji detyron që përmes tij të gjitha burimet e ujit të përshtatshme duhet të krijojnë zonat e mbrojtjes higjeno sanitare rreth burimeve sipërfaccësore ose nëntokësore të ujit, që fumizojnë popullsinë urbane e rurale me ujë, me qëllim që të ruhet cilësia e ujit pranë burimit. Në ligj thuhet se përmes cdo pus uji në zonën e mbrojtjes së afërt, ndalohen ndërlimet, zhvillimi i industrisë, kryerja e veprimtarive bujqësore e blegtorale, hapja e puseve të tjera, hapja e kanaleve, depozitimi apo shkarkimi i ndotjeve, i ujërave të ndotura, i substancave kimike e toksike, përdorimi i plehrave kimike dhe pesticideve, përdorimi si varrezë apo groposja e kafshëve të ngordhura. Me puset individuale të ujit në gjithë ultësiren e fushës se Kavajës ka probleme me zbatimin e kushteve te vendosura nga Ligji dhe cilësia higjeno sanitare dhe kimiko fizik kërcenohet seriozisht.

2.10 CILËSIA E UJËRVE SIPËRFAQËSORË DHE NËNTOKËSORË

2.10.1 CILËSIA E UJËRAVE TË UJITJES

Kanal kryesor i ujit përmes ujite eshtë kanali Peqin – Kavajë i cili merr ujin në lumin Shkumbin. Ujerat e Shkumbinit në afersi të Rogozhinës janë të ndotur kryesisht për shkak të : (i) derdhjes direkte te ujërave të qyteteve të Elbasanit dhe

¹³ Ligji nr. 111/2012, "PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË BURIMEVE UJORE"

¹⁴ Direktiva 2000/60/KE të Parlamentit Europian dhe të Këshillit, datë 23 tetor 2000, "Ngritja e një kuadri ligjor përmes veprimet e komunitetit në fushën e politikës së ujërave". Numri CELEX: 32000L0060 , Fletaria Zyratore e Bashkimit Europian, Seria L Nr. 327, datë 22.12.2000, faqe 1 - 73.

Librazhdit, (ii) erozionit dhe shpelarjes qe ndodh në stoqet industriale të ish kombinatit metalurgjik, (iii) industrive të tjera qe derdhin ujerat industriale te pa trajtuar, (iv) mbetjeve të nguria që në shumë zona urbane te vogla (pë zona urbane te vogla (perfshirë qytetin e Librazhdit dhe (v) zonave mineral mbajtese (hekur-nikelit dhe ferrokromit) që ndodhen ne pelgun ujembledhes të Lumit. Për keto shkaqe cilesia e ujit të Lumit përkeqesohet duke filluar nga Librazhdit dhe behet e keq se ne daje te Elbasanit. Sedimentet në rrethi e mesme, mesatarisht janë 1800 mg L^{-1} , ndersa treguesit e tjerë sipas monitorimit te Agjensisë Kombatore të Mjedisit (Raport i Gjendjes në Mjedis, 2012) janë si më poshtë : DO = 7.6 mg L^{-1} (ose 74%), pH = 8.25, EC = $735 \mu\text{S/cm}$, COD = 4.7 mg L^{-1} , N total i tretur = $2480 \mu\text{g L}^{-1}$, Orthophosphates = $57 \mu\text{g L}^{-1}$, Cr = $114 \mu\text{g L}^{-1}$, Cu = 2.2 mg L^{-1} , Pb = $112 \mu\text{g L}^{-1}$, Ni = $230 \mu\text{g L}^{-1}$, Zn = $430 \mu\text{g L}^{-1}$. Vlerat kalojnë direktivat europiane per ujin e ujites ne përbajtjen e Cr, Pb dhe Zn. Sasi e larta te formave amoniakale te N janë mbi kufijt e lejuar per cilesine e ujit per biodiversitetin por jo per cilesinë e ujit per ujite.

Nuk egzistojne matje per vlerat e cilesise se ujit te rezervuarve por nisur nga vrojtimet vizive ne terren per vegetacionin, shkallen e erozionit dhe gjendjen e pergjitheshme te tyre duket se nuk ka burime dhe shkaqe te ndotjes se ujerave te tyre.

Ujerat e lumit te Darcit nuk janë analizuar nderkaq ujerat e perroit te Golemit tregojne se ato janë te ndotura mesatarisht. Analizat e formave nitrike dhe maniakale te kanaleve të Golemit dhe Qeretit (të shprehura në $\mu\text{mol L}^{-1}$) tregojne se vlerat mesatare në periudhën e vjeshtes ishin 3.98 dhe 3.50 ndërkohë që në periudhën e verës ishin pothuaj dyfish. Noramat orientuese sipas EEA (Environmental European Agency) janë 1.3 deri 3.0 për ujetar me ndotje mesatare dhe $>3.0 \mu\text{mol L}^{-1}$ për ujerat e ndotur. Si perfundim cilesia e ketyre ujerave është mesatarisht dhe shume e ndotur.

2.10.2 CILËSIA E UJËRAVE BREGDETARE

Cilësia e ujërave bregdetare të Kavajës ka rëndësi për zhvillimin turistik të zonës. Si burime potenciale ndotëse janë identifikuar ato difuze (makronutrientet dhe substancat e tjera ndotësse si pesticidet) dhe pykesore (kryesisht që vijnë nga derdhjet e ujërave të zeza, mbetjeve të blektorisë dhe shkarkimeve të tjera).

Kanali i Golemit dhe kanali i ujerave të zeza të trajtuarës në Impjantin e pastrimit të Kavajës janë kontributore të rëndësishëm në cilesinë e ujërave bregdetare të Gjirit të Durrësit (perfshirë edhe bregdetin e Kavajës).

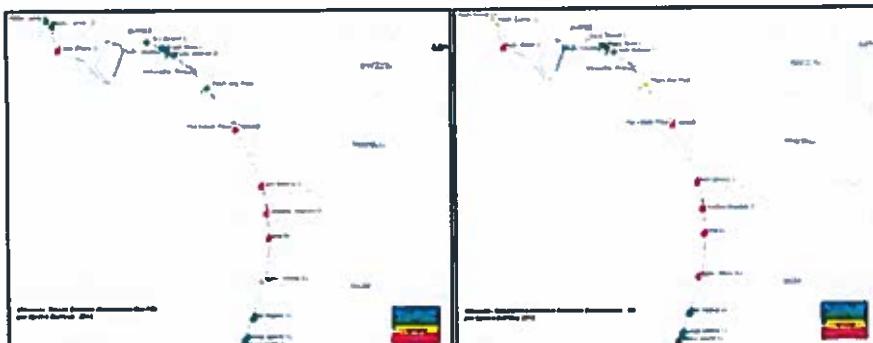
Përbatja e nitrateve, amoniakaleve dhe ortofosphateve është e larte. Sipas analizave të kryera nga O. Shoshi (doktoraturë 2014) rezulton se: "Bazuar në rezultatet e niveleve të përqëndrimit të NO_2+NO_3 dhe PO_4 rezulton se Gjiri i Durrësit ka nivel të lartë eutrofikimi, kryesisht në afërsi të bregut dhe në afërsi të grykëderdhjeve të kanaleve të derdhjes së ujërave të ndotura urbane të

patrajuara apo edhe tē traſtuara. Ortofosfatet paraqiten nē vlera tē qëndrueshme, përvëç pjesës veriore ku influenca e shkarkimeve tē patrajuara është më e madhe. E njëta gjë mund tē thuhet edhe për nitratet".

Për pesticidet dhe metalet e rëndë, nē ujërat e larjes (plazhit) nuk ka tē dhëna ndërkohë që përbajtja e tyre nē sedimente detare (nē Golem) është e lartë për Pb, Cu, Cr dhe Zn.

Ujërat e larës nē Gjirin e Durrësit, nē një këndvështrim tē përgjithshëm, bazuar nē vlerësimin bakteriologjik (Enterococcus Intestinal (IE) dhe Escherichia Coli (FC)) sipas përcaktimeve tē Direktivës 2006/7/EC¹⁷ së Bashkimit Europian për ujërat e larjes, rezultojnë nē shumë pika tē një cilësie "të keqe" dhe "jo të mirë" gjatë sezoneve turistike nga viti 2012 deri nē vitin 2014. Vërejmë një situatë edhe më tē rënduar tē cilësisë së ujërave tē larjes kryesht gjatë sezonit turistik tē vitit 2013 (Figura më poshtë).

Harta e Vlerësimit tē situatës për prezencën e FC dhe për prezencën e Enterococcus Intestinal (IE)në Gjirin e Durrësit për vitin 2013.

2.10.3 CILËSIA E UJËRAVE NËNTOKËSORË

Shtresa ujëmbajtëse me ujëmbajtje me përhapje tē gjerë dhe ujëmbajtje deri mesatare. Këto shtresa ujëmbajtëse lidhen me formacionet konglomeratikorore tē seriës Rrogozhina tē cilat nē hartën Hidrogeologjike tregojnë me ngjyrë jeshile tē hapur. Sikurse e përshkruam më sipër ato përhapen pjesërisht nē zonën kodrinore si dhe ndodhen nē krejt fushën e Kavajës poshtë depozitërmive kuatimore tē sipërfaqes. Formacionet konglomeratike përbëhen nga copa shkëmbinjsh tē trumbullakosur mirë tē cilat nē pjesën më tē madhe janë tē çimentuara mirë me çimento karbonatike. Konglomeratët përbajnë

¹⁷ Direktiva e Këshillit të Europws 2006/113/EC e 12 Dhjetorit 2006 për cilësinë që kërkohet nē ujrat e butakëve (version I kodifikuar që shfuqizon Direktivën 79/923/EEC)

dy tipe hapësirash ujëmbajtëse të cilat janë çarjet dhe hapësirat e krijuara nga trefja e cimentos karbonatike. Vende vende konglomeratët si dhe ranorët janë të cimentuar dobët dhe në këtë rast përbajnjë ujëra poresh.

Për studimin dhe shfrytëzimin e ujërave nëntokësore të depozitimeve të serisë rogozhina janë kryer shpime me thellësi meastare rreth 70 deri 150m por ka dhe mjaft puse me thellësi 200 deri rreth 350 m. Vlerat meastare të parametreve hidraulikëtë këtyre shtresave janë: Trashësia e shtresave ujëmbajtës 10-15 deri 30-40; Koefficienti i filtrimit rreth 2-3 m/ditë; Koefficienti i ujëpërcjelishmërisë rreth 40-70 m²/ditë; Koefficienti i magazinimit 0.0005; Prurjet specifikë puseve 0.35-0.55 l/sek/m; Prurje maksimale të puseve 5-10 l/s. Ujrat nëntokësore të shtresave ujëmbajtëse të serisë Rrogozhina nuk janë shumë të mira. Këto ujëra nëntokësore janë zakonisht të fortë, dhe shpesh përbajnjë hekur në sasi të ritur. Treguesit kryesorë hidrokimikë të tyre janë përgjithësuar më poshtë: Tipi hidrokimik $\text{HCO}_3\text{-Ca-Mg}$; Mbetja e thatë 400-1000 mgL⁻¹; Fortësia e përgjithëshme 17-30 °Gjermane; Magnezium 30-70 mgL⁻¹; Hekur 0.2-0.6 mg L⁻¹.

Sistemi aktuali furnizimit të Bashkisë Kavajë administrohet nga Ndërmarrja e Ujësjellës Kanalizimeve Kavajë sh.a. Tubacioni, në mënyrëtë veçantë ai i qytetit, është ndërtuar në vitet '70-'80 dhe është prej çeliku por i amortizuar. Në zonën e Golemit dhe të fshatrave të tjera tubacioni është i ndërtuar mbas viteve '90. Furnizimi me ujë dhe kanalizimet janë të ndërtuara në qytetin e Kavajës por problem i vazdueshëm mbetet Njësia Administrative e Golemit, ku uji i pështë i pamjaktuveshëm dhe ujrat e zeza derdhen në det duke dëmtuar potencialin turistik të zonës.

Sistemi aktuali furnizimit të Bashkisë Kavajë administrohet nga Ndërmarrja e Ujësjellës Kanalizimeve Kavajë sh.a. Tubacioni, në mënyrëtë veçantë ai i qytetit, është ndërtuar në vitet '70-'80 dhe është prej çeliku por i amortizuar. Në zonën e Golemit dhe të fshatrave të tjera tubacioni është i ndërtuar mbas viteve '90. Furnizimi me ujë dhe kanalizimet janë të ndërtuara në qytetin e Kavajës por problem i vazdueshëm mbetet Njësia Administrative e Golemit, ku uji i pështë i pamjaktuveshëm dhe ujrat e zeza derdhen në det duke dëmtuar cilësinë e ujërave të tarjes.

2.11 MBETJET E NGURTA

Në Ligjin nr. 10 463, datë 22.9.2011 "Për Manaxhimin e Integruar të Mbetjeve" dytërohet që "Çdo njësi e qeverisjes vendore apo grup njësish të qeverisjes vendore përcakton rreguloren për kontrollin e menaxhimit të rymave specifike të mbetjeve, që gjenerohen në territorin e vet, përfshirë letërën dhe kartonin, ambalazhet prej qelqi, metall e plastike të pijeve dhe ushqimeve, ose masën e gjelbër nga parqet o kopshtet e shfipive. Këto rregulla mund të janë më strikte sesa qëllimet dhe kërkesat e përcaktuara në Planin Kombëtar të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve". Në Kavajë si në shumë Bashki nuk ka

një sistem menaxhimi mbetjesh të ngurta. Sigurimi i këtyre aktivitetave dhe sistemi i menaxhimt të tyre janë ende krejtësisht të pamajtueshme. Në veçanti zonat rurale nuk mbulohen nga shërbimet e menaxhimit të mbetjeve. Pjesa më e madhe e mbetjeve të këtyre zonave depozitohen në përenjë e mëdhenj si Darçl, Mengajt dhe Lishani si dhe përenj më të vegjël, ose anës rugëve. Qyteti i Kavajës i cili është prodhues kryesor i mbetjeve urbane, nuk ka landfill; me mirëkuptim me Bashkinë Durrës është aritur një marveshje që lejon Bashkinë Kavajë të transportojë dhe depozitojë mbetjet urbane në landfilin e Durrësit në Porto Romano. Megjithatë kjo nuk duhet konsideruar një zgjidhje përfundimtare për qytetin e Kavajës dhe aq më pak për gjithë Bashkinë Kavajë (përfshi gjithë zonën urbane dhe rurale). Nuk ka kompostim të mbetjeve organike si dhe nuk ka stacione transferimi ku mbetjet u nenshtrohen seleksionimit, reduktimit dhe presimit të tyre me qëllim reduktimin e kostove të transportit dhe volumeve të nevojshte të depozitimit. Mbetjet e hedhura neper kanale kultuese dhe perrenj dematojne vec pëlsazhit edhe cilesine e ujerave sipërfaqesore dhe bregdetare. Nje landfill rajonal me bashkitë fajnje të Rogozhinës, Peqinit, Divjekës dhe Lushnjës do të ishte zgjidhje racionale mëjdisore e sistemit të grumbullimit dhe depozitimit të plehrave duke rritur eficiencen e Reduktin, Ricikli, Riperdorim të mbetjeve.

2.12 CILËSIA E AJRIT

Agjencia Kombëtare e Mjedisit (2011 NAE) dhe Instituti i Shëndetit Publik kanë përfunduar projektin "Monitorimi i cilësisë së ajrit në 7 qytetet kryesore të vendit tonë për vitin 2011" në 4 statione në Tiranë, 2 në Elbasan 2 dhe nga 1 stacion për qytetet e Durrësit, Fierit, Korçës, Shkodër, Vlorë. Me anë të këtij projektit që vlerëson cilësinë e ajrit vetëm në zonat urbane duke bërë të mundur bazën e të dhënave për përmirësim në mitje në cilësinë e ajrit urban në këto qytete. Treguesit më kryesorë të cilësisë së ajrit LNP, PM₁₀, PM_{2.5}, NO₂, SO₂, Pb, O₃, CO dhe BTEX janë zgjedhur qëllimi zonat urbane më të rëndësishme. Qyteti i Kavajës nuk është përfshirë në skemën e monitorimit dhe nuk ka të dhëna për cilësinë e ajrit. Aji në zonat rurale, përvèç komponentit pluhur që është për shkak të mugve të mos asfaltuara mendohet se nuk është i ndotur. Edhe pse monitorimi zyrtar nuk është i shtrirë në të gjithë vendin, duke përfshirë edhe zonat rurale. Ligji për Mbajtjen e Mjedisit (2011) obligon subjektet private **emitimi i gazeve** në atmosferë për monitorimin e vetë. Përvèç kësaj, raportimi çdo 6 muaj ose 1 vit, dërguar nga këto subjekte në Agjencive Rationale të Mjedisit, detyron këto të fundit për të kontrolluar herë pas here cilësinë e ajrit dhe emisionet e gazzave ndotëse nga burimet lokale. Të dhënat në qytetin e Durrësit tregojnë se cilësia e ajrit ka probleme sidomos me mbingarkesën e ajrit me grimca (PM_{2.5} dhe PM₁₀) si dhe nuk përashtohen substanca te rezikshme në të ashtuquajturin "smog". Aksi nacional që kalon përmes territorit të Kavajës ndikan në cilësinë e ajrit sidomos me SO₂, NO_x dhe Pb ndonse nuk është shifruar. Me mitjen e kërkuesave për monitorimin Bashkia Kavajë do të duhet të perfshihet në monitorimin e

clësisë së ajrit, jo per madhësinë e zonës urbane se sa për pozicionin që ka në "autostradal" e infrastrukturës në Shqipëri.

2.13 POPULLSIA

Kjo Bashki është përbërë nga 5 njësi administrative: • Njësia Administrative Kavajë: (i) Njësia Administrative Luz i Vogël; (ii) Njësia Administrative Helmës; (iii) Njësia Administrative Synej; (iv) Njësia Administrativ Kavajë. Në këto njësi janë të regjistruar në Gjendje Civile një popullsi prej 81,621 banorësh, për vitin 2016, ku njësia e Kavajës përfason më shumë se 50.5% të populisë së bashkisë në fterësi.

Duke studiuar densitetin e populisë dhe duke patur në konsideratë strukturën demografike në terren, shihet qartë që përqëndrimi është më i rëndësishëm përeth njësise Kavajë dhe përgjatë bregdetit veri-perëndimor të bashkisë. Për më tepër densiteti i lartë i njësise Kavajë, Luz i Vogël i është përshtypjen e përqëndrimit të populisë në perafersi të mugës nationale.

Fenomeni social më i rënduar në Kavaje është papunesia. Të dhënat e censusit fregojnë se zonat që paraqesin pjesën më të madhe të të papunëve nga populisa në moshë pune, janë njësia administrative Kavajë dhe Golem. Në njësinë Kavajë në Janar 2016 janë të regjistruar 3,442 punëkërkues që trajtohen me ndihmë ekonomike, përkundrejt 199 punëkërkuesve nga njësitë e tjera administrative. Një element tjetër që shfaqet nga të dhënat Census 2011, është që papunësia prek kryesisht moshat e reja, sic mund të shihet qartë dhe në grafiqun e mëposhtëm.

2.14 Arsimi

Bashkia e Kavajës përfshin në territorin e saj 44 institucione arsimore të cilat janë të shpërndara në të pesta njësitë administrative. Në këto 44 ndërtesa ofrohen shërbime të ndryshme si kopështje, shkollave 9-vjecare si dhe shkolla të mesme. Në të cilat, 26 prej tyre ofrojnë shërbimin parashkollor, 29 ofrojnë shërbime të cilat 9-vjecar dhe 5 godina ofrojnë shërbime të cilat të mesëm. Ka ende shkolla të dëmtura të cilat frekuentohen nga 1,308 nxënës megjithese nuk ofrojnë kushte të përshtatshme për mesim.

2.15 SHENDETSIA

Nga të dhënat e Ministrisë së Shëndetësisë në Qarkun e Tiranës numërohenn 7 spitale rajonale me një kapacitet prej 2190 shtretefish, 14 poliklinika, 224 ambulanca dhe 48 qendra shëndetësore. Nga hulumtimet e kryera Bashkia e Kavajës ka nje rjet të mirë qendrash shëndetësore, ambulancash, të cilat janë të shpërndara në mënyrë homogjene në territor. Por duhet të theksojmë që infrastruktura mëgore e disa fshatrave nuk lejon aksesin optimal të ndihmës mjekësore.

2.16 Karakteristikat ekonomike të Bashkisë Kavajë.

Pozicionimi gjeografik i Bashkisë Kavajë në përafërsi imediat me polet më të mëdha ekonomike në vend (Bashkia e Durrësit dhe Bashkia e Tiranës) i Japin Kavajës një potencial ndërveprimi dhe zhvillimi të mëtejshëm të industrisë.

Përafërsia me detin Adriatik dhe zhvillimi i zonave bregdetare kanë kontribuar ne zhvillimin e sektorit të Turizmit. Klima mesdhetare dhe karakteristikat gjeologjike, ofrojnë mundësi zhvillimi të mëtejshme të bujqësisë dhe blegtorisë. Bashkia e Kavajës me një sipërfaqe prej 198.85 Km², numri i rreth 1'631 biznese në territorin e saj të cilët janë të specializuar në sektorë të ndryshmëm të ekonomisë.

Biznesi dhe sektorët ekonomik në Bashkinë Kavajë. Rreth 82% e bizneseve që gjenden në territorin e Bashkisë Kavajë janë biznese të vogla, kryesish të përqendruara në sektorin e bujqësisë dhe tregtisë. Nga pasqyrimi i numrit të bizneseve në funksion të ndarjeve administrative, del në evidence që njësia Kavajë është një pol ekonomik në shkallë bashkë. Kjo njësi që përfason vetëm 4% të sipërfaqes totale të bashkisë, përmban rreth 51% të populisë dhe mbledh rreth 59% të bizneseve. Këto të fundit janë të orientuara drejt industrisë dhe sektorit të shërbimeve.

Prezenca e bizneseve me impakt kombëtar dhe internacionali, si për shembull ndërmarrjet fasone, ndërmarrje të përpunimit të mishit, ndërmarrje transporti internacionali dhe subjekte tregtare përmakineri bujqësore etj. përforcojnë pozicionimin e kësaj bashkës në tregun vendas.

Njësia administrative Golem, përfason 18% të numrit total të bizneseve, biznese të cilat janë drejtuar kryesishit drejt sektorit të shërbimeve dhe turizmit. Njësitë Luz i Vogël, Synej dhe Helmas kanë një profil ekonomik të drejtuar kryesishit drejt sektorit Bujqësor dhe blegtoral. Nga të dhënat e Censusit 2011 mbi punësimin, vërejmë qartë që sektori kryesor i punësimit është sektori i bujqësisë dhe sektori i shërbimit. Sektori i bujqësisë, blegtorisë dhe i peshkimit dominohet nga bizneset e vogla, të cilat hasin vështirësi në financim, integrim të teknologjive dhe agroteknikave bashkohore. Mungesa e pikave të furnizimit, përpunimit, grumbullimit, tregtimit, kontrollit sanitari dhe cilësor nuk ofron terrenin e përshtatshëm për një eficiencë prodhuese më të lartë dhe një kontakt më të drejtëpërdrejtë me tregun. Zhvillimi modest i industrisë agro-ushqimore të përafruar dhe të ndërlidhur me produktionen vendase, ka përfekt zhvillimin e sektorit të bujqësisë, blegtorisë dhe peshkimit. Megjithëse këto sektore përballen me problematika të ndryshme, Bashkia e Kavajës ofron një mjedis të përshtatshëm për zhvillimin e biznesit, duke marrë në konsideratë avantazhet klimatike, terrenin, përafërsinë me tregjet vendase si Tirana dhe Durrësi. Sektori i shërbimeve i cili përqëndrohet kryesishit në njësinë bashkiakë Kavajë dhe në njësinë bashkiakë Golem tregon qartë orientimin turistik që misheron kjo Bashki. Potencialet kulturore, natyrore dhe klimatike sugjerojnë një zhvillim të mëtejshëm kualitativ dhe të ndërturur të turizmit. Kjo nënkuption zhvillimin e mëtejshëm dhe kualitativ të turistit bregdetar,

promovimin kulturor dhe të produkteve vendase ndërmjet strukturave agroturistike.

2.17 Transporti dhe Energjia

Rugët dhe Sistemi e Transportit Urban

Bashkia e Kavajës ka më shumë se 81,621 banorë, një sipërfaqe prej 393KM² dhe kryeqendër Kavajë. Kjo bashki shtrihet në pjesen e lindjes së perëndimore duke u kuqizuar në perëndim më detin Adriatik, në lindje më rrethin e Tiranës, në veri me atë të Durrësit, jug-lindje me rrethin e Peqinit e në jug me qytetin e Rrogozhinës.

Bashkia Kavajë përshkohet nga rroga interurbane kryesore ose siç njihet Autostrada Durrës-Rrogozhinë e cila është në fazën e saj përfundimtare. Ky aks kryesor rrogor shërben dhe si bashi i njëjtë rrogor për zonën, si dhe ka kryqëzime me rroget e tjera si në nivel ashtu dhe me disnivel, të cilat shërbejnë si rroge furnizuese të aksit kryesor. Përgjithësisht, gjëndja e rroget në të gjithë territorin e Bashkisë së Kavajës nuk është aspak e përshtatshme dhe në përputhje me standartet, për arsyet e mungesës së mirëmbajtjes dhe investimeve duke krijuar blokimin e kancieve kultuese, kriumin e gropave dhe pellgjeve ujore në karexhatën kryesore, amortizimi i urave dhe tombinove, erozioni dhe gjerje të bankinave etj.

Hekurudha Transporti Hekurudhor Transporti hekurudhor aktualisht ne Shqiperi eshte ne gjendje shume te mjerueshme, Jane bere analiza dhe projekte por ende nuk ka hapa konkrete ne zhvillimin e transportit bazuar mbi shina, i cile mbari ne vetvete një potencial të madh për shpejtësi, besueshmëri dhe transportit komod pa manë parasysh ngarkesën e flutur te trafikut. Aktualisht Bashkia Kavajë përshkruhet nga linja hekurudhere. Rrjeti Hekurudhor Ekzistues funksionon pothuaj në gjendje konservimi.

Energjia: Në periferi të qytetit të Kavajës kalon linja e tensionit 110kV e cila e ka fillet në n/stacionin elektrik të Rrashbullit dhe ndjek rrogen Golem-Kavajë. Në qytetin e Kavajës ndodhet n/stacioni elektrik me dy dimensione 110/20kV dhe 110/6kV. Linja 20kV e cila mbulon qytetin e Kavajës është e ndërtuar me sistem kabillor 20kV (3x1x240 XLPE) e cila në vetvete ka nga fideri 1+8. Sistemi 20 kV i qytetit të Kavajës është instatuar në kabina 20kV të cilat kanë çela 9F-6 dhe transformatorët janë të rendit 250-40kV me vaj. Kabina të tilla janë rreth 146 copë. Sistemi 20kV furnizon si abonentët shtëpiakë ashtu edhe bizneset të cilët zënë rreth 10% të numrit të përgjithshëm të abonentëve. Në sistemin e 20kV qyteti i Kavajës ka rreth 11579 abonente, kurse Golemi si pjesë e Kavajës për të cilën po bëhet studimi i furnizimit me 20 kV ka 16539 abonente dhe rreth 260 kabina 6/0.4 kV. Për sistemin 20kV pritet

të përfundojë projekti dhe pastaj të tenderohet. Golemi merr nga N/stacioni 110/6kV me qëndër në Golem.

3 PARIME OBJEKTIVA DHE KRITERE MJEDISORE QE KUSHTËZOJNË ZHVILLIMIN NË KUADËR TË PPV

Kapitulli paraqet parimet e planifikimit të qëndrueshëm, objektivat strategjikë dhe veprimet operacionale në kuadër të përgatitjes se Planit të Përgjithshëm të Vepritit në Kavajë dhe vëçanërisht të Strategjisë së Zhvillimit dhe përpunthshmërinë e tyre me Vlerësimin Strategjik Mjedisor.

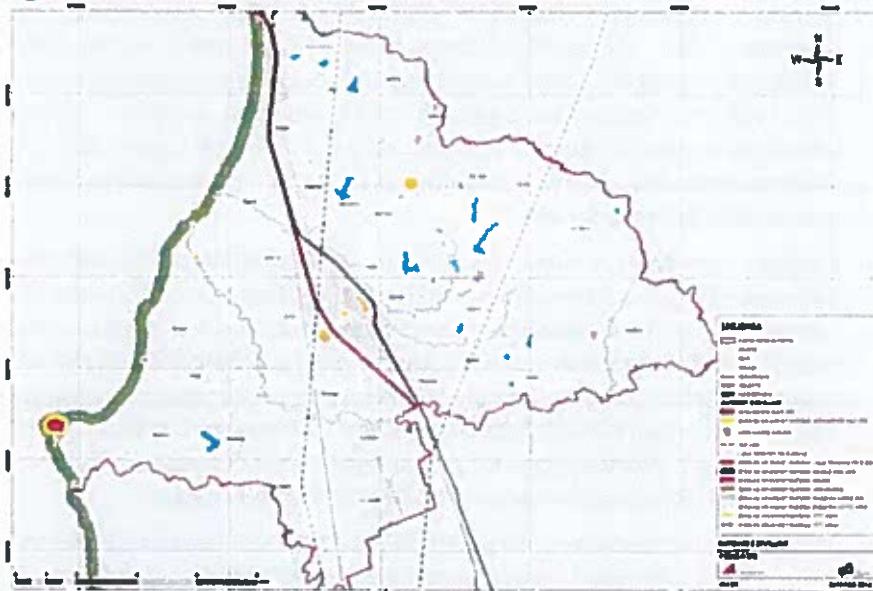
3.1 PARIME TË PËRGJITHËSHME PËR PLANIFIKIMIN HAPSINOR

Janë një tërësi regulash të bazuara mbi eksperiencia ndërkombëtare dhe të fokusuara në politikat e zhvillimit në plan kombëtar.

1. Nxjerra e zhvillimit të qëndrueshëm;
2. Parandalimi i ndikimit të dërmshëm në mjedis;
3. Ruajja e tipareve karakteristike natyrore, pelsazhit, flores, faunes të zonës;
4. Zhvillimi ekologjik i shëndetshëm, ruajje e zonave të mbrojtura, të bregdetit, shteterive të lumenjve dhe posuri të tjera natyrore;
5. Marja e masave parandaluese/rehabilituese për regjenerimin e mjediseve natyrore;
6. Respektimi, si pjesë integrale e balancave të zhvillimit, të parimit të zhvillimit të territorit bazuar mbi ekilibrin midis interesave publike dhe private dhe konceptit të administrimit të drejtë "të së drejtës për zhvillim";
7. Përfshirja e parimeve se "ndotësi ose perdoruesi paguan";
8. Përdorimi i teknikave dhe metodave më të mira për ruajtjen e mjedisit;
9. Prioritizimi i ndërrhyrjeve për rigjenerimin e mjedisit të dëmtuar për të qënë "të arsyeshëm" në përdorimin e fondeve të disponueshme;
10. Informimi i publikut, përfshirja e komunitetit në vendim marje dhe sigurimi i aksesit të tij në informacione për planifikim/zhvillim.

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA KAVAJË

Kufizimet e zhvillimit sipas parimeve te planifikimit hapsinor

Parimet më sipër, në kuadër të përgatitjes së strategjisë se zhvillimit "përkthehen" në rekomonadimet më të rëndësishme të zhvillimit strategjik, si më poshtë:

1. Zhvillim i hierarkik i Bashkisë Kavajë;
2. Fuzizimin e ndërtimitjeve infrastrukturore lokale bazuar në infrastrukturën rajonale të propozuar nga PPK dhe PINS-Bregdeti;
3. Rritjen e zonave të gjelbra dhe pyllëzimin si instrument zbutës të impakteve negative;
4. Eliminimi i ndotjes së kanaleve kultuese dhe lumenjive e detit me ndërtimin e impianteve të trajtimit të ujave të ndotura;
5. Ruajtja e tokës bujqësore nëpërmjet kufizimit të zgjerimit të vendbanimeve dhe hierarizimi i tyre;
6. Ruajtja e burimeve natyrore dhe historike në kontekst të zhvillimit të ekilibruar dhe të qëndrueshëm të ekonomisë;
7. Zhvillimi i infrastrukturave në sektorin e transportit, turizmit, bujqësisë dhe industrive agroperpunuese;

3.2 OBJEKTIVA STRATEGJIKË

Objektiva strategjikë janë në përputhje me parimet e lartëpërmendura të planifikimit hapsinor të qëndrueshëm; ato shprehin nevojat e zhvillimit të zonës dhe përfshijinë:

- Fuzizimi i sektorëve prioritare ekonomikë të bujqësi, blektori dhe peshkim nëpërmjet orientimit, planifikimit dhe mbëshqetjes së fermerëve. Kjo kërkon (i) kufizimin e zhvillimit në zonat rurale pas vendosjes së një kufiri zhvillimi urban (vijat e verdha), (ii) mikrorajonizimi dhe futja e teknologjive eficiente per prodhimin bujqësor dhe mbrojtjen e mjedisit dhe (iii) sigurimin sa me te mirë të mundshëm të fillore respektive në territor ose në bashkëpunim më bashkitë kufitare dhe polet e tjera industriale.
- Kavaja, si qytet administrativ terciar i cili përqëndron funksionet kryesore dhe karakterin administrativ, do të zhvillohet nëpërmjet: (i) krijuimit të poli të përqëndruar ekonomik rajonal, në territor pa vlera bujqësore dhe të paisur me infrastrukturë, (ii) rikualifikimit të hapësirave urbane brenda dhe ne periferi të Qytetit për zonë të re industriale, bulevardi i ri dhe poleve përbërse tij, kthimin e ish-zonave industriale të tij në zona polifunksionale, (iii) rigjenerimi i zonës bregdetare turistike dhe krijuimi i zonave periurbane në periferinë lindore të Qytetit.
- Zhvillimi i vëndbanimeve në gjithë territorin dhe përmirësimi i cilësisë së jetës në to. Dërgimi i infrastrukturës së nevojshtme dhe shërbimeve kryesore, ngritja e strukturave të arsimit profesional, trajtimi i qëndrave lokale turistike dhe të agrobiznesit dhe fshatrave që propozohen si qëndra sekondare do reflektojë përmirësimin të cilësisë së jetës në gjithë këto zona.
- Ruajtja dhe promovimi i resurseve natyrore dhe të trashigimisë kulturore. Kthimi i hapësirave të ish zonave industriale në zona parku të mirëfillta (ish fabrika e qelqit) apo zona parku mixs me funksione shërbimesh dhe industriale (ish fabrika e gozhdë-bullonave) apo komplekse sportive (ish reparti ushtarak). Krijimi në nivel rajonal, në zonat me potenciale natyrore peisazhistike, i parqeve periferike si ai i fshatit Çetë. Ruajtja e zonave me rëndesi mjedisore dhe zhvillimi i zonave të vecanta të dëmtura.

Krijimi i parqeve periferike në zona ku ka një premisë që vlera të larta natyrore

Parku i Bedenit

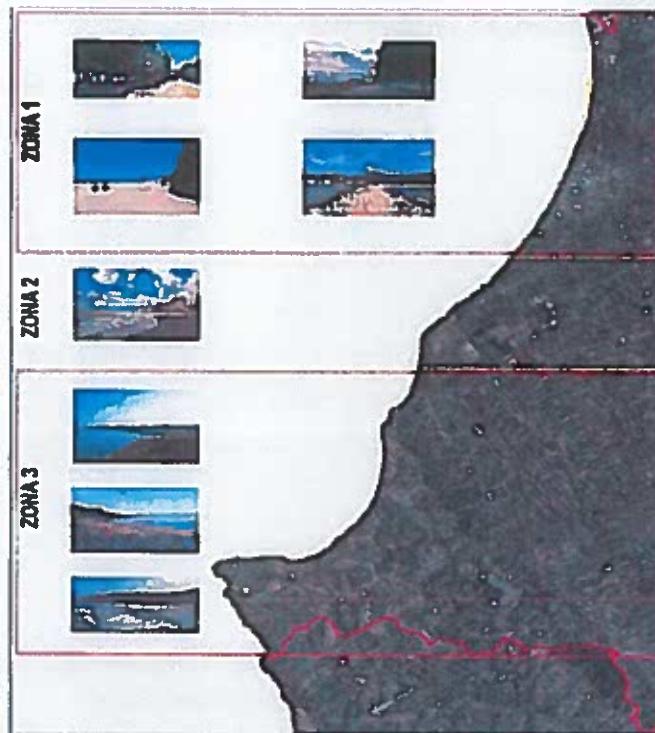
Parku i Çetës

Parku i Okshtunit

Parku i Kryekuqit

Krijimi i parqeve që luftishtëve në zonat e urbanizuara

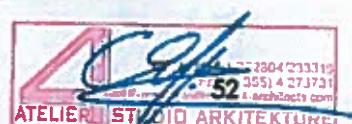

Harja Nënonzonat e plazheve Kavajë

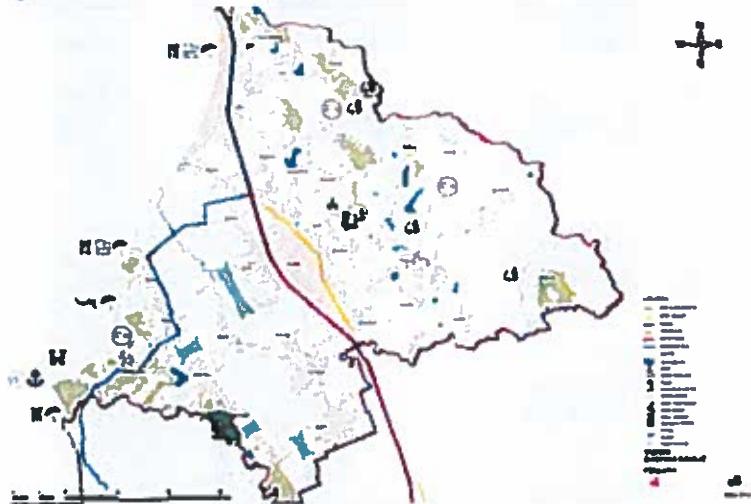
3.3 VEPRIET OPERACIONALE NË MBËSHTETJE TË OBJEKTIVAVE: KONTEKSTI MJEDISR

Veprimet operacionale përmbrrojtjen burimeve natyrore, shëndelin dhe permiresimin kushteve sanitare dhe përmirësimin e cilësisë së jetës në fshat:

1. Zhvillimi qëndrueshim ekonomik, veçanërsi i turizmi dhe bujqësia. Kjo sfundit duhet të orientohet ne zhvillimin e frutikulturës krahas asaj të perftari;
2. Zonë e re industriale në hyrjen jugore të qytetit;
3. Projekti i bulevardit të ri dhe poleve përbërëse të zhvillimit dhe fuqizimit të profitit të tij fregtar;
4. Kthimi i lish-zonave industriale në brendësi të qytetit në zonë polifunksionale (parqe, banesa sociale, zyra administrative, sportive etj);
5. Ndërlimi i pedonales bregdetare përmbrrojtje zonën e Golem-Gerretit dhe realizimi i aksesibilitetit drejt saj nëpërmjet akseve që lidhin këtë të fundit me zonën urbane që shtrihet më në brëndësi të fashës turistike;

○ PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA KAVAJË

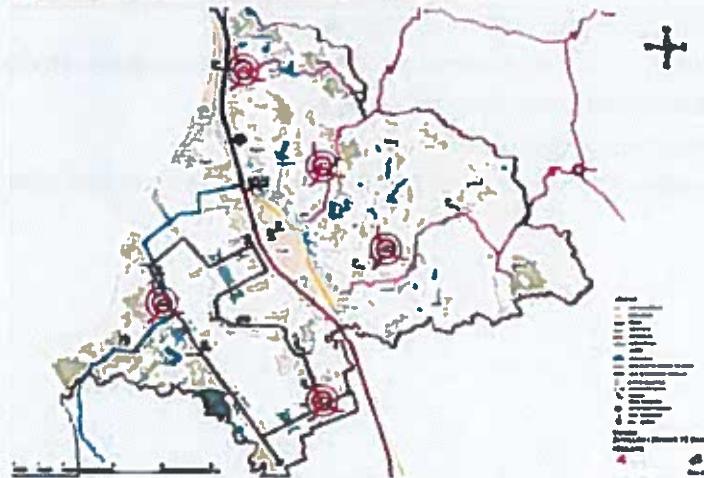
Harja e zhvillimit të aksit kryesor infrastrukturor

6. Ndërtimi i segmentit që mungon në rrugën urbane dytësore, në zonën e Golemit, në lindje të rrugës interurbane kryesore SH4;
7. Ndërtimi i mbikatimit për këmbësorët që lidh stacionin hekurudhor të Golemit me zonën e plazhit;
8. Terminali multimodal dhe parkimet publike;
9. Krijimi i turizmit elitar në plazhin e Corinës, Gjeneralit, Kalaja e Turrës;
10. Vendosja e strukturave të agroturizmit, campingjeve dhe karavanëve në zonat kodinore;
11. Zhvillimi i Infrastrukturës së transportit rugor e hekurudhor, sigurimi i lëvizshmërisë për të gjithë qytetarët;
12. Rikonstruktion i rrugëve ekzistuese dhe klasifikimi i tyre si rrugë urbane dytësore;
13. Zgjerimi i rjetit të kanalizimeve të ujравë të zeza të lagjeve në lindje dhe perëndim të qytetit dhe lidhja e tyre me rjetin ekzistues;
14. Ndërtimi i një Impjanti shtesë në zonën jug-perëndimore të Kavajës të përbashkët me zonën veri-perëndimore të Rrogozhinës;
15. Lidhjen e lagjeve në jug, lindje dhe perëndim të qytetit me Impjantin ekzistues, fashmë të zgjeruar, të Trajimit të Ujравë të Zeza;
16. Ndërtimi i gropave spetike kolektive për komunitetet rurale me numër të reduktuar banorësh, në kodër, larg bregdetit;
17. Rehabilitim i argjinaturës së përrenjve dhe mbjellja e pemëve në brigjet e tj; Rehabilitim i argjinaturës së digave dhe mbjellja e pemëve në brigjet e tyre;

18. Rehabilitimi i vendgrumbullimeve pa standart të mbetjave- pastrim& mbjelje pemësh;
19. Apikimi i një skeme efikase largimi mbetjesh urbane që u ndotjen e zonave urbane dhe të mjedisit në përgjithësi;
20. Ndërtimi i impianteve të trajtimit të Ujравë të Zeza dhe sistemeve të depozitave septike.
21. Krijimi i parqeve periferike në zona ku ka një premisë dhe vlera të larta natyrore
  - Parku i Bedenit
  - Parku i Çelës
  - Parku i Okshtunit
  - Parku i Kryekuqit
 Krijimi i parqeve dhe kushteve në zonat e urbanizuara

• PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA KAVAJË

Harta e planifikimit të territorit

3.4 KRITERE MJEDISORE QË KUFIZOJNË ZHVILLIMIN

Kriterë mjedisore që kufizojnë zhvillimin jepen më poshtë, te ndarë në në katër kategorit: (i) kriterë të forta mjedisore-shëndetësore, (ii) kriterë të burimeve natyrore dhe trashëgimisë historike, (iii) kriterë për zhvillimin turistik dhe (iv) kriterë të urbanizimit dhe infrastrukturës.

3.4.1 KRITERE TË FORTA MJEDISORE-SHËNDETËSORE

Kjo kategorji kriteresh përfshin zonat e përmjashtuara nga zhvillimi urban. Ato përfshijnë: (i) zonat me vlera të veçanta mjedisore dhe (ii) zonat e rezikshme për zhvillim.

Zonat me vlerë të vecantë mjedisore përfshijnë:

- Parkun e parashikuar në lindje të Qytetit;
- Cdo sipërsaqe tjetër që në strategji dhe Planin e detajuar të zhvillimit parashikohet për parqe dhe/ose lufishte;
- Afër puseve të marrjes së ujit për pirje;
- Më afër se 300 m nga buza e ujit të detit dhe ne distanca dhe dëndësi të percaktuara nga rregullore

Zonat e rezikshme për zhvillim përfshijnë:

- Shtretërit e lumenjeve dhe perrenjëve si të Darcit, Kanalin e Golemit, afër dhe per rrath hidrovoreve (Greth dhe Synej);
- Tokat ne bregdet ku janë vërejtur intruzion detar gjate 30 vjetave të fundit;
- Në afersi të stacionit (et) e trojtimit të ujërave të zeza;
- Në afersi (ose mbi) kanale të kullimit, vadiljes, kanaleve të ujëve të larta;
- Në shpatë kodrash të pa stabilizuar gjeologjikisht;
- Ne formacione ranore dhe flishez ranore;
- Në kuolat e ulëta mbi nivelin e detit (jo ndertme deri në kartësinë +2 mmnd)

4 KAPITULLI V. NDIKIMET E MUNDSHME MJEDISORE DHE MASAT PER ZBUTJEN E TYRE

Programi dhe Plan i veprimit në territor merr në konsideratë atë, përgjithësisht është në përputhje me strategjitë dhe Planet Kombëtare të veprimit (Strategjën ndërsektoriale të Mjedisit, Strategjën Sektoriale të Turizmit, Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve, Planit i Integruar Ndërsektorial i Bregdetit, Strategjia e Bujqësisë dhe zhvillimit Rural, Ligjin per Mbrojtjen mjedisit). Me implementimin e Planit të Veprimit ndryshimet, ndertimet e reja do të ndikojnë negativisht në cilësinë e mjedisit por të nevojshme per ndryshime në kahjen pozitive të përmirësimit të kushteve ekonomikës së jetesës, nevojiten masa te fortë përmirësuese. Masat përmirësuese nuk mund te parashikohen ne detaje në këtë plan; ato do të janë konkrete gjatë secilit projekti zhvillimi. Specifikanëndikimet dhe masat jepen me poshi;

4.1 PEISAZHI DHE BIODIVERSITETI

Në Kavajë dallohen qartë tre ekositeme: bregdetar, fushor dhe kodrinor te cilët nuk janë në nivelin me të mirë të funksionit të tyre si ekositeme natyrore dhe/ose te artificializuar. Megjithë të favorizuar si ekositeme te larmishme ato janë modifikuar ndjeshem per shkak te ndërhyrjeve të zgjatura dhe sëdomos të pa kontrolluara. Zona bregdetare eshte nenshtuar rje presioni urban të pa parë edhe në zona te "aksidentarë" të brigjeve te Mesdheut; perdonim i tokes, cilesia e ndertimeve, planifikimi i tokes brenda kuartereve te ndertimeve, menaxhimi i mbetjeve dhe ujerave te zeza janë disa nga problemet e ndaljes mjedisore ne shkallë te larte.

Peisazhi bujqësor eshte abandonuar për shkak të menaxhimeve ne shkallë rajonale te rrejteve te kultimit dhe perdonimit te tij per qëllime urbane. Kostot e rehabilitimit te ketij ekositemi janë sidoqoftë me te ulta dhe, relativisht, te perballueshme nga ana e Rajonit.

Peisazhi pyjor eshte po ashtu i degraduar; nuk ka asnjë zone te mbrojtur (pershire pese kategorite e mbrojtjes se zonave) dhe ka pak atraktione turistike, megjithë se sistemi i kodrave ne lindje te Kavajes (zona nga Kavaja ne drejtim te Tiranes dhe Rogozhines) eshte i pa prekur nga ndotet. Probleme mjedisore mund te zgjidhen duke investuar ne krijuimin e zonave te perzgjera pyje-kulota-pemtari bujqësore per te krijuar ate qe propozohet ne Plan si Parku mikst i pyjeve dhe drurutoreve.

Nga ana tjeter, biodiversiteti nje variabel i varur nga faktore dhe komponente te tijere natyrore, eshte ne shkallë te ulet te ruajtjes, ndonse ne disa zona periferike nje shkallë e mire biodiversiteti mund te rehabilitohet

PEISAZHI DHE BIODIVERSITETI

Problemi me te medha mjeđisore :

1. Degradimi i bregdetit nga zhvillimi i pa kontrolluar i zones urbane, sidomos ne Golem;
2. Ndotje e ujerave dhe mjeđisit nga mungesa e infrastrukturene zonat e reja urbane;
3. Preja e pyjeve ne zonen e Golemit dhe ne gjithe sistemin e kodrave ne perendim dhe lindje ;
4. Shkalle te uljet biodiversitetit per shkak te mungese se pyjeve, rezervave dhe zibinxhixit ushqimor, degradimit te habitateve, zhvillimi intensiv urban, nderprerejes se habitateve nga autostrada dhe hekurudha dhe mungesee se kordoreve te habitateve ;
5. Zhvillimi i dobet dhe fragmentar i frutikultures ;
6. Gjueli e pa ligjeshme ;
7. Perdorimi intensiv i pesticideve dhe pëherave kimike ;
8. Sperndarja e disbalancuar e populisë dhe qendrave te banuara ;
9. Mireqenia e uljet duke detyruar populisine ne perdorimin masiv te burimeve natyrore ;
10. Mungesa e planifikimit te territorit dhe strategjive/politikave per subenclonin ose perkrahje te zhvillimit.

MASAT

Nje sere objektivash dhe Plane veprimi lokale jene vendosur ne Plan dhe masat permiresuese mjeđisore do theksionim :

1. Pergatitja e planeve per perdorimin e hapësires dhe planifikimin e saj ne te ardhmen (per cdo ekosistem). Kjo do te disiplinonte zhvillimin e zonave urbane dhe kategorite e tjera per tu zhvilluar;
2. Subvencionimi qendor per zhvillimin e frutikultures (se paku per ullirin, vreshtin, dhe pemjet kryesore frutatore) do te ndihmonte ne permiresimin e paisazhit;
3. Shpalja zone e mbrojtur rajonale e Pyllit te Badenit dhe kriji i tre parqeve te planifikuara ne Plan, sidomos ai ne ish fabrikat e xhamit dhe ne lindje te Kavajes ;
4. Projekimi per kriji i kordoreve te habitateve nepermjet kanaleve, perrenjeve dhe lldhja e zones kodinore me ate fushore nepermes nje brezi te pylezuar ;
5. Mbjellja e drureve dhe kriji i nje brezi pyjor per gjata autostrades (ne disa rreshta nga cdo ane) ;
6. Stimulimi i familjeve ne bregdet per mbjelljen e drureve pyjore.

4.2 PËRDORIMI I TOKËS:

Ndryshimet në përdorimin e tokës, sidomos në infrastrukturë dhe zhvillimin e mëtejshëm të zonave urbane, të parashikuara në strategjinë e zhvillimit proekktive, ndikimt te gjera te pakthyeshme duke ultur fondin e tokës

bujqësore dhe prodhimtarinë e saj.. Toka bujqësore dhe pyjet do te pesonin shkaterim te pakthyeshem ne sektionet e marrë nga ndertimet e reja ose ato te rindertuara mbi sektionet e vjetra. Shpesh ndertimet e reja krijojnë edhe fragmentime te tokes bujqësore. Ndikimet afatshkurte (le riparueshme) që mund te ndoshin gjate fazes se ndertimit perfshilje lidhjet permba të tokave bujqësore ose pyjore, demtimet dhe okupimet e tokave ose demtimin e produkteve per shkak te afersise me sheshet e ndertimit, ndotjet e tokes etj. Masat qe zbatohen mund te sjellin renien e perhereshme te potentialit dhe prodhimtarise te tokes bujqësore qe nenkupton humbjen e perhereshme te funksionimit te tokes per prodhimtarine bujqësore. Nese masat e infrastructures shtrihen edhe perlej territorave aktuale te zhvillimit, fragmentimi i tokes bujqësore do te mitet dhe kushtet per prodhimtarine bujqësore do te perkeqesohen edhe me tej.

CILËSIA MJEDISORE E TOKAVE DHE MASAT PERMIRESUESE

- Erozioni i tokave fushore eshte i ulët (<3 ton ha⁻¹ vit⁻¹) ndërkohë që në zona e zhveshura në zonën lindore të Bashkisë (Helmës) është i lartë (5-15 ton ha⁻¹ vit⁻¹);
- Bazuar mbi PINS dhe regjuloret për vijën bregdetare përcaktimi i vijës zero nga ku do të bëhet vleresimi i erozionit detar, dinamikes se lëvizjes se bregdetit dhe te sedimenteve;
- Mbrotjia e argjinaturave të perrenjve dhe e argjinatures nga erozioni, me qellim qe te sigurohet stabilitzimi i tyre, perfshire edhe perzgjedhjen e material me pak te erodueshem, perdorimin e gablonave dhe gureve te thyer, si dhe nje ngjeshje te mire, vecanerishë perreth urave dhe tombinave;
- Mbjetja e diureve pyje dhe berit në skarpate eshte nje masa antierazive dhe po ashtu nje koridor ekologjik habitatesh dhe peisazhiste. Lehtesar rigjenerimin e nje mbulese stabilizuese te tokes. Aty ku eshte e nevojshme do te kerkohet hapje e kanaleve per te siguruar mbjelljen e suksesshme te bimave;
- Ne tokat e eroduara nje plan pylezimi dhe masa antierazive duhet te përagjitet krahas planeve te tjerë lokale;
- Kontrolli i cilësisë mjedisore të tokave nëpërmjet testit mjedisor ndonse numërsi i tij (L1720027C) është një detyrë ligjore (Ligji për Mbrotjen e Tokës) është i nevojshme, na përshtatje me Direktiven Europiane "Cilësia mjedisore e tokes dha produkteve bujqësore", të kryhet në terma afat shkurtër. Indikatorët e cilësisë mjedisore të tokave përfundimtari janë: pembaqje e pesticideve, POPs, metalet e rende, hidrokarburet, heteroflora totale;
- Analiza të tokave "potencialishë" të ndotura përfundimtari të ujërave të ujiljes jo të përshtatështme (ujërat e zeza).

4.3 CILËSITË DHE MASAT PËR UJËRAT

Mbrojtja e ujërave në territor (gjithë trupat ujorë lidhet direkt me presionet e sektorve të cilët do te zhvillohen. Impaktet priten nga zhvillimet e sektorave kryqëzuese të lidhur me ujin si edhe ato që mund të ndikojnë në cilësinë dhe funksionimin natyror të baseineve ujore. (ujesjet/kanalizimet, voditja dhe bujqësia e blegtoria ne pergjithesi, industria ushqimore dhe perpunuese, shembimet dhe turizmi, shendetesa). Në rastin konkret faktorë të tjera kërcenues janë të shtuar nga të cilët më të rëndësishëm janë: (i) ujërat e zeza të pa menaxhuara, (ii) gropat septike individuale, (iii) derdhet ne trupat ujore të pa trajtuar, (iv) mbetjet e ngurla urbane të shpermëdara në vende të pa përshtatëshme dhe shpesh në kanale kultuese dhe ne bregdet. Efektet e këtyre vektorve janë ne fakt efekte kumulative. Nuk ka, sidomos, impakte te ardhura nderkuftare me përfjashim të kanit ujës që merr ujin e Shkumbinit përvadilje.

PROBLEME NJEDISORE DHE MASA REDUKTUESE PËR CILËSINË E UJËRAVE SIPERFAQËSORË

KËRCËNIMET

- Cilësia e ujërave sipërfaqësorë kërcënohet nga menaxhim i keq (siguri e ulët ose shumë e ulët e sistemit të menaxhimit) i mbetjeve urbane dhe ujërave të zeza;
- Perdorimi i ujërave të ndotura për ujijen në bujqësi. Kjo ul në mënyrë drastikë sigurinë sanitare dhe shëndetin e katshëve dhe rjerëzve në cikël të zinxhirit ushqimtar. Aktualisht, vec burimit te ujtit te rezervuarëve dhe puseve te ujtit, uji i ardhur nga lumi Shkumbin dhe/ose perrenjte që përshkijnë zonën e shëtitës në vlerat e ulta limit të cilësisë ujërave per ujite.
- Përdorimi i plehrave kimike ne doza të larta (veçanërisht në sipërfaqet perlimore) sjell ndotje të ujërave sipërfaqësore nëpërmjet proceseve degraduese te mjedisit dhe biodiversitetit si eutrofikimi.
- Derdhjet e ujërave te zeza ne kanale kultuese, mos respektimi sanitari per gropat individuale septike, mungesa e kanalizimeve ne pjese te veçanta te zonave urbane dhe derdhjet direkte te ujërave te zeza pa trajtim paraprak kërcenon cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe bregdetarë.
- Erosioni i tokave të pjeriza, te shveshura nga bimesia, formacione të shkrifta si shistet vec që shkaterron tokën por mbush me sedimente dhe ndot ujërat sipërfaqësore.

MASA REDUKTUESE

- Kanalizimet e ujërave të zeza dhe rrjita e kapaciteteve përpunuese në imponantet e pastrimit;
- Nderimi i landfill dhe stacionet e transferimit te mbeturinave;
- Kontrolli per perdorimin e ujtit te ujites dhe numrin/sasinë e ujtit nga puset e ujtit;
- Rivegjetimi i shpateve, tokave që kërcënohen nga erozioni;
- Perdorimi efektiv i inputeve ne bujqësi (racionalë ekonomikisht dhe

respektues ndaj cilësisë së ujerave nentokesore dhe sipërfaqësorë;

- Kontrolli i ujerave te plazheve

Veçanërisht për ujërat nëntokesore kërcënimet dhe masat përmirësuese konsistojne si më poshtë:

PROBLEME MJEDISORE DHE MASA REDUKTUESE PER CILESINE E UJERAVE NENTOKESORE

- Qyteti i Kavajës dhe shumë zona rurale e marin ujin nga puse të hapura në thellesi deri në 75 m cilësia mejdisore e ujerave te tyre, potencialisht, mund të preket nga: ndertimet pa leje, perdonimi i tepruar i plehrave, pesticideve, derdhjeve bletkorale, dajes jashtë kontrollit te ujerave te zeza nga gropat sepike. Përshtuqeshmeria e lartë ujore e shkembinjeve/shtresave ranore dhe konglomerate "favorizon" procesin e infiltrimi ne thellesi të ujerave te ndotuar sipërfaqesore. Kontrolli i zbatimit të Ligjit "Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore" eshte detyrim i Bashkise.
- Ujërat nentokesore te pompuara në sipërfaqe ne menyre te pa kontrolluar dhe intensive (sidomos per ujifjen e bimave bujqësore) krijojn pellejet "vakum" dhe uji i kripur i detit afer dje ujërat e ndotura hyjnë me lehtësish duke degraduar cilesine e ujërate nentokesore/gjeologjike. Inventarizim i puseve (prurjet, numri, thellesa), Monitorim dhe planifikimi sipas rregulloreve e perdoimit te ujërate është mbrojtja efikase e degradimit, në shkallë të lartë, e ujërate nentokesore.
- Përdorimi intensiv i inputeve në bujqësi, sasi të mëdha pesticideve dhe plehrash kimike në sipërfaqe të kultivuara shton mundësinë e ndotjes së ujërate nentokesore, sidomos në rast të rjetit të dëndur të puseve në zona të caktuara.

4.4 MBETJET E NGURTA

Sipas Planit Kombëtar për menaxhimin e mbetjeve, Kavaja (më rreth 30,000 banorë) prodhon rreth 11,500 ton në vit mbetje urbane të cilat në se ndjekim hierarkinë një sasi e rëndësishme (rreth 50% mund te reduktohet pas ndarjes, riperdonimit dhe ricikimit). Nje sasi po kaq gjenerohet nga zona rurale (me një mesatar prej 0.7 kg/ditë/person). Administrimi i plehrave është për momentin kaotik, pa plane lokale menaxhimi, pa infrastrukturë të nevojshme në kushtet e mungesë së finacimeve.

PROBLEME MJEDISORE DHE MASA REDUKTUESE PER MBETJET E NGURTA

- Sistemi i menaxhimit të mbetjeve i pa sigurtë për Qytetin dhe inegzistent

në zonën rurale. Në terma afat shkurtër nevojitet katër ose pesë vend depozitime të prkohëshme (një deri dy për secilën qëndër administrative) të perzgjedhur nga expertë hidrogeologe dhe autoritetet lokale. Në terma afat mesëm duhen të pergatiten Planet lokale të menaxhimit mbetjeve, landfilli dhe infrastruktura e nevojshme. Inkapsulimi i mbetjeve stok të përdorura jashtë kriterieve të përzgjedhjes se vendit dhe pa asnjë mase menaxhuese.

- Dëgjë të mbetjeve në fushë, përhapja e ndotësve nëpërmjet ajrit konsiderohet si një rezik seriaz për shëndetin, gjë që krijon rezqë potenciale për shëndetin e banorëve lokalë.
- Rrjedhjet e mbetjeve nga fushat e depozitimt ndotin ujërat sipërfaqësore të kanaleve dhe përenjëve që kalojnë pranë;
- Pamje e shembuar vizive e territorit që ndikon në imazhin e tij të përgjithshëm dhe tërheqës në zonën bregdetare për aktivitetet, vizioni dhe banorët;
- Plani synon elemiminim e venddepozitimeve të mbetjeve përgjatë lumëve si dhe mbulimin e venddepozitimeve të hapura dhe perdonimin e tyre si hapësira të gjelbra
- Nuk ka zbatim të direktives se BE per landfillet. Ka efekt të drejtëpërdrejtë në zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik të vendit. Ka dhe një efekt të drejtëpërdrejtë në aktivitetet turistike;
- Mbetjet e depozituara në kanale dhe perenj duhet të grumbullohen në vende të posacme (të perzgjedhur në bazë fshati, per perdonim të përkohshëm).
- Mbetje dhe sidomos plastika duhet te pastrohen nga shtatet e përenjëve dhe bregu i detit se paku dy here ne vit (pranverë dhe vere) me mijete modeste financiare.
- Mbetjet organike zene rreth 40% të struktura se mbetjeve. Ato per gjatë biodegradimit janë shume të rezikshme ne ndotjen e ujave sipërfaqësore/nëntokësore "leachates effect". Nxitje e kompostimit të mbetjeve shlepake (kryesisht organike) nga individët dhe/ose ndërmarrja e pastrimit gjelberimit te Qytetit.
- Transporti i mbetjeve në landfillin e Durrësit eshte me kostë të lartë, sidomos për transportin nga qendrat administrative (ne se do perfshihen ne skemen e depozitimt ne landfill). Krijimi i Stacioneve te thjeshtë të Transferimit te mbetjeve ne tre vende (Lindje, qender-Kavaje dhe jug perendim) do te ulë tarifat dhe rite riciklimin/reduktimin/riperdonimin e tyre.
- Mungon infrastruktura ne zonen rurale per grumbullimin e mbetjeve. Ne terma afat shkurtër paisje modeste (me kamioncina dhe mijete modeste) do te rritë grumbullimin e plehrave.

4.5 CILËSIA E AJRIT

Ndonse industria e metaleve është shumë pak e zhvilluar në zonë cilësia e ajrit nuk është në nivele të larta të pastërish për shumë shkaqe nga të cilët janë më të rëndëshëm: (i) aksi rugor qëndror (autostrada A4) dhe cilësia e keqe , të pashtuara e rugeve rurale, (ii) djegja e mbeturinave urbane shkakton ndotje deri ne komponime kimike të rezikshme (eksposim direkt dhe indirek në shëndetin e njerëzve) dhe (iii) ndotja e ajrit nga zona urbane të mëdha në afërsi të Kavajës si Durrësi dhe Tiranë (ndikime kuftare në mënyrë direkte nëpërmjet smogut që krijohet në to dhe ndikimeve në cilësinë e ajrit me SOx dhe NOx të cilët provokojnë shiuun acid jo ku gjenerohen por më tej, në kuftë të këtyre teritorieve).

BURIME TË NDOTJES SË AJRIT DHE MASA ZBUTËSE

- Dizenjim me kushtet dhe kriteret e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, mirëmbajtje dhe zëvëndësim i materialeve rezistente ndaj ndryshimit të temperaturave dhe lagështise
- Përdorim i mjeteve te transportit publik me emetime të gazeve në nivele të ulëta ose me filtra qjqi të reduktimit maksimal;
- Komunikim ndërkufitar institucional për të shëmangur incidentet mjedisore të qarkullimit e ajrit si dhe përcaktimi i masave konkrete të veprimit në raste të incidenteve ndërkufitare ;
- Përcaktimi i kritereve të tjetësimit të sipërfaqeve të tokës dhe qëllimit të përdorimit të saj që në fazat e projektimit ;
- Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësi;
- Përcaktimi i masave të emergjencave ne rastet e aksidenteve industriale për zvogëlimin e ndikimeve në mjedis dhe në cilësinë e tij

MASA SPECIFIKE PËRMIRËSUESE

- Monitorimi i cilesise se ajrit në të gjithë territorin e vendit duke vendlor dy ose tre stacione automatike të monitorimit si ne zonat urbane dhe ato rurale ;
- Koordinimi midis institucioneve qendrore dhe vendore për vlerësimin e kushteve mjedisore që lidhen me cilesine e ajrit dhe me masat ndaj ndryshimeve klimatike ;
- Kufizimi i shpejtësise së mjeteve të lëvizshme në rrugë.

V.6 Siguria, energjia dhe populacia

Objektiv i studimit te PPV eshte ne mes te fjerash mireqenia, siguria dhe statusi i menjteve te jeteses. Nga ana tjeter presioni urban dhe zhvillimi perkeqëson parametrat mjedisore te cilët kane te bejne direkt lidhje me shendetin dhe mireqenjen. Kerkesa per standarte me te larta te cilesise se ajrit, ujut dhe mijte e vlerese se posurive te populsisë eshte nje e drejte e cilët jo vetem duhet

respektuar por te niten kerkesat per kushte te nepta te ndertimit, te rugeve, te sigurimi te energjise elektrike, te perdotimi komod te transportit urban.

Zgjidhja e pronesise mbi tokes dhe regulimi i infrastruktureve bent e mundur mitje e vlerese se aseleve, prone e qytetareve duke mire mireqenjen. Po ashtu eshte detyre e shoqerise qe njetin local te komunitetit ta kete funksional sepse kjo nji aksesin ne zona rurale duke siguruar me shume sinergji per zhvillimin e frutikultures dhe permarrje krahas zhvillimit te turizmit rural.

PROBLEMET me te rendesishme (transport, siguri zhvillim social)

1. Cilesia e dobet e qift nga trafiku i renduar, sidomos ne aksin Durres-Kavaje-Rogozhine dhe qendren urbane te Golemit;
2. Zhvillimet urbane te pa kontrolluara duke sjelle dendesimin e populisise dhe per pasoje uljen e sigurise dhe komoditetit (me shume banore per te njetin sherblim urban, ruge, nevoja per uje dhe mjete te tjera jetese);
3. Zhurma me nivel mbi ate te pranishmin;
4. Uljen e sherblimeve, indikatore te cilesise se jetes.

MASA SPECIFIKE PERMIRESEUE :

1. Planifikimi perspektiv dhe konsiderimi i nevojave cfar gjata te te gjithe projekteve ne lideje me rruget, lidejet, korsite e bicikletave, parkave, stacionet e sherblimit urban;
2. Permisimi i rugeve hyrese dhe daise ne autostrade dhe regulimi i kryqezimeve;
3. Prioritetet e rejetit rrugor rural te marin ne considerate potencialit agroprodhuese te zonave lindore te Kavajes;
4. Permisimi i skemes se pastimit te qendrave urbane dhe furnizimit te tyre me energji.

4.6 VLERËSIMI I PËRPUTHSHMËRSISË SË OBJEKTIVAVE

Ndikimi i problemeve/ndikimeve mjedisore ende nuk eshtë "përkthyer" në efekte konkrete shëndetësore ose ekonomike. Veç se është mjaft e vështirë të shifrohen efekte mjedisore për shkak të kompleksitetit dhe egzistencës së shumë variablate që ndikojnë, veçanërisht në shëndet, të dhënat janë të pakta, monitorimet të mangëta dhe studimet i lidhjeve shak pasojë është ende larg për ti konsideruar si rigorozisht shkencore. Në këtë kontekst, më poshtë, përpjekemi të ballafaqojmë objektivat e PPV së Kavajës me objektiva, strategji dhe politika specifike ose jo për rajonin, që kanë objektiva të qartë mjedisore në shkalë kombetare ase me dokumenta themelore që konsiderojnë kuadrin detyruar që janë prevalente tek politikat dhe veprimet rajonale.

Ne bazohemi në hipotezën se: tendencat e këtyre ndikimeve janë të parashikueshme dhe të vleresueshme, relativisht. Për të siguruar vlerësiminë plotë të ndikimeve të mundëshme ne mjedis veç ballafaqimit me objektiva specifike mejdisorë të strategjive ne nivel nacional, duhet të konsiderojme gjithë komponentët të cilët ndikohen nga ky Plan. Nepermjet një matrice tabelore (me poshtë) jepen përputhshmëritë e objektivave të këtij plani me objektivat mjedisore ne nivel nacional te pershkruara ne strategji, politika dhe dokumenta te tjere qe lidhen me të. Përputhshmeria dhe argumenjtimi/traftimi/pershkrimi dhe zgjidhjet ne Plan jepen: me tre plus (+++), perputhshmeri e larte, (++)+, perputhshmeri e mire, (+) perputhshmeri relative, e ulet, (-) nuk ka perputhshmëri.

Përputhshmeria dhe Ndërveprimet e objektivave dhe aktivitatave te Planit

Objektivat/Veprimet e Planit	Toka ¹	UJP	Biodiversiteti	Mbiuj	Ajri ²	Zhurmari	Bujqësia ³	Zhvillimi
Objktivi Strategjik 1: Fuqizimi i sektorit primar të ekonomisë (bujqësi, blektori dhe peshkim) dhe mbështetja e fermerëve								
O1P1. Mbështetja e sektorit primar me infrastrukturë rugore dhe pikë magazinimi e përpunimi.	++ +	++ +	+	+	++ +	++ +	++ +	++ +
O1P2. Përmirësimi i sitemit të vaditjes dhe rritura e eficencës.	++ +	+	+	+	++ +	++ +	++ +	+
O1P3. Përmirësimi i sitemit të kultimit.	++ +	++ +	++ +	+	++ +	++ +	++ +	++ +

O1P4. Rritja e aktivitetave të akvakulturës.	+	++	+	+	++	++	++	+
O1P5. Rritja e sipërlaqes së punuar.	++	+	+	++	+	++	++	+
O1P6. Zhvillimi i pemtarisë	++	-	-	++	+	++	++	++
O1P7. Rritja e prodhimit blegtoral.	++	+	-	-	+	++	++	+
Objektivi Strategjik 2: Zhvillimi i ekonomisë rajonale								
O2P1. Kavaja qytet administrativ terciar	+	+	++	++	+	+	+	++
O2P2. Krijimi i polit të përqëndruar ekonomik rajonal, në territor pa vlera bujqësore dhe të pështuar me infrastrukturë.	++	+	++	++	++	+	++	++
O2P3. Zhvillimi i turizmit	+	++	++	+	+	+	++	++
O2P4. Përcaktimi i zonave të industrisë nxjerrëse dhe përpunuese të gipstit, alabastër, kripës.	+	+	-	-	+	-	+	++
Objektivi Strategjik 3: Zhvillimi i vëndbaneimeve në gjithë territorin dhe përmirësimi i cilësisë së jetës								
O3P1. Strukturimi i vëndbaneimeve	+	+	++	++	+	+	++	++
O3P2. Zhvillimi i infrastrukturës së transportit rugor e hekurudhor, sigurimi i lëvizshmërisë për të gjithë qytetarët.	+	+	++	+	++	++	+	++
O3P3. Përmirësimi i kushteve higjeno-sanitare në vëndbaneime.	-	++	+	++	++	++	+	++
O3P4. Fumizimi me ujë dhe energji 24 orë	+	++	+	+	++	++	+	++
O3P5. Krijimi dhe integrimi i sistemit të komunikimit sipas standardeve evropiane.	++	++	+	++	++	++	++	++
O3P6. Rritja në standarde dhe cilësi e strukturave dhe shërbimeve parashkollore,	++	++	+	++	++	++	++	++

orsimore, shëndetësore e sociale.								
O3P7. Krijimi i kushteve përvillimën e jetës social-kulturore, rekreative dhe sportive.	++ +							
Objektivi Strategik 4: Ruajtja dhe promovimi i resurseve natyrore dhe të trashigimisë kulturore								
O4P1. Zhvillimi i zonave të parkut do bazohet në planin e Menaxhimit të Parkut.	++ +							
O4P2. Elementet natyrore të zonës do të bëhen pjesë e jetës aktive të komunitetit dhe të turistëve.	++ +							
O4P3. Evidencimi dhe promovimi i trashigimisë kulturore, historike e arkeologjike të Kavajës në mbështetje të shtimit të cilësisë dhe llojshmrësë së ofertës turistike përvizitorët.	++ +							
O4P4. Vendasja e Kavajës në hartën ndërkombëtare të lindjeve ekologjike.	++ +							
O4P5. Ndërlimi i infrastrukturës në funksion të ruajtjes dhe promovimit të vlerave mjedisore.	+	+	++	+	++	++	+	++

¹Për tokat objktivi mjedisor mbështetet mbi LIGJIN Nr.9244, datë 17.6.2004. Për mbrojtjen e tokës Bujqësore, dhe LIGJIT nr. 10431, date 9.6.2011 "Per Mbrojtjen e Mjedisit";

²Për Ujin objktivi mjedisor mbështetet në LIGJ Nr. 111/2012 , Për menaxhimin e Integruar të burimeve ujore" dhe LIGJIN nr. 10431, date 9.6.2011 "Per Mbrojtjen e Mjedisit" Direktiva Kuader e Uji) (transpozuar ne legjislacionin shqiptar përmes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit përvizatorët sipërfaqësore"); VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit përvizatorët sipërfaqësore");

³Për Biodiversitetin objktivi mjedisor mbështetet në LIGJIN nr. 9587, datë 20.7.2006 "Për mbrojtjen e biodiversitetit"; LIGJIN "Për Zonat e Mbrojtura", nr. 8906, datë 6.6.2002, të amenduar; LIGJIN nr. 10006, datë 23.10.2008 "Për mbrojtjen e faunës së egër"; VKM nr. 866, date 10.12.2014 "Per miratimin e listes se habitateve natyrore, flores, faunes dhe zogjive me interes per komunitetin evropian" dhe LIGJIN nr. 10253, date 11.3.2010 "Per Gjetjine"

- *Për mbetjet objektivi mjedisor mbështetet në VKM nr. 175, datë 19.1.2011
- "Për miratimin e strategjisë kombëtare të menaxhimit të mbetjeve 2010-2025 dhe të planit kombëtar të menaxhimit të mbetjeve 2010-2025";
- *Për Ajrin objektivi mjedisor mbështetet në LIGJIN nr. 162/2014, datë 12.04.2014
- "Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit të mjedisit " dhe VKM nr. 594, datë 10.09.2014 "
- Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Cilësisë së Ajrit";
- *Për Zhurnat objektivi mjedisor mbështetet në LIGJIN nr. 9774, datë 12.07.2007
- "Për vlerësimin dhe menaxhimin e zhurmës në mjedis";
- *Për Bujqësinë objektivi mjedisor mbështetet në VKM nr. 709, datë 29.10.2014
- "Për miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor 2014-2020"
- *Për Zhvillimin urban dhe planifikimin e territorit objektivi mjedisor mbështetet në Plani i Integruar Ndërsektorial për Bregdetin, 2015

Për projektet pilot në përshkrimin e Termave të Referencës (dokumenti bashkëngjitur), veç të tjera sh. duhen të konsiderohen diskutime mjedisore dhe sociale si më poshtë.

Për "PARKUN PERIFERIK I ÇETËS":

- ✓ Vlersimi social ekonomik i Rezervuarit te Çetes – përdorimi si burim ujor ne ujifjen e te mbjellave bujqesore;
- ✓ Vlersimi gjeologjik, hydrologjik, flora, fauna, tokat bujqesore, pemtaria dhe perimitaria per reth rezervuarit;
- ✓ Reduktimi/permiresimi i te ardhurave te fermereve nga ndryshimi i destinacionit dhe ndyshueshmëria e kategorisë se tokes nga bujqesore ne urbane;
- ✓ Sigurimi i burimeve alternative te ujifjes per sipërfaqet per reth rezervuarit;
- ✓ Ndikme akumulative nga ndertimi Parkut;
- ✓ Ndime ne cilesine e ujit, flores, faunes, regjimin hidrik;
- ✓ Ndikmet ne cilesine e jetes se banoreve te Kavajes: ajer, zhurma, trashigimin kulturore;
- ✓ Masat permiresuese te ndikimeve;
- ✓ Plani per reduktimin/elemimin e efekteve negative ne mejdës gjate ndertimit te Parkut;
- ✓ Indikatorët, frekuencë, raportimi dhe perjegjesite e monitorimit gjate ndertimit te Parkut – Plani Monitorimit.

Për "STACIONI MULTIMODAL I KAVAJËS"

- ✓ Konteksti fiziogeografik i Projektit ne raport me PPV, Planin e Bregdetit;
- ✓ Pershkrimi gjeologjik, bujqesise, hidrologjise, cilesise se ujerveve nentokesore, ujerveve sipërfaçesore, flores, faunes, gjendja e ujifjes, kullimit;
- ✓ Liogaritja e benefit/cots per shkak te ndryshimit te kategorisë se përdorimit te tokes;
- ✓ Ndikimet negative ne mejdës ne ndertim;
- ✓ Perputhshmëria e PDV ne raport me VSM;
- ✓ Perputhshmëria me rrejetin e kanalizimeve dhe skemave te ujifjes;

- ✓ Masa per reduktimin/elemenimin e ndikimeve negative ne mjedis – Plan i Menaxhimit;
- ✓ Indikatoret, frekuanca, raportimi dhe perjegjesia e monitorimit mjedisor – Plan Monitorimit gjate fases se ndertimit;
- ✓ Indikatoret, frekuanca, raportimi dhe perjegjesia e monitorimit mjedisor – Plan Monitorimit gjate fases se operimit.

Nga analiza e mësimpërme rezulton se Objektivat dhe Vepritet të Planit, përgjithësish, janë të përpthshëm në shkallë të lartë me objektivat mjedisore të përcaktuar. Vepritet (aktivitetet) e Planit janë zhvilluar mbi bazën e një logjike mjedisore të ndërsidhur me shumë faktore (variabla indipendentë) të cilët, në cdo Plan është vështirë të përfshihen pa modifikime qoftë edhe minimale.

Projektit e parashikuara ne Plan kanë nevojë që permes studimeve të fizibilitetit, vleresimeve individuale (te morre vec sipas planeve te detajuar) dhe vleresimeve të vecanta të projekteve të përfshijës strategji dhe politika të cilat kryqëzohen me natyren e vepimit në mjedisit të aktiviteve me qellim elemenimin/kufizimin/reduktimin e efekteve negative ne mjedis dhe ose te modifikojne aktivitetin/projetin në se do të paraqitet nevoja.

Tërheqim vemandjen se disa aktivitete si : zhvillimi blektorise, pemtarise, bujqësise intensive, aktivizimi i aktiviteve industriale nuk janë mjaftueshme (vleresime -) të analizuar ne kontekstin e kuadrit te mbrojtjes se ujt, burimeve natyrore të tjera dhe me karakterin specifik te zones me pritshmëri te larta te zhvillimit te turizmit.

KONSIDERATA MJEĐISORE, SHENDETORE DHE TE ZHVIJUMLIT TE QENDRUESHEM TE PPV

Problem Mjedisor (I& II identifikacioni dokumenti štih kap. III)	Shkacet	Ndičimi ne Mjedis	Ndičimi ne Shendet	Ndičimi ne Qendrueshem	Trajektorija pa PPV	Propozitivi ne PPV	Masa te nevajshme per Zhviđum te Gendrueshem	
							Objektivat	Perdonimi Inputave bujqësore në mënyre “lë ansyeshe” bzavar
Cilësia takave bujqësore	e Degradimi mjedisor nga mungesa e një Kombetar për mbrojjen mjedlore iš takave bujqësore. Makronutient et pesticidet e përdorur në bujqësi si dhe derdhjet e lira iš ujerave iš zeza Industrie	Tokat e ndotura nuk vazhdojnë iš kryejne njësim nga funksionet e lyre e shërbimil biofilter mbrojjen ujerave sidomas nënkokësore dhe potencit e përdorur në “magazinues”	Zinxhiri ushqimor ndikohet nga prodhimet iš si ritura loka për mbrojjen ujerave sidomas nënkokësore dhe potencit e përdorur në “magazinues”	Zhvillimi qëndrueshem nënkupton mbrojjen mëditit në parametra iš pa më ndryshueshem, në spas mënyrë përgjithesh me thithja dhe uifn kontakti direkt produktit me tokën dhe veçantë toka ka nje	i Polencitish tokat do iš vazhdorin të ndoleshin e duke produhar gjelqinjë më lepër produkte iš pa siguria në pikopamjen e sigurimit te shëndetit te njerzëve nga problem i madhi në mësuar koniekst zhviđum qëndrueshem (produime iš freskëtia dhe menaxhimit	i Programi/PI ani strategjë e zhviđumit e propozohen më masa dhe projekte iš cilat do iš reduktioni reduktimi dozave plehrave dhe pesticideve ne kulitivim duke militur veprimin e faktoreve lë hapsinor, menaxhimit	i Inputave bujqësore në mënyre “lë ansyeshe” bzavar Praktikat me të mira bujqësore (BMPs). Redukimi dozave plehrave dhe pesticideve ne kulitivim duke militur veprimin e faktoreve lë hapsinor, menaxhimit	

<p>vogla butim përkëqësimit mjetor tokave</p> <p>Janë kapacitet kuifzuar shërbimit biotiller magazinim ndotësive.</p>	<p>Ish Indolijska bakteriologji si, dhe veçanëtishi!</p> <p>Ish pastori. mundësia prodhime organike/biotogi likhi pastëra).</p> <p>Në rast ish tokave ish ndotura ato ktheshen nga factor rënësishem pozitiv në butim ndojeje për ekosistemet Ijerë.</p>	<p>Ish ujverave ish ujje me pika, zero dhe mbijetja mbijetëseve ish kulturave nguria. Pak intensive orientimi drejt permarrje).</p> <p>Rilja permarrës sjell përdorimin me racional dhe, pergjitheshi më is vogël is inputeve.</p>
<p>Eruzioni</p>	<p>Degradimi mbulesës vegjetative në pëllgun ujshtësues;</p> <p>Përdorimi praktikave ish këqia bujqësore; Ndëshyja me ndërtimë</p>	<p>Ish Rilje rezikui per banesa dhe pasutie tjera te qytetarve d he infrastruktur ave publike (Indirekte) Mbushje me</p>

Informate; Nderimet e pa pa u shqetura me masa përmisuese e dhe plane menazhim; Mbikroloja; Katinë kadastrale nga njera të tjetren kategori loke, sidomos për superficie ndërtimi.	sediment te pëlgjive dhe shtrrevera te pernjeve duke shkaktuar pembytje; introzioni detarçhe perkeqësim te cilësise se uji. Uji e shkallëse se biodiversitetit; Rilje përbanësi dhe pasuritë e tjera të qytetarve dhe infrastrukturave publike (indrekje)	te pëlgjive dhe shtrrevera te pernjeve duke shkaktuar pembytje; introzioni detarçhe perkeqësim te cilësise se uji. Uji e shkallëse se biodiversitetit; Rilje përbanësi dhe pasuritë e tjera të qytetarve dhe infrastrukturave publike (indrekje)	mbulesave vegetative, menazhimit te bujqesore dhe jo esthe me pasojë drastike dhe afatgjata duke qene se formimi i lokesh kërkon mijëra vjet dhe konsiderohet burim i po zëvëndësueshmëri.	mbulesave vegetative, menazhimit te bujqesore dhe jo esthe me pasojë drastike dhe afatgjata duke qene se formimi i lokesh kërkon mijëra vjet dhe konsiderohet burim i po zëvëndësueshmëri.	mbulesave vegetative, menazhimit te bujqesore dhe jo esthe me pasojë drastike dhe afatgjata duke qene se formimi i lokesh kërkon mijëra vjet dhe konsiderohet burim i po zëvëndësueshmëri.	mbulesave vegetative, menazhimit te bujqesore dhe jo esthe me pasojë drastike dhe afatgjata duke qene se formimi i lokesh kërkon mijëra vjet dhe konsiderohet burim i po zëvëndësueshmëri.
Grumbullimi i depozitimit i përpjekjeve rregulla	Grumbullimi i mbejjeve të ngurta është pjesor. Shumica e	Zonat e banuara gjenerojnë sasi të mëdha mbejfshët të	Ndikojnë direkti në cilësinë e ujëtrave superfaqësor	Prodhimi bujqësor ndikohet negativish në se mbejjet do të	Mjedisi do te afektohen shume e me shume ne rast të mos	PPV sugeron qe të gjitha mbijetet pa përfoshim do te

73

<p>Iashtrave nuk grumbullojnë në një vend të caktuar mbejjeje e nguria ndiktohe që disa të sjanë, më të medhenji hedhin ne vende te pa pershtateshm e (anë kandie, vende në fushë të hapur ose ne vende që i nënshtrohen përshtimni - leaching, erozioni si përfacësor dhe të thellë, erore dhe</p> <p>e dhe nënlokkosar. Janë të rezistuese kur leachates bashkohen me uferat. Ajo prishin cilesinë e ujil cithë par edhe septe ato lejohet mbjetje të rezisthme në formë kartani (polykondole dhe diokina) nga zaret dhe atakimi e rrethjeve. Prishin cilesine e ujil, tokes per pasqësh mikrofaunën dhe mikrotakrën</p>	<p>në ofers ose në mënyre të tilla që do të ndikonte në aktivitetin bujqësor. Cili është e bazuar, sidomos sipërfacqëre dhe ndërtare ndikohet në cilësinë e tyre në intoksimë akute në të pendoren nga katshel. Burimej ujore (pusat individualë e individuale) të ujit të turizmit. Koncepti i zhvillimit të qendrueshmës aktiviteteve</p> <p>depozitoeshin në ofers ose në mënyre të tilla që do të ndikonte në aktivitetin bujqësor. Cili është e bazuar, sidomos sipërfacqëre dhe ndërtare ndikohet në cilësinë e tyre në intoksimë akute në të pendoren nga katshel. Burimej ujore (pusat individualë e individuale) të ujit të turizmit. Koncepti i zhvillimit të qendrueshmës aktiviteteve</p> <p>grumbullohet në qendra transferimi dhe me të ne Landitit që propozohet ne Rrogozhinë (dhe/ose Durrës) së propozohet ne Planin kombetare të duikshme njëkohësisht duke urar pezozhura të dhënë nga katshel. Vlerat pezozhere të dhënë nga katshel. Burimej ujore (pusat individualë e individuale) të ujit të turizmit. Koncepti i zhvillimit të qendrueshmës aktiviteteve</p>	<p>investimi filxistar ne infrastrukturë dhe pastoj spas parimit ndotesi paguan, te gjitha famijet do te dehydrohen te pagujine tarifin e pastimi!. Kjo tarife mundet qe ne larma citat mesem te jene ne rje mose te caktuar, e banktefinancuar nga financait qendrore rajonale.</p> <p>Identifikimi i identifikasi te n rojonal dhe disa stacione</p>
--	--	--

<p>Mëdha e ujore. Gjelli i grumbullimit dhe i depozitionit në Landitën e Durrësit. Mungon një system ndarje-reduktimi-riperdonimi-rikuadimi.</p>	<p>Për lu degraduar në rast se vazhdimish do të ndhen mbeturina në amë të kandeve kufues ose në përenj (në rastin konkret atij të Darcit).</p>	<p>ekonomike perjashton ndikime le tilla direktë mbi produkte buqesore dhe/ose blektordore.</p>	<p>e me kushtet minimale medisore per depozitum le përkohshem ekziston reziku i stepjes se grumbullimit te tyre ne koshat te perbashket, sidomos ne zonal rurale.</p> <p>Kalimi ne : grumbullimi i e differencuar-reduktimi fitesar-rikuadimi dhei! Le jene objektiva qifat mesem per gjithë zonen rurale</p>	<p>transfertimi te mbetjeve do te ishte mase rationale per grumbullimin e mbetjeve.</p>
<p>Cilësia e ujëtrave</p>	<p>Përkeqesha n nga derdhjet e pa kontratuara të ujëtrave e zera, mbetjeve urbane,</p>	<p>Ujrat e ndotura ndikojne në poltuj gjithë komponentet mjedisore:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) ne rjeqet e pastera, 	<p>Direkti ne ujin e pështem per rjerzi dhe kafshet. Ne produkte detare (nga prodhimi ne</p>	<p>Perkeqesim i vazhdueshë m i cili është së ujji dhe milje e degradimit le trupave ujore (siperfaqësor e dhe</p>

<p>Idozat e larta te npuleve ne bujqesë, mbetjet te rrethshme, "hot spot" te ndodhura ne pelqjet ujembledhes</p> <p>(b) ne ujin retrofacional, ujin per aktuakulture, (c) ujin e pishem (d) ujin e vajtjes. (e) ujin e vajtjes. (f) Ne loka dhe ne prodhimtarin e bujqesore</p>	<p>akuakulture) Direkt ne shendetin e njeriut nga ndofja e plazhevë [neziku nga infeksione] baktikologji ke-E. Coli dhe S. Intensifitësi)</p> <p>Procesi i eutrofizimit, Indikator degradues i ekosistemit ujar</p>	<p>Ujje/degradimi i biodiversitetit Ujje e cilesëse se jetës</p>	<p>nëntokësore) qëndrueshë m sjeve të (manaxhim i pelqit ujembledhes, cilesës e ujave te vaditje, manaxhim i ujave te zeza dhe mbetë nguria.</p> <p>Perdorimi i ballancuar i Inputeve ne buqesi</p>	<p>transferimit te mbeturinave; Kontrolli per perdorimin e uji te ujives che numrin/sashin e uji nga pusht e uji;</p> <p>Rivregjefimi i shpatave, tokave që kërcënohen nga erozioni; Perdorimi i elektiv i Inputeve ne buqesi</p>
---	--	--	---	---

			uferave të plazhove		
Cilësia e ajrit	Transporti dhe ndertimi i mbinjave ne qer duke e bere ate te demstem per shendetin e njerzeve	Rrija e PM10 , PM2.5 dhe substancave e le me rezikshme ne perberje te smogut ndikojne ne shendetin e njerzeve ne reja ne zona urbane le koncentruara. Ekosistemi ujore ndikohen nga substancat pezull kur ato depozitohen me shirat. Gjethet e bimeve (bujqesore dhe pyjore) mbulohen me	Degradimi i ekosistemeve rrirez dhe katshe (frymëzimtar) duke uitur cilësina e jetes. Ufje e prodhimtarise se bimeve bujqesore. Degradimi i cilësisë atmosferes se ujore. Degradimi i ekosistemeve ujore.	Zbatimi i normave te shkarkimit ne ajet te gazzave. Zbatimi i kritereve te mepa te shkarkimit ne ajet te gazzave.	Zbalimi i masave ne kontekst te VNM specifike gjate ndertimit te njeve.
	Ne atmosferen grumbulchen ndotjes (sofälle perzull) dhe substanca kimike te rezikshme nga gozat e makinave, ndertimet e reja ne zona urbane le koncentruara. Ekosistemi ujore ndikohen nga substancat pezull kur ato depozitohen me shirat. Gjethet e bimeve (bujqesore dhe pyjore) mbulohen me	Probleme shendetesore ne njerz dhe katshe (frymëzimtar) ne perberje te smogut ndikojne ne shendetin e njerzeve ne reja ne zona urbane le koncentruara. Ekosistemi ujore ndikohen nga substancat pezull kur ato depozitohen me shirat. Gjethet e bimeve (bujqesore dhe pyjore) mbulohen me	Degradimi i ekosistemeve e dhe kushteve per produkte te siguria bujqesore sjell zhvillimin e pa qendrueshm e (c'orientim i kerkesë ofertes le tregut te produkteve)	normave te shkarkimit ne ajet te gazzave. Permisimi i rrugeve per shpejtësi me le karte te makinave individuale/transportit publik dhe mjetete te tjera.	Zbalimi i masave ne kontekst te VNM specifike gjate ndertimit te njeve.

ptuher i cili vec qe pendon prodhimitarine (mungese e plate/pleseshm e e fotosinlezes)	Pesticidet, harmonë dihe pergjendimet e lartë te N ne bime Jane direkt te lëshur me shëndetin e njerazeve. Biosiguria rrëzkohet ne rast te kuifimin e bimeve.	Pesticidel ne produkte ndikojne ne menye atuke ne shëndetin e njerazi. Uji i kontaminua nga pesticidel eshle i rrëzkohem ne se do te mase u jo të ansyeshme n	Bujqësia nuk pëtoshon kriteret base te qendrueshmëris e. Biosiguria ujet dhe produkti eshite jashit standardeve duke kercenuar shëndetin e njerazeve kafshave	Produktet bujqësore dhe blektoriale te pa siguria. Ndolja e uji, tokes dhe çifti evidentë ne rasti te mos manjë se mosave per logaritjen e bilanceve dhe metodave te apërtimil le inputeve ne bujqësi	Përdorimi ne blikat i superfaqeve te tokave ne nje atersi te caktuar. Mikrojonizi mi i kulturave bujqësore ; zonal lindore frutikulture nderkohe zona fushore perime dihe faragjere. Perillimi bilancit te pëhrave dhe pesticide te kontrolluara	Kontroll i perershemi i sastie, rrëzishmenise dhe natyres se pesticideve. Guida per femra e logaritjes se normave te macroelemente ve, pesticideve dhe inputeve te tjera; standartet qe kerkohen per permbytjen e substancave shqetësuese/e rrëzishme sipas
Produktet ne siguria ushqimore (nga bujqësia dhe blektoriaj)	Përdorimi i inputeve pa studime dhe balance paraprake te matroushqye sve ne kuifimin e bimeve. Përdorimi i pesticideve clororganik ose te organotofat eve ndot token, ujin dhe ajrin.	pesticidel ne prodekte ndikojne ne menye atuke ne shëndetin e njerazi. Uji i kontaminua nga pesticidel eshle i rrëzkohem ne se do te mase u jo të ansyeshme n	Bujqësia nuk pëtoshon kriteret base te qendrueshmëris e. Biosiguria ujet dhe produkti eshite jashit standardeve duke kercenuar shëndetin e njerazeve kafshave	Produktet bujqësore dhe blektoriale te pa siguria. Ndolja e uji, tokes dhe çifti evidentë ne rasti te mos manjë se mosave per logaritjen e bilanceve dhe metodave te apërtimil le inputeve ne bujqësi	Përdorimi ne blikat i superfaqeve te tokave ne nje atersi te caktuar. Mikrojonizi mi i kulturave bujqësore ; zonal lindore frutikulture nderkohe zona fushore perime dihe faragjere. Perillimi bilancit te pëhrave dhe pesticide te kontrolluara	Kontroll i perershemi i sastie, rrëzishmenise dhe natyres se pesticideve. Guida per femra e logaritjes se normave te macroelemente ve, pesticideve dhe inputeve te tjera; standartet qe kerkohen per permbytjen e substancave shqetësuese/e rrëzishme sipas

161720027

		(norme, sasi dhe permbytja kmike).	normave shqipare dhe europiane).
Perimeve dixhore i kontaminua r me N eshte i dënsphem per shendetin e njereve dhe kafsheve.			
Rrethe e biodiversitetit dhe humbje e flores dhe faunes	Nuk njeni përketish per shtak te studimeve dhe monitorimeve le pakta. Ne se habitelet pyjore janë ne korelation te drejt me biodiversitetin. Degradiimi i habitateve nga dendesa e madhe e popullsite dhe aktivitelet	Veshtere te percaktohe i por eshte stume probabel te jetet i vogel. Perkundrazi ne kontekst te zhvillimit te agroturizmit ndikon ne atetere ai eshte ne shkalle te uevi se pse projet janë te	Propozohen : Projekti te rajonit/bashki se che BE per vleresimin e habitaleve, prioritizimin e nderhyeve dhe masa me qellim te shumëfishës (masa antierozive dhe rehabilituese te pyjeve).
		Preziku do te vazhdoje te mbetet i karte : degradimi i habitaleve do te vazhdoje me te njëtin rrem ndonse presioni human eshte utur per shka te levizive migrante populiste ise se ketyre	Propozohen : reabilitimi i zones se eroduar ne pijesen fondore te Qylelli. Propozohen nderhyeve ne habitale i e pereneve dhe kanaleve magjistrate kulues si

humane te pa kontroluara	degraduar.	qendrave.	vazhdimesi habilitesh.

5 MONITORIMI

PPV, kjo VSM do të kuqshëzojnë, nëpërmjet kritereve të forta shendetosore-mjedisore, objektivave për realizimin e zhvillimit të qëndrueshëm dhe kriteret/indikatorët mjedisore që përcaktohen në këto dokumenta, planet lokale dhe sektorale, programet e zhvillimit dhe Planet operacionale për masa për mbrojtjen e mjedisit dhe rritjen e cilësisë mjedisore. Monitorimi i elementeve të mjedisit është aspekt kryesor për të mbajtur nën kontroll zbatimin e strategjive, planeve, programeve projekteve sektorale.

Në Ligjin nr. 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor kërkohet monitorimi i pasojave të ndjeshma mjedisore dhe shëndetësore të zbatimit të planeve apo programeve, në mënyrë që të identifikohen në fazë të herëshme pasojat negative të paparashikuara me qëllim manjen e masave reguluese. Institucioni përgjegjes për monitorimin e mjedisit në vendin tonë është Ministria e Mjedisit dhe Pyjeve nëpërmjet Agjencisë Kombëtare të Mjedisit, e cila zbaton Programin Kombëtar të Monitorimit ne bashkëpunim me Inspektoriatet respektive të Ministrive të tjera, perçaktuar në VKM e viut 2009 si dhe në Ligjin "Për Mbaroijen e Mjedisit" (2011). Për të qëne racional dhe efektiv në monitorimin e mjedisit do ti referohemi treguesve që kanë rezultuar nga objektivat dhe synimet që janë përcaktuar për ruajtjen e mjedisit dhe masat përmirësuuese ne kapitullin respektiv të këtij dokumenti.

KONSIDERATA MJEDISORE, SHENDETESORE DHE TE ZHVILLIMIT TE QENDRUESHËM TE PPV

Receptor i Mjedisor	Objektivat e mbrojtjes se Mjedisit	Syntimi	Indikatori	Raportimi	Inst. pergi.
Shëndetësi banorëve	Krijimi i kushteve për një rajon të shëndetshëm	a. Cilësia e burimeve të ujit të pështëm konform standardeve të BE për ujërat nënloksore dhe sipërfaqesore t' destinuara përfërshi i të pështëm: b. Cilësia e ujit të pështëm konform standardeve të Ligjit;	Parametrat fiziko kimikë atë bakteriologjike të cilësise se ujit në burimet ujore të ujesjelsave dhe depove të ujit Nivelit i zhurmës që nivel i ndotjes se ajrit (parametra fizike dhe kimike, sipas metodologjive respektive)	a. Vjetor b. Cdo muaj c. Cdo muaj ne stinën e veres d. Ne cdo rast te qendrave	Drejt. Raj. Higjenes Basjkia/ Ujesjelsi Inspek. Mjedisor Basjkia/ 4Urban.

		c. Reduktimi i zhurmave dhe pluhrove/substancave pezull në zonën urbane; d. Dendësia e populisë në qendrat e reja rezidenciale konform Planit të Planifikimit urban		rezidenciale	
Ajri	Përmirësimi i cilësisë ajrit	Niveli i grimcave pezull (pluherit) substancave (organike të smogut) dhe formuese të shiut acid të jetë ne standartet e Legjisacionit shqiptar dhe të BE	Monitorimi i cilesise se ajrit per: PM2.5, PM10, SOx, NOx, Pb, S; Monitorimi i emetimeve të gazzave nga industritë (kalkulime)	Ne cdo 6 muaj Ne cdo vit (ilogaritje e emetimeve si efekte akumulative mbi mjedis)	DSHP dhe AKM Bashkia/ Insp. Mjedist
Uji	Përmirësimi i Cilësisë së ujrove sipërfaqsore	Reduktim i nivelit te ndotësve ne nivelet e pranuara sipas Legjisacionit shqiptar (për shkarkimet) dhe Direktives Kuader të Ujiit të BE.	Monitorim i Indikatoreve kimike dhe biologjike te ujrove te embla dhe bregdetare Monitorimi i kanalizimeve në funksion të percjellej së ujrove të zeza. Monitorim i ujrove të trajtuar ($\text{n} \text{m}^3$); Monitorim i gropave septike të përbashketa pér zonat e banuara rurale.	Cdo 6 muaj Km tubacione të ujrove te zeza, per cdo vit: Sasia ($\text{n} \text{m}^3$) e ujrove të trajtuar dhe atyre të pa trajtuar pér cdo vit per Nr i gropave septike per cdo vit	AKM & DSHP Bashkia Bashkia
Mbetjet	Menaxhimi sipas Planit Kombëtar të Trajimit të Mbetjeve. Përmirësimi	Mbledhja dhe depozitimi në landfill e mbetjeve të zonës (urbane dhe rurale)	Monitorimi i sasisë ($\text{n} \text{ton}$) të gjenerimit dhe trajtimit të mbetjeve të ngurta; Reduktimi i	Ton të grumbulluara transportuar o dhe depozituara në landfill	Bashkia Bashkia

	Indikatorve përmiresues te cilesise së ajrit dhe ujët		mbetjeve nëpërmjet seleksionimit, riciklimit dhe ripërdorimit të fraksioneve të ricikluar të tyre	cdo muaj Ton të mbetjeve të trajtuar përcdo vit	
Biodiversiteti	Identifikimi dhe krijimi i habitateve dhe i koridoreve te gjelberat ne zone	Rregullimi i statusit te Pyllit te Badenit, Mbjella e brezave pyjore dhe drureve ne zonen e Golemit, per gjata autostrades, per rreth qytetit të Kavajes Krijimi i parqeve lokale ne Qytet (parku tek Ish fabrika e qelqit dhe ne lindje te Kavajes) Rehabilitimi i sipërfaqeve bosh ne dhe brenda qendrave rezidenciale. Krijimi koridorit te gjelberat ne Përoin e Darcit	VKM per pylin e Badenit Numri i drureve te mbjelle ne qendrat urbane, per rreth Kavajes dhe ne ane te autostradave dhe Përoin e Darcit. Siperfaqe ne meter katrore per cdo Park dhe per banore. Siperfaqe te rehabilituara ne m ² /banore Siperfaqja ne hektare e mbjelle	1 here ne vit 1 here ne vit	Bashkia Bashkia
Fok. Klimatike/ Ndryshimet klimatike	Kursimi i energjisë dhe paksimi i gazeve sere	Promovimi i ndertesave qe kursejne energjine (Banesa B+++ ose A). Promovimi i paneleve diellore per ngrohje uji dhe prodhim energjive (ne te ardhmen)	Numri i ndertesave qe plote sojne standartet europiane te kursimit te energjisë Numri i paneleve dhe siperfaqja ne meter katrore e tyre (per ngrohje dhe per prodhim energjive).	2 here ne vit 2 here ne vit	Bashkia Bashkia
Energjia/ Transporti	Promovimi mi i prodhimit te	Instalimi i paneleve qe prodrojne energji elektrike.	Numri i paneleve per prodhim energjje	1 here ne vit Pas instalimit	Bashkia Bashkia

	energjive te pastera ose miquesore me mjeshtirin. Reduktimi i rugeve te pa shfuara rurale	Instalimi i Parkut eolik. Perdonimi i mbeturinave organike per prodhim energjive (bioenergji)	Numri i turbinave qe do te instalohen ne Parkun Eolik Prodhimi ne KW i energjise nga mbetjet organike	te Parkut te parashikuar Eolik Numri i Incentivave te tjera per prodhim energjje te rinovueshme	Dhe ARM.
Trashegimia Historike	Shtimi dhe mbrojtja e vlerave kulturore, perfshire ato akeologjike dhe arkitekturore	Reabilitim, mirembajje dhe rudrige e trashegimise kulturore	Numri i objekteve/ndertes ave me status mbrojtës. Numri i ndertesave/objektave te resurvara	1 here ne vit 1 here ne vit	Bashkia dhe Ins. Monumenteve

6 PËRFUNDIME

Zbatimi i PPV do të ketë ndikime pozitive në mjedis. Ai do të orientojë zhvillimet urbane dhe rurale ne zonën e Kavajës nëpërmjet ndarjes së qartë të tyre: klasifikimit dhe kufizimit të zonave urbane dhe specifikimit të zonave rurale në bazë të karakteristikave te ekositemeve dhe specializimit në prodhimin bujqësor. PPV është një proces i plotë i plotë i planifikimit të territorit nëpërmjet integrimit në një të zonave rurale dhe urbane. Përgatitja e PPV është bërë në përputhje me termat e referencës bazuar në praktikat më të mira ndërkombëtare dhe dokumentat strategjikë në Shqipëri, sidomos Planit i Zhvillimit të Integruar të Bregdetit. Nëpërmjet analizës së gjendjes, matricës SWOT dhe strategjise së zhvillimit PPV jep alternativa të zhvillimit të qëndrueshëm në planin ekonomik, përsazhit, ruajtjes dhe mbrojtjes së biodiversitetit dhe rrjedhës së cilësisë së jetës. PPV përfshin katër objektiva strategjikë: (i) fuqizimi i sektorit primor të ekonomisë (bujqësi, blektori dhe peshkim) dhe mbështetje e fermerëve, (ii) zhvillimi ekonomisë rajonale, (iii) zhvillimi i vëndbanimeve në gjithë territorin dhe përmirësimi i cilësisë së jetës dhe (iv) ruajtja dhe promovimi i resurseve natyrore dhe të trashigimisë kulturore, të cilët realzojnë të plotë panorament e zhvillimit të qëndrueshëm të Kavajës.

Në kontekst të këtij Vlerësimi (VSM) janë përcaktuar kriteret e fortë mjedisore dhe zonat e rezikshme për zhvillim të cilat janë si referenca për përgatitjen e cdo dokumenti tjeter lokal duke prevaruar PPV. Në këtë VSM janë vlerësuar ndikimet potenciale nga aplikimi i PPV në: menaxhimin e mbetjeve, ujëraze, cilësisë së ajrit, tokës dhe prodhimit bujqësor, biodiversitetit, ndertimeve infrastrukturore, transportit dhe energjisë. Për të siguruar vlerësiminë plotë te ndikimeve të mundëshme ne mjedis, në këtë VSM, veç ballafaqimit me objektiva specifike mjedisore të strategjive (strategjitë dhe politikat për mbrojtjen e mjedisit, tokës, ujit, ajrit, biodiversitetit, zhvillimit rural, mbetjet dhe ujërat e zera, zhurmët) në nivel nacional, janë konsideruar gjithë komponentët të cilët ndikohen nga ky Plan. Matrica e përdorur për përputhshmërinë e objektivave të Planit me objektivat më të rendesishëm mjedisore, përgjithësisht, janë të përputhshëm në shkallë të lartë me objektivat mjedisore të përcaktuar. Veprimet (aktivitetet) e Planit janë zhvilluar mbi bazën e një logjike mjedisore të ndërsidhur me shumë faktore (variabla independentë) të cilët, në do Plan është vështirë të përfshihen pa modifikime qoftë edhe minimale.

7 PËRMBLEDHJE E PROÇESIT TË KONSULTIMIT ME GRUPET E INTERESIT DHE DËGJESAT PUBLIKE PËR HARTIMIN E RAPORTIT PARAPRAK TË VSM-së

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR I BASHKISË KAVAJË

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është "një proces sistematik i cili parashikon dhe vlerëson efektet e mundshme mjedisore gjatë hartimit të një plani apo programi, me qëllim adresimin e këtyre efekteve në mënyrë të përshtatshme që në fazat më të hershme të vendim-manjës".

Në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Kavajë, në mbëshqetje të Ligjit Nr. 107/2014, datë. 31.7.2014, "Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit", të ndryshuar, ligjet Nr.91/2013, datë 28.02.2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor" dhe VKM Nr.219, datë 11.03.2015 "Për përcaktimin e rregullave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe dëgjesën publike gjatë procesit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor", zhvilluesi ka organizuar tre takime me grupet e interesit dhe publikun për diskutimin e çështjeve që do t'ë trajtohen në raportin e VSM-së dhe përdiskutimin e raportit paraprak të VSM-së.

TAKIM I PARË: TAKIM TEKNIK

Datë 20.05.2016

Ora 09.00

Vendi: Bashkia Kavajë

Në ambientet e Bashkisë Kavajë është zhvilluar takimi teknik në të cilin ishin fuar ekspertë të njësisë vendore të planifikimit dhe ekspertë të Jashtëm, administratorët e njësive, ekspertë mjedisorë si dhe grupe interesit. Qëllimi i këtij takimi ishte marja e mendimit mbi orientimet strategjike të zhvillimit si dhe diskutimi i projekteve prioritare. Gjatë këtij takimi teknik, u prezantua faza përkatëse e hartimit të planit duke marrë feedback-un e parë përvazdimësinë e punës dhe detajimin e tij. Në takim u diskutuan edhe çështje që duhet të merren në konsideratë nga VSM-ja.

Pas prezantimit ju kërkua pjesëmarrësve të bëjnë sugjerimet e tyre mbi çështje të cilat mund të ishin anashkaluar ose nënvílerësuar, të jepin idetë e tyre mbi problematika apo dhe propozime konkrete përzgjidhje dhe kryesishë mbi listën e projekteve prioritare, rendljen e tyre dhe rëndësishë të secilit. Pjesëmarrja bëri të mundur kriimin e një diskutimi konstruktiv duke mundësuar zhvillimin e suksesshëm të mëtejshëm të planit si dhe mitjen e ndjeshmërsë ndaj tij.

#	EMRI-NIMNAME	INSTITUCIONE	E-MAIL	NOM TELEFON
1	RODRIGO JARA	MFA - JOMA	-	0615318243
2	Brunellia Tercaplatku	Ng. Ad. Galan	-	0653458210
3	" "	Gal. Galan	-	0652625073
4	Reyes Arribalzaga	Bilbao - M. NTC	reyes.arribalzaga@bilbao.eus	0656754661
5	ESKELIA TAFA	Asociacion de la Cultura Euskal Tafole	0636683831	
6	Tezena Teje	B. KDT H.S.	tezena.teje@telefonica.es	0693809406
7	Hernandez Pajar	B. Kitzurgand	-	0682188320
8	GILMAR TAFI	Turismo /Gobernación	gilmartafi@turismodeguatemala.gob.gt	060203520
9	NEZHATI TAFI	TICANÉ	nezhati.tafi@ticané.com	0680929959
10	JULIO LAMAS	Bilbao /Punto Europa	julio.lamas@puntoeurope.com	065-949-6615
11	ZARAGOZA SANCHEZ	Fundación Euskadi	-	
12	THOMAS LACSON III	Universidad de Filipinas	thomas.lacson@up.edu.ph	-
13				
14				
15				
16				

Çëshijet kryesore që u diskutuan konsistonin në trajtimin e Karpenit si zonë ekonomike dhe mundësinë e trajtimit të tij edhe si potencial turistik apo gërshefimini midis këtyre dy funksioneve, klasifikimin e Kavajës si qytet terciar industrial në Planin e Përgjithshëm Kombëtar dhe trajtimin e unifikuar të njësive kufitare më të afërtë me qytetin, si pjesë integrale e tij, si p.sh. Njësia Administrative Synej. U ritheksua nevoja e përfarcimit të elementeve të fortë territoriale dhe resurseve natyrore pasi jo vetëm turizmi, por edhe vetë popullsia ka nevojë për zona natyrore të pastra.

Një çëshqje tjeter tepër e rëndësishme që u shtrua për diskutim kishte të bënte me infrastrukturën ekzistuese të Kavajës dhe problematikat që njedhin si rezultat i konceptimit të dobët të zgjidhjeve të realizuara në territor dhe efekteve negative që ato sjellin, duke krijuar ndarje të zonave përbërëse të territorit si zonat kodrinore me qytetin apo me zonën bregdetare. Nevoja për një vizion që rikoncepton të gjithë këtë Infrastrukturë si dhe propozimet për akse të reja do të krijojnë bazën e një infrastrukturre të qëndrueshme të së ardhmes.

Nga diskutimi u sqarua që probleme të tillë janë marrë në shqyrtim nga grupi i punës duke u bërë pjesë e vizionit, por, bazuar në ndjeshmërinë që këto çëshqje patën në takim teknik do i kushtohet një vëmendje më e madhe gjatë vazhdimësisë dhe zhvillimit të planit.

TAKIMI I DYTË: DĒGJESË PUBLIKE

Datë 24.05.2016

Ora 09:00

Vendi: Pallati i Kulturës "Kavaljot".

Grupet e interesit të ftuar dhe publiku: Drejtues të Bashkisë Kavajë; Ekspertë punanjës të Bashkisë, eksperti të jashtëm: urbanistë, agronomë, inxhinierë, specialistë mjedisi, përfaqësues nga Shoqatat dhe individë të tjera, pronarë dhe qytetarët e bashkisë Kavajë.

Sipas irregullave dhe përcaktimeve përkatëse, ky takim u organizua në një fazë të hershme, përfunduar me të gjitha palët e prekura fidhur me ndikimet e mundshme në mjedis dhe përfunduar gjëreshishë këshillat apo mendimet e tyre mbi ndikimin në mjedis të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Kavajë.

Objektivat e Proçesit të Konsultimit

- Përfshirja efektive e grupeve përkatëse të interesit dhe qytetarëve pritet që të kontribuojë në cilësinë e Vlerësimit, të sjellë të dhëna për analizën dhe raportin e VSM-së, dhe të mbështesë zbatimin e planit pas miratimit të tij, si dhe do të kontribuojë në një pranim më të lehtë të projekteve përkatës.
- Krijimi i mundësisë përfunduar të gjitha grupet e interesit që, në mënyrë efektive dhe në kohën e duhur, të kontribuojnë në procesin e VSM-së, duke dhënë opinionet dhe duke bërë komentet përkatëse.

Çështjet kryesore

Çështjet kryesore të proçesit të dëgjesës publike:

1. Prezantimi i Metodologjisë së përdorur përfunduar të vlerësimin e ndikimit në Mjedis (Vlerësimin Strategjik Mjedisor) të Planit të Përgjithshëm Vendor përfunduar të Bashkisë Kavajë.
2. Prezantimi i Planit të Menaxhimit Mjedisor
  - a. ndikimet e pritshme në mjedis
  - b. masat zbutëse të parashikuara dhe çështjet e monitorimit të mjedisit.
3. Tërheqja e mendimeve, komenteve dhe sugjerimeve.

Mendime dhe sugjerime të pjesëmarrësve në proçesin e konsultimit

Pas prezantimit të draft rapportit të VSM-së ku u shpjegua metodologjia dhe u theksuan fazat kryesore të proçesit të punës si dhe sektionet përkatëse që përbahen në raport u hap sesioni i pyetjeve/komenteve/sugjerimeve nga ana e pjesëmarrësve duke shpjeguar se gjithçka që do t'ë thuhet dhe trajtohet nga pjesëmarrësit do t'ë mbahet shënim dhe sipas rastit do t'ë adresohet menjëherë apo do t'ë analzohet më tej para se t'ë gjejë adresimin final.

Në procesin e konsultimit pati disa pyetje dhe diskutime ku pjesëmarrës të ndryshëm shprehën shqetësimet e tyre dhe diskutuan mbi çështjet mjedisore.

Trajtimi i zonës bregdetare dhe zonës kodinore lindore, ndikimi i funksioneve që propozohen dhe rivlerësimi i atyre ekzistuese.

Zhvillimi i zonës së Karpenit dhe orientimi i saj drejt profilit turistik dhe shfrytëzimi maksimal i vijës prej 3,5 km të bregdetit të saj. U vu theksi tek kufizimi i zhvillimit prej 200 metrash nga vija e detit si dhe nevoja për studime të përzgjidhura që login zonën dhe sasinë e prurjeve të tyre.

Trajtimi i lumenjve të Darçit dhe Leshnicës është një nga problemet më shqetësuese për banorët e zonave respektive

Rijetëzimi i zonave të largëta si lëspatrosa dhe ndikimi që mund të ketë në mjedis vizioni i zhvillimit të zonës shoqërohet edhe me nxitjen e agrikulturës, frutikulturës dhe bizneset e këtyre zonave.

Në vijim janë dhënë foto nga ky takim

Foto nga takimi i procesit të konsultimit me grupet e interesit

TAKIMI I TRETE: Forumi i Bashkërendimit Vendore (FBV)

Datë 31.08.2016

Ora 10:00

Vendi: Hotel Mondial -Tiranë

Takimi u organizua nga Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit, me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të bashkive kufitare dhe grupet e konsulentëve të planeve në proces. Diskutimi u fokusua më shumë në aspektet infrastrukturore, zonave të mbrojtura dhe zhvillimit të bujqësisë. Shqetësimi i përfaqësuesve të Bashkisë kishte të bënte me nivelin e lartë të erozionit bregdetar dhe masave të propozuara. Ekspertët e mjedisit hartues të VSM-së shpjeguan vështrimët e illogaritjes së erozionit dhe diferençat e mëdha që ekzistojnë në të dhënrat lidhur me shkallën e erozionit bregdetar dhe shpjeguan masat që janë parashikuar për minimizimin e këtij fenomeni dhe impaktin që këto masa pritet të kenë në mjedis.

Lista e pjesëmarrësve në takim është në vijim

Përfundime

Konsulenti i vlerësoi si të drejtë shqetësimet e grupeve të interesit dhe do të konsiderohet që sugjerimet të përfshihen në draftin final të VSM-së

TAKIMI I FORUMIT TË BASHKËRENDDIMIT TE PLAN FISKIT VENDOR
PLANI I ZHIVILLIMIT TË TERRITORIT
LISTA E BASHKISE KAVAJË, PRUGOZHINI, DIVJAKË
Tirana 31.08.2016

AKPT

Nr	Besnik Mëlumadje	Mësuesi	Postimi	Tel	E-mail
1	Zekeria Dajti	Jasmin Krasniqi	Zekeria Dajti, A.P.	0673955733	zekeria.dajti@gmail.com
2	Ergjëlla Trazi	Rashmi Rrasozi	Rashmi Rrasozi, A.P.K	06633665	ergjella.trazi@outlook.al
3	Ergjëlla Salihi	Sulejman Befli		0692082468	
4	Besnik Hyseni	Atelier 4	Fusha e Elektroteknikës	0674273545	info@bkhyseni.com
5	Rozina Marku	Atelier 4	Inxhinier Elek.	0683811005	info@bkhyseni.com
6	Florjan Jusufi	IPZ	Shkolla Sekundare	0696069343	florjan.jusufi@ipz.edu.al
7	Zanaq Schuh	IPZ	Projekt Urban	0693970233	rschuh@schuhdesign.com
8	Hekuri Gjonitri	IPZ	Projekt Urban	0682086536	hekuri.gjonitri@gmail.com
9	Alla Befli	Atelier 4	Atelier Elektroteknikë	0682652232	alla.befli@outlook.com
10	Jelena Klemci	Atelier 4	Arch	0672619674	archanna97@gmail.com
11	Arnela Kusku				
12	Ardian Koci	AdZM Fier	Objektori	0688900510	ardi.koci.1987@yahoo.com
13	Spiridon Poxha	Noe	Projekt Komunitar	0672052113	spiridon.poxha@proft.al
14	Besnik Zoushi	Capet Mirdita	Atelje 4	0686020363	besnik.zoushi@outlook.com
15	Sulejman Sulce	IPZ	Projekt Inovacioni	0674220132	sulejman.sulce@ipz.edu.al
16	Artur Gjonaj	Elektro Rural Shqip	Projekt Kult.	0692083213	agjonajt@yahoosur.com
17	Lumë Mylli	IPZ	IPZ	0695878758	mlume.mylly@gmail.com

TAKOMI I FORUMIT TE BASHKUERENCOMIT TE PLANTIKUMIT VENDOS
PLANI I ZIVILIZIMIT TE TERRITORIT
LOT 4: BASHKIA KAVAJË, INQODOSHNE, DIVJAKE
Tiranë 31.08.2016

AKPT *

18	Eros Sotku	LPS	Sachauer Transport 0655561083	erofisatku@telenet.com
19	Sipenali Dafitaj	PKPT	Flu-filox urban 0655244765	Cellogjegu@telenet.com
20	TIGR. Jure	AKPT	Faz Sektori 0671636157	Bashkia@telenet.com
21	Jozgji Gjorce	AKPT	DR	-
22	Ferhat Haxhi	AKPT	Koordinator	erofisatku@telenet.com
23	Linda Gjafa	AKPT	Specialist	flora.maliti@planiqimi.gov.al
24	HULMI HESJA	PKPSH	Specialist	linda.sifiti@planiqimi.gov.al
25	Melita da Feta	PKPSH	Specialist	erofisatku@telenet.com
26	FEKHRI LAKA	AKPT	Investor	erofisatku@telenet.com
27	Israel Arifi	AKPT	Projektet Urban	beren.ku@telenet.com
28	Aslan Aliu PFEJA BASHKIA KAVAJË		Institution relation	erofisatku@telenet.com
29	DR. Kukeli	DR. KUKELI KUKELI	Specialist	erofisatku@telenet.com
30	Melita Leposha	mentorship	0675166547	erofisatku@telenet.com
31	Melita Leposha	mentorship	0612806641	erofisatku@telenet.com
32	ABDYLMEHMET KUSIĆ	PRIMERA PARADE	0655157782	erofisatku@telenet.com
33	Zeljko Tyle	Projekta e Rritjes	0655116361	erofisatku@telenet.com
34	Besnia Petoshi	Besnia Petoshi	0645674646	erofisatku@telenet.com
35	Ljupina Shoci	z. Petoshi	0694024775	erofisatku@telenet.com
36	Melita Leposha	z. Petoshi	0692466713	erofisatku@telenet.com

8 REFERENCA (shtojcë)

Selfo L., Sulce S., Guri S., Hanxhari R. dhe Maltezi J., 2013. Vlerësimi Strategjik Mjedisor i Planit Rregullues të Tiranës, 244 faqe

Selfo L., Sulce S., Maltezi J., dhe Bodinaku E., 2014. Vlerësimi Strategjik Mjedisor i Trans Adriatic Pipeline, 182 faqe.

Sulce S., Maltezi J., dhe Shumka S., 2014. Vlerësimi Strategjik Mjedisor i Lumit të Tiranës, 128 faqe.

Pollock B., 2008. Raport Përfundimtar i Vlerësimit Strategjik Mjedisor i Planit të Përgjithshem Rregullues të Tiranës.

Maniglio C., 2011. Annalisa, Architettura del Paesaggio, Franco Angeli.

STUDIO NOTERIALE
NOTERE Mimoza SHEHU

REPUBLIKA E SHQIPERISE
DHOMA E NOTEREVE TIRANE
Notere Mimoza R. Shehu
Ruga "Abdyl Frasheri" PII/3/3
Nr. Rep. 9321

VERTETIM ME ORIGJINALIN

Ne Tirane, sot me date 10/11/2016 (dymije e gjashtembetdhjete), ne zyren e noterise Tirane perpara meje Notere Mimoza Shehu me seli ne rrugen „A. Frasherit“ u paraqit Z. Florijn Belraj, atesia Shencler i datelindjes 22.12.1989, lindur ne Vlore dhe banues ne Tiranë, identifikuar me numrin personal I912220704, i cili kerkoi vertetimin me origjinalin te dokumenti te emeruar si vijon:

QKR Gazzendi Zeneli

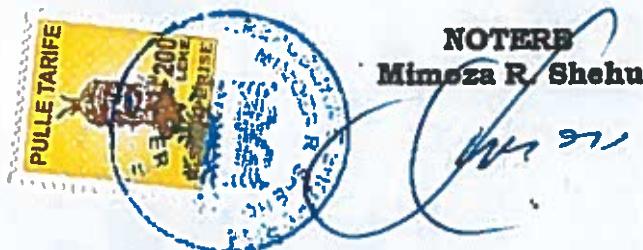
QK - Atelier 4

Certifikat Medisi - Gazzendi Zeneli

QK - Gazzendi Zeneli

Certifikat Medici - Alban ZEFHM

Pasi bera verefikimin e dokumentit original ne baze te nenit 39 te Ligjit per noterine me nr. 7829 dt. 01.06.1994 (i cili verteton se fotokopjet ose shkurtimet e dokumentave jane te njejtë me origjinalin) e paraqitur nga te interesuariit sa me siper vertetoj se fotokopja e dokumentit eshte e njejtë me origjinalin.

Tel 00 355 42 32 453

1

Cel 00 355 69 20 91 283

OKR

NUMRI SERIAL:
SN-310342-05-15

CERTIFIKATË REGJISTRIMI

Personit të tatueshëm:

GAZMEND ZENELI – Person Fizik

Statusi:

Aktiv

Me adresë kryesore:

Tirane, Njeza Bashkiake nr.5, rruga Maqedoni, pallati 8, shkalla 3, apartamenti 38.

I jepet ky numër identifikimi (NUI):

L51720027C

Zefiq Zeqiri

Afati i veprimtarisë:

Nga: deni

DATA E REGJISTRIMIT

20/05/2015

DATA E LËSHIMIT

27/05/2015

SPORTELLI I SUFİORDIMIT:

(Emri, Mbiemri) i nëpunësit i sportelli
Në përfundim mësimdhënës i Qendrës Kombëtare është dëshmuar që ka qenë person i lirëshës.

QENDRA KOMBËTARE PËR REPREZENTATIVË TAKIMIN	<i>[Signature]</i>
DATA:	27/05/2015
SPORTELLO I SUFİORDIMIT:	<i>[Signature]</i>
(Emri, Mbiemri) i nëpunësit i sportelli	

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
Ministria e Ekonomisë,
Tregtisë dhe Energjetikës

QKL
QALITË NË KFERË TË PËRSHPEJTAZUELE
MINISTERIA E EKONOMISË, TREGTISË DHE ENERGJETIKËS

LICENCE

UN/6583-06-2013

Sufixi: ATELIER 4^a

Adresa: Tiranë, TIRANE, Tiranë, Rrugë "Sotni Fazliu", pallati T10
Blokani 2/2

Kodi: 44/2A/142

Dates e lëshimit: 19/06/2013

Nr. licenca: RS181281288
Kod i identitatis: Ra fitat

Kategoria

Shërbime e specifike, e tjheje profesionale ligjshme me ndikimin në mjedis

Ndikimi:

Veprimtarie e specifike, e tjheje profesionale ligjshme me ndikimin në mjedis

Veprimtarisë specifike:

1. Ndryshim mësim përis
2. Auditim i ndikimit

Spesialiteti

Emërtimi/na e këshillshëm/ve/veprimtarisë
Veprimtarie e specifike, e tjheje profesionale ligjshme me ndikimin në mjedis (Veprim i ndikimit)

mitës dije auditimi i ndikimit

HET

Kod i spesialitetit
Veprimtarie e specifike, e tjheje profesionale ligjshme me ndikimin në mjedis

HET

Betje/tegjë specifike
Veprimtarie e specifike, e tjheje profesionale ligjshme me ndikimin në mjedis

HET

Veprimtarie e specifike
Veprimtarie e specifike, e tjheje profesionale ligjshme me ndikimin në mjedis

HET

Spesialiteti
Veprimtarie e specifike
Veprimtarie e specifike, e tjheje profesionale ligjshme me ndikimin në mjedis

HET

Spesialiteti
Veprimtarie e specifike
Veprimtarie e specifike, e tjheje profesionale ligjshme me ndikimin në mjedis

HET

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MJEDISIT, PJEVE DHE ADMINISTRIMIT TË UJERAVE

Drejtoria e Përgjithshme e Politikave Mjedisore

Drejtoria e Mbrojtjes së Mjedisit

Sektori i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis

Rruga "Durrësit" Nr. 27 Tiranë, Tel. 04 2256 119 Fax. 04 2270 627 - www.moe.gov.al

Nr. 777 Prot.

Tiranë, më 22.11.2011

Nr. identifikues 17

Vlerësitet
CERTIFIKATË

Në mbëshkëtje të Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 122, datë 17.02.2011
Për një ndryshim në Vendimin Nr. 1124, datë 30.7.2008, të Këshillit të
Ministrave, "Për miratimin e vregullave, të procedurave dhe kritereve për
prijzen e certifikatën e specialistit, për vlerësimin e ndikimit të mjedisit dhe
auditimit projekteve".

Z. GAZMEND ZENELI

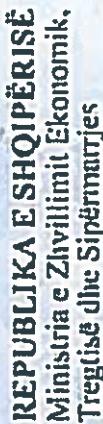
Certifikohet përhartimin e raporteve të vlerësimit të ndikimit në mjedis, për
të kryer auditimin mjedisor, përhartimin e ekspertizave për probleme
mjedisore që tijmja si ekspert për të vlerësuar një raport të vlerësimit të
ndikimit që mjedis ose rezultatet e një auditimi.

Gazmend Zeneli

MINISTRI

Lejla
Fatmir MEDIU

LICENCE

OKL

MINISTRIA E ZHIVILLIMIT EKONOMIK,
TREGTISË DHE SIPËRMARËJES

LN.9639-05-2015

NUS/NIPT: LS1720027C

Subjekti: GAZMEND ZINELI

Adresa: Tiranë, TIRANE, TIRANE, Njësia Bashkake Nr 5, Rroga

Margarita Tutullani, pallati 8, shkalla 3, apartament 3B.

Kodi: III 2.A (1+2)

Data e lëshimit: 25/05/2015

Kod qetër

Alati i vlefshme/sise: P

Kategoria

Shterime eksperitës dhe/sse profesionale lidhur me ndikimin e mjetis

Nën kategorinë

Veprimtaritë e eksperitës lidhur me ndikimin e mjetis

Veprimtaritë specifike

1. Ndikim i ne mjetis
2. Auditimi mjetisor

Specialiteti

Ndeshkimi i sportit:

Ngjarja e mjetis

Vedim i pershkruar i veprimtarisë
Veprimtaritë eksperitës lidhur me ndikimin e mjetis (Auditimi mjetisor, Ndikimi i ne
mjetis)

Kufizime specifike
Licencë ushqore e së pas kusfizimeve ne legjislacionin ne fuzi

Detyrave specifike
Licencë ushqore e së pas detyrave ne legjislacionin ne fuzi

Vendi i kryerjes së veprimtarisë
Ne te gjithe territorin e Republikës së Shqipërisë

REPUBLICA E SHQIPERISE
MINISTRIA E MJEDISIT

Nr. 162 Prot.

Tirane, me 17.08. 2005

Vendimi Nr.7, Nr.154 Regj.

~~CERTIFIKATE~~

Në mbështetje të Venditimit të Këshillit të Ministrave Nr.268, datë 24.04.2003 "Për certifikimin e specialistëve, për vlerësimin e ndikimit në mjedis dhe auditimin mjedisor":

Alban EFTIMI

Çertifikohet për hartimin e raporteve të vlerësimit të ndikimit në mjedis, për të kryer auditimin mjedisor, për hartimin e eksplizitave për probleme mjedisore dhe thirrjen si ekspert për të vlerësuar një raport të vlerësimit të ndikimit në mjedis ose rezultatet e një audituar.

Ethem RUKA

MINISTRI

